

მსუ

ლიტერატურული ჟურნალი

№ 2 (37)

მსოფლიო მსოფლიო მსოფლიო მსოფლიო მსოფლიო მსოფლიო მსოფლიო

2018

OLE

მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთის“ გამოცემა

The Literary Magazine OLE

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის ივნისიდან
ISSN 1512-3995

ოლე – ბრყენა, გინა მოგრძე ტყე ველთა შუა
სულხან საბა

ოლე – ახლში საჩრდილობლად დატოვებული
ხე
ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ოლე – გიორგი ლეონიძის პოეტური შედევი

მთავარი რედაქტორი აკაკი დაუშვილი

რედაქტორები:

ფარნა რაინა
ნუნუ ძამუკაშვილი

მისამართი: 2200 თელავი
ერეკლე II-ის გამზირი №6
III სართული
მობ: 555 46 44 29
მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“
მობ: 558 48 24 80

„ოლეს“ რედაქციაში შემოსული მასალა
არ რეცენზირდება და ავტორს არ უბრუნდება

მასალების გამოგზავნა შეგიძლიათ
ელექტრონული ფოსტით
E-mail: akakidau@mail.ru

ჟურნალ „ოლეს“ წინა ნომრების წაკითხვა
შეგიძლიათ საქართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკის საიტზე [www. nplg. gov. ge](http://www.nplg.gov.ge) —
ციფრული ბიბლიოთეკა „ივერიელის“
ვებგვერდზე.

ჟურნალი „ოლე“ გამოიცემა თელავის მუ-
ნიციპალიტეტის მერიის (მერი ბატონი **შოთა
ნარეკლიშვილი**, მერის პირველი მოადგილე
ბატონი **გიორგი თუშიშვილი**) მხარდაჭერით.

მარტი, ივნისი, სექტემბერი, დეკემბერი №2 (37), 2018

გამოდის სამ თვეში ერთხელ

„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი

შინაარსი

იუბილე

3. **მამა ილია (წუგზარ) ჩიკვიძე — 50**

სულხან-საბა ორბელიანი — 360

4. **რაჟო აღამია.** სულხან-საბა ორბელიანი და
ბედი ქართლისა

მსატვრული ლიტერატურა

- 7. **ზვიად ნუფარიძე.** თეთრი ოთახი. პიესა
- 11. **ფიქრია ყუშიტაშვილი.** კოტოელ გეიშას
იკებანები
- 19. **ნათია გოტკოველი.** რა იქნებოდა თუ...
მოთხრობა
- 24. **მანანა ჩიტიშვილი.** წუთისოფლისა და
ლექსისათვის. ლექსი
- 25. **თინათინ მრალაშვილი.** ლექსები
- 27. **თამარ ნასრაშვილი.** ლექსები
- 29. **ნინო ლანაშვილი.** მინიატურები
- 31. **მარი თაბაგარი.** „შენ ხარ ვენახი“. ლექსი
- 32. **მარიამ ქაშუკაშვილი.** საიმედო
თანამგზავრი. მოთხრობა
- 34. **ზოია ვაშაკიძე.** შენი რწმენით. ლექსი
- 35. **ზაზა სანიშვილი.** ლექსები

თარგმანი

- 36. **ჯულია ღონაღდსონი.** პრინცესა მირორ-
ბელი და მფრინავი ცხენი
- 44. **ალაჰვერდი ტაქლალი.** ლექსები

SOS!

- 46. **ამირან ბასილაშვილი.** კონსტანტინე
აფხაზის მუზეუმის დაარსებისათვის

წერილები

- 47. **ზაალ გოტკოველი.** ტკივილების ვერნისაჟზე

თელავის მუსიკალური სასწავლებელი — 85

- 51. **ნელი ზუროშვილი.** მუსიკალური
ხელოვნების კერა

„კახეთის ჰანგები“ — 45

- 61. **საიუბილეო საღამო**

ლიტერატურული ღონისძიება

- 62. **თბილისის IV საერთაშორისო ლიტერატურული
ფესტივალი**
- 63. **ზინა სოლომონიშვილის შემოქმედებითი
საღამო**
- 64. **მარიამ კოჭანიშვილის საიუბილეო საღამო**

გარეკანის პირველ გვერდზე
ლია ბადურაშვილის გობელენი

დაიბეჭდა შპს „ფავორიტი სტილში“

საქართველოს პრემიერ-მინისტრის ბიორგი კვირიკაშვილის მიერ წარმოთქმული სიტყვა თელავის ისტორიული მუზეუმის ბახსნისას 2018 წლის 16 მაისს

დღეს ჩვენთვის ძალიან სასიხარულო დღეა! კახეთს, კონკრეტულად კი თელავს, შეემატა ძალიან მნიშვნელოვანი ობიექტი და კულტურული სივრცე — მეფეთა სასახლის შემდეგ უკვე ბატონის ციხის მუზეუმი, რომელიც კიდევ ერთი უმნიშვნელოვანესი კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის კომპლექსის შემადგენელი ნაწილია. მე მესმის, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია, განსაკუთრებით თელაველებისთვის ერეკლე მეორის სახელი, მისდამი პატივის მიგება და პირველ რიგში, თელაველებს გილოცავთ ამ ძალიან მნიშვნელოვან დღეს. ვულოცავ, რა თქმა უნდა, მთელ საქართველოს! თელავის ბატონის ციხე უმნიშვნელოვანესი კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლია და ის საშუალებას აძლევს მომავალ თაობებს მიეახლონ ისტორიას, ხელით შეეხონ მას, სათანადო პატივი მიაგონ ჩვენს უდიდეს წინაპრებს. ძალიან მიხარია, რომ დღეს ამ კომპლექსს შეემატა მუზეუმი, რომელიც თანამედროვე ტექნოლოგიითაა მოწყობილი და მის სივრცეში 65 000 ექსპონატია დაცული. მინდა, მადლობა გადავუხადო იმ ადამიანებს, რომლებიც წლების განმავლობაში

დაჰკანკალებდნენ თითოეულ ექსპონატს და დღევანდელ დღეს, უკვე მომავალ თაობას შემოუწახეს ეს ყველაფერი, — ძალიან დიდი, რთული პერიოდის განმავლობაში დაიცვეს ექსპონატები და მართლაც, გმირული საქციელი ჩაიდინეს.

როგორც მითხრეს, რამდენიმე ათეული ათასი, მაქსიმუმ სამოცდაათი-ოთხმოცი ათასი ტურისტი ჩამოვა ამ ახალ მუზეუმში, თუმცა მე დარწმუნებული ვარ, რომ ეს რიცხვი იქნება ასეულობით ათასი, გამომდინარე იმ სიმდიდრიდან, რაც ამ მუზეუმში და მეფეთა სასახლეშია დაცული და ასევე, გამომდინარე თელავის სტუმართმოყვარეობიდან, იმ უამრავი, უმდიდრესი კულტურულ-მემკვიდრეობითი ძეგლიდან რომელიც აქ არის, იმ ახალი ინფრასტრუქტურიდან, რომელიც შეიქმნა ამ ძეგლების მიმდებარედ. მე მინდა, მსოფლიო ბანკს მადლობა გადავუხადო დართლოს კომპლექსისთვის, გარეჯის კომპლექსისთვის, ალავერდის მიმდებარე ინფრასტრუქტურის გალამაზებისთვის. სულ ორიოდე დღის წინ გვქონდა შეხვედრა მსოფლიო ბანკის აღმასრულებელ დირექტორებთან, რომლებიც საქართველოში ბრძანდებოდნენ და მათ აღნიშნეს ის უმნიშვნელოვანესი პროგრესი, რომელსაც ჩვენმა ქვეყანამ მიაღწია.

დღევანდელი დღე, ყველაზე მეტად ალბათ არის ერეკლე მეფისთვის პატივის მიგების კიდევ ერთი დღე. იგი გახლდათ მეფე, რომლის მთელი ცხოვრება იყო არჩევანი — 15 წლის ასაკიდან მოყოლებული, როდესაც მან გაუძლო უდიდეს ზენოლას ნადირ შაჰის მხრიდან და მიუხედავად ამ ზენოლისა, მეფე თეიმურაზის შემდეგ იყო მეორე მეფე, ბევრი თაობის მეფეების შემდეგ, რომელიც ქრისტიან, მირონცხებულ მეფედ მოევიდინა საქართველოს. იგი იყო უდიდესი მეფე, რომლის სახელსაც უკავშირდება თუ ყველაზე რთული არა, ალბათ საქართველოს ისტორიაში ერთ-ერთი ყველაზე რთული არჩევანის გაკეთება. იგი იყო მეფე, რომელმაც გააკეთა ურთულესი არჩევანი ქრისტიანობის სასარგებლოდ, რომელმაც ყველაზე კარგად უწყოდა, რომ საქართველოს, ქართველი კაცის სულიერი ბუნების დედა ბოძი იყო ქრისტიანობა და როგორც კი ეს დედა ბოძი დაინგრეოდა, საქართველოს იდენტობა გაქრებოდა დედამიწის ზურგიდან. სწორედ ამიტომ, კიდევ ერთხელ პატივს მივაგებთ ამ უდიდეს მეფეს და ჩვენთვის ათმაგად სასიხარულოა ამ ახალი, ულამაზესი მუზეუმის გახსნა, აქ, ბატონის სასახლეში.

50 წლისა შესრულდა ცნობილი ქართველი მწერალი და საეკლესიო მოღვაწე მამა ილია – ნუგზარ იურის ძე ჩიკვაიძე. ამის გამო საქართველოს მწერალთა კავშირმა იუბილარს მისალმება გაუგზავნა. მისალმებაში ნათქვამია:

მამაო ილია!

ჩვენო ძვირფასო ნუგზარ!

საქართველოს მწერალთა კავშირი, თქვენი მეგობარი ქართველი მწერლები გულითადად მოგესალმებიან ჩვენი ლიტერატურული სამოს ერთ-ერთ ღირსეულ წევრს, მნიშვნელოვან საეკლესიო მოღვაწეს და გილოცავენ დაბადების 50 წლისთავს.

სალიტერატურო ჟურნალ „თელავის“ რედაქტორის მოადგილე, ჟურნალ „მცირე სამწყსოს“ რედაქტორი, თელავის საკრებულოს სამანდატო კომისიის თავმჯდომარე, სახელმწიფო ენისა და რელიგიურ საქმეთა კომისიის თავმჯდომარე, გაზეთ „მთავარი გაზეთი კახეთში“ პასუხისმგებელი რედაქტორი და სტილისტი, გაზეთ „თელავის უნივერსიტეტის“ რედაქტორი, თელავის იაკობ გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ქართული ფილოლოგიის დეპარტამენტის ასისტენტ-პროფესორი.

ლი ფილოლოგიის დეპარტამენტის ასისტენტ-პროფესორი.

ამჟამად რედაქტორ-გამომცემელი ხართ წმინდა ილია მართლის სახელობის ჟურნალ „საქართველოს მოამბისა“ და, როგორც ჭეშმარიტი ილიელი, ისე აგრძელებთ დიდი ილია ჭავჭავაძის დაწყებულ საქმიანობას.

თქვენი პოეტური ნათლობა 1985 წელს შედგა, როდესაც ქართულ პერიოდიკაში პირველი ლექსები გამოაქვეყნეთ და მიიქციეთ სალიტერატურო კრიტიკის ყურადღება. არაა შემთხვევითი, რომ 1987 წელს დიდი ილია მართლის დაბადების 150 წლის საიუბილეო დასკვნით ღონისძიებაში მონაწილეობის მისაღებად თქვენც – 19 წლის ჭაბუკი მოხვდით იმ დელეგაციაში, რომელიც მოსკოვში გაემგზავრა.

მას შემდეგ ათწლეულებმა განვლო, ერისკაცი ნუგზარ ჩიკვაიძე მღვდელმსახურ მამა ილიად გადაიქცა, მაგრამ აროდეს გაგნელებიათ ლექსის ტრფიალი და არც მისი მსახურების დაუოკებელი სურვილი.

ამის დასტურია ქართველი მკითხველის დაინტერესება თქვენი შემოქმედებით, თქვენი, როგორც პოეტური, ისე პროზაული ნაწარმოებებით. დიახაც რომ საინტერესოა თქვენი პოეტური კრებულები „სინათლისაკენ“, „მთის მწვერვალები“, „თოვს, დედას ძლიერ უყვარდა თოვლი“, რომანები „დედა ჩიტი მომკვდარიყო“ და „კიდობანი ლივლივებს მდინარეზე“...

ყურადსაღებია თქვენი სენტენციების კრებული „რამდენიმე შეგონება ჩემს ვაჟს“.

თქვენს მხატვრულ ნააზრევს ლაიტმოტივად გასდევს მშობელი მიწის უსაზღვრო ერთგულებისა და მისთვის თავგანწირვის უყოყმანო მზადყოფნის ნებელობა. შეიძლება ითქვას, რომ თქვენ, როგორც შემოქმედი და მოაზროვნე თქვენი დიდი წინაპრების მხრებზე დგახართ და იქიდან უმზერთ დღევანდელი საქართველოს არცთუ ისე მიმზიდველ ყოფას და თუ რამ დიდი მიზანი გამოძრავებთ, ეს, უპირველესად, მშობელი ერის გამოფხიზლებაა, მათთვის ტრაგიკული, მაგრამ ერთობ შთამბეჭდავი წარსულის გახსენებაა, როცა ჩვენი დიდი წინაპრები უარეს პირობებშიც კი ახერხებდნენ ქვეყნის გადარჩენას...

სხვადასხვა დროს საშუალო სკოლებსა თუ უმაღლეს სასწავლებლებში ასწავლიდით საღვთო სჯულს, რელიგიის ისტორიას, ქართული ლიტერატურის ისტორიას, იყავით საქართველოს საპატრიარქოს ალავერდის ეპარქიის პრეს-ცენტრის ხელმძღვანელი,

2014 წელს წარმატებით დაიცავით დისერტაცია თემაზე „ფსიქოლოგიში XX საუკუნის ქართულ მწერლობაში“ და ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორის წოდება მოგენიჭათ. თქვენი ნაშრომები „ზოგადი ფსიქოლოგიური შტრიხები მე-20 საუკუნის მწერლობაში“, „დემნა შენგელაიას მოთხრობა „განძი“ ფსიქოლოგიზმის თვალსაზრისით“, „ღმერთში მყოფობის განცდა ტბელ აბუსერიძის „სასწაულნი წმიდისა გიორგისნის მიხედვით“, „მიხეილ ჯავახიშვილის „ჯაყოს ხიზნები“ და გაბრიელ გარსია მარკესის „პატრიარქის შემოდგომა“ პარალელიზმის პრინციპების თვალსაზრისით“, „კულტურის განვითარების ევოლუციური პროცესების გააზრებისათვის“ და მრავალი სხვა ქართული ლიტმცოდნეობის ფრიად მნიშვნელოვან შენაძენად გვესახება.

თქვენმა არჩევანმა და მოქალაქეობრივმა პოზიციამ დედაეკლესიის წიაღში მიგიყვანათ და ახლა ქარელის წყალობის წმინდა გიორგის სახელობის ტაძრის წინამძღვარი ლოცვა-ვედრებით შესთხოვთ არსთაგამრიგეს მშობელი ქვეყნის გადარჩენას.

მონიჭებული გაქვთ ნიკო ლორთქიფანიძის, გურამ რჩეულიშვილის პრემიები. დაჯილდოებული ხართ ქრისტიანული პოეზიის ფესტივალის „წმინდა ნინოს ჯვარი“ უმაღლესი ჯილდოთი — წმინდა ნინოს ჯვარით.

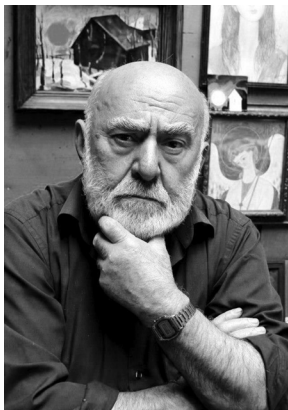
მამა ილიავ!

კიდევ ერთხელ გულითადად გილოცავთ საიუბილეო თარიღს ძვირფას თანამოკალმეს, ასე ლამაზად რომ იხარჯება ერისა და ღვთის სამსახურში, გისურვებთ დიდხანს სიცოცხლეს, ჯანმრთელობას და თქვენი ყველაზე საესავი მიზნების განხორციელებას.

საქართველოს მწერალთა კავშირი

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთი“ და ჟურნალ „ოლეს“ რედაქცია, ერთგულ მკითხველთან ერთად, მამა ილია ჩიკვაიძეს ულოცავს საიუბილეო თარიღს და უსურვებს შემდგომ დიდ წარმატებებს ლიტერატურულ, საეკლესიო, სამეცნიერო და საზოგადოებრივ სარბიელზე.

რეზო ადამია

4

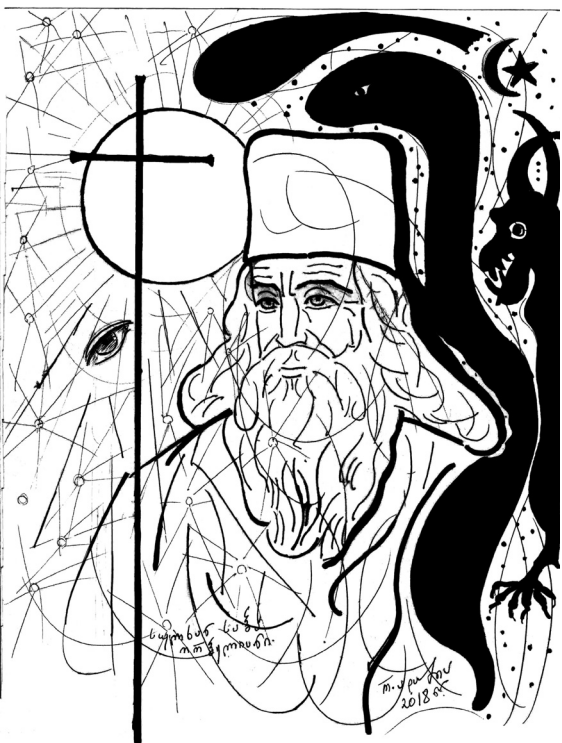
სულხან-საბა ორბელიანი და გედი ქართლისა

გაბოროტებული, უსულგულო ქვეყნების და ყოველთა მოძულეთაგან ჭირშეყრილ მეჩვიდმეტე-მეთვრამეტე საუკუნეებში უკიდურესად უჭირდა საქართველოს. უსასრულო სამყაროს პატრონს კი, წმიდად მართალი ქვეყნისთვის უნდა მიეხედა, მაგრამ: რადგანაც საშავდღეო შხამმგზავნელი ვარსკვლავისაგან, ბოროტებით გადავსებული დამპყრობელი ქვეყნები წამებული ერის ჯიმ-ფესვიანად ამოძირკვით და ფიზიკურად შთანთქმით მიზნობრივად იერიშობდნენ, იმავდროს, კეთილსაპირისპიროდ, უფრო ძლიერი აღმოჩნდა, კოსმოსიდან ის დადებითი სხივნალება კეთილთვისებიანი ძალა ვარსკვლავიდან რომ იგზავნებოდა და უდრეკ იბერიელთა ღვთისშვილებს გმირული შემართება-გამძლეობა-ამტანიანობით ალავსებდა. ბრძოლა ქვეყნისა და ერის გადარჩენისათვის თავდაუზოგავად მიმდინარეობდა. სამხრეთიდან მოვარდნილი მომაკვდინებელი ტალღა კი, გამუდმებით უტევდა მტრისგან ისედაც გაპარტახებულსა და დაქცეულ ქვეყანას. სისხლისმსმელთა და გონებაზნელ მტარვალთა გაცოფებულ სხეულზე ბალდამოდებულ ძარღვებამოყრილ ბინძურ ენერგიას ვერავითარი ღვთიური ლოცვა-კურთხევა ვერ აკავებდა. პატარა ერების ჯვარმცემელთა ჯოჯოხეთური ქარბორბალა ისევ და კვლავ დედაფუძიანად ყველაფერს ანგრევდა და საოცრება კოსმოსური კავშირის მითოსურ ქალაქ მცხეთასთან ერთად უფსკრულისკენ მიაქანებდა. იბერიულ-კოლხთა ნაკუნ-ნაკუნებად დაჩეხილი უხანო ჟამი კი, უკუნეთით საძირკვლამდე ჩაბნელდა...

სამყაროს ვარსკვლავთა განლაგება-გადაადგილებებს და შორეულ მათ იდუმალელებს სასწაულებრივად ხედავდნენ, გრძობდნენ, შინაგანად აღიქვამდნენ, უძველესი ზეციური წარმოსახვითი ხილვები, აზრ-ფორმა ხაზები ეგზავნებოდათ ინდიელებს, კერძოდ, მაიას ხალხს, აცტეკებს და შორეულ ატლანტიდელებს, რის შედეგადაც შეიქმნა მარადი-

ული თუ ათასწლოვანი, თანამედროვეთათვის მეცნიერულად ძნელად მისაწვდომი კოსმოსური საიდუმლოებებით სავსე ურთულესი თვითმყოფადი და ყველასგან განსხვავებული ცივილიზაცია. იბერიულ-კოლხური უიშვიათესი მოვლენა სულხან-საბა ორბელიანი, უცილოდ ინდიელთა და ატლანტიდელების დონეზე გრძობდა და განიცდიდა ყოველივეს, რითაც უშუალოდ სტუმრობდა გარემოს ზეციური სივრცის სიღრმეებში და თვითმყოფადი, უფრო ეროვნულ-მეცნიერული იდუმალ-ნიუანსური ხელოვნების სიბრძნით წვდებოდა, ამრიგად სამუდამოდ ამდიდრებდა საქართველოს ისტორიული, მეცნიერული და ლიტერატურული საგანძურის ბედ-ილბალს. დიდმა სწავლულმა გენიალური ალლოთი ქართულ ენას საოცრება ფიდიასის მსგავსად დაუდგამტკიცე გრანიტის მზესთან შემხვედრი ქანდაკება, რომლითაც მსოფლიოს წამყვან ერთა უნიკალურ ენებს გვერდით, სამუდამოდ დაუმკვიდრა ფრიად მნიშვნელოვანი ადგილი.

რაც გინდ ზეციური მოვლენა იყოს ნებისმიერი ნიჭისა და მოწოდების გენია, ღვთიურ-რელიგიური, რწმენასწავლება, სრულიად დადებით კეთილსმყოფელად მოქმედებს და შემოქმედებით მომავლის გზას ფართოდ უნათებს. მგონი არ ვცდები და სულხან-საბა ორბელიანი, დავით გარეჯის მონასტრის წმიდათაწმიდა სავანემ უზარმაზარ თავისუფალ მეცნიერ-მოაზროვნედ და დიდ ხელოვნად ჩამოყალიბებაში უფრო ზეციურად შეუწყო ხელი. თუმცა ნებისმიერ რჩეულ ადამიანში გადმოსული გენია, როგორც თავადვე, ასევე ყველაფერს და ყოველივეს კოსმიურად ფლობს. სულნათელი ბერი საბა, გარეჯის მონასტერში მოღვაწეობის პერიოდში საღვთო კანონით დადგენილი დღე-ღამის ლოცვები-სა და სამეურნეო სამსახურის აუცილებელ საქმეებს რომ მოისტუმრებდა, როგორც საეკლესიო, ასევე საერო ნიგნების კითხვით და მთარგმნელობითი სამუშაოებით იყო დაკავებული, შუალედებში კი სხვადასხვა მნიშვნელოვან ჩანაწერებს აწარმოებდა. ხშირად ცამონმენდილ ვარსკვლავიან ღამეებს მთის

მხატვარი რეზო ადამია

ბორცვზე საგანგებოდ წამომჯდარი პლანეტების ულამაზეს მოძრაობა-გადაადგილებებს საათობით აკვირდებოდა და მხოლოდ შინაგანი ურთულესი ფიქრებით მსჯელობდა. ზოგჯერ ჩაყვითლებულ ქალღმერთს ვარსკვლავთა განლაგებებისა და მრავალფეროვან გამოსახულებათა აუცილებელ ასტრონომიულ ნახაზებსაც აფიქსირებდა. ღვთივ განწყობილება ოცნება შეუდარებელი ფრესკებით გაცოცხლებული სალოცავი სენაკებიდან მოთვალთვალე მშვიდ ბერებს კეთილი საბას ამგვარი საქმიანობები თითქოსდა უკვირდათ, მაგრამ ხელს არ უშლიდნენ და არც უკრძალავდნენ.

როდესაც ჩვეულებრივი ადამიანი სამშობლოსათვის თავდადებით იღვწის, მისი ნებისმიერი მხედრული თუ გარემო ეროვნული საქმიანობა გონებრივად თუ სულიერად ყველასათვის მისაწვდომი და უახლოესია. ხოლო ზეციური, ერის მოვლენა, სრულიად განსხვავებული პიროვნება, ბრძნული გააზრებებითა და უიშვიათესი წარმოსახვებით, იდეალ-უხილაობაში გადის, თანმიმდევრულად მეცნიერების, ხელოვნებისა და მტრისგან აოხრებული ქვეყნის საერთაშორისო დიპლომატიის წარმოდგენელ მართალ იდეურ სიახლეებსაც სახავს: უჭეშმარიტესი მისი შემოქმედება და მოღვაწეობა კი მხოლოდ ერთეულებისთვისაა მისაწვდომი. ხშირად მარტოხელა ბრძენ მოგვად მოარულ სულხან-საბა ორბელიანის თანამემამულეთაგან მხოლოდ მეფეს და სამეფო კარის დიდებულთ გაეგებოდათ, ზოგიერთთა გამოკლებით. სამწუხაროდ, იბერია-კოლხეთის ერთ-ერთ მზემალალ მოამაგეს იმ პერიოდში ბოლომდე ღრმად ჩაუხედავმა და დაბნეულმა ეკლესიამაც ვერ გაუგო. თითქმის განდეგილს, ზეზნეობრივი სინანულითა და უფლისმიერი თანადგომით მეფის დონეზე თანაუგრძნობდნენ მხოლოდ მონინავე ხელოვანი, მეცნიერი, ფილოსოფოსი და გაკვირვებულთ ვერ წარმოედგინათ ერის უიშვიათესი გენიისა და მოციქულთა სწორის აგრე განწირვა.

შთამომავლობათა უწყვეტ დარდ-ფიქრად როგორი დამაღონებელი და უცნაური ბედი აქვს ღვთისმშობლის ნილხვედრ საქართველოს. დაუსრულებელ უბედურებასთან ერთად, თავის რჩეულ გენიათ, ღვთივკურთხეულ სამარხებს მზისქვეშეთში პატივით რომ არ ასახლებენ და მიწისაგან პირისა უკვალოდ ქრება, რაშიც არაუფლისმიერი ქმედებებია, რათა მხოლოდ უცხო და გაურკვეველი ბნელეთია ჩაფლული. ამდაგვარი გარემოება ხომ ყოვლად უკადრისი, ჩვენივე ეროვნული დაუდევრობაცაა. ხშირად ურთიერთმტრობის, გაუტანლობისა და შურის შედეგიც.

სამშობლო — საკუთარ ოჯახწარმეულს და ქვეყნიდან გასულ ღვთისნიერ მამა საბას, უკვე მოახლოებულ სიკვდილზე ცუდ აზრებს, მეცნიერებასა და ხელოვნებაზე ფიქრი, და შრომა ავიწყებდა, რათა მაგდაგვარი ზეადამიანური პროცესი, მარადიულობასთან გახლავთ უშუალო შეხებაში. საზარელი და უსახო სიკვდილი მზაკვრულად ყველასთანაა ჩასაფრებული და ნებისმიერს შავ ჩრდილად დასდევს, უთუოდ მას განსაკუთრებით უნდა ვუფრთხილდეთ და მოვერიდოთ. მერმე ქვეყნიერების უსაშინლესი ძალა ჯიუტად, მაინც მოვიდა მტანჯველი და უმძიმესი ცხოვრებისგან დაუძლურებულ სულხან-საბასთან და სულით, სამყაროს სივრცის, წარმოდგენისთვისაც მიუწვდომელი, სრულიად სხვა შუქ-სხივთა ვარსკვლავეთურმა გზა გააგრძელებინა და კაცთათვის იდეალ ყოველთა პირვანდებლობასთან დააბრუნა.

ათასეული წლების და უსასრულობის სივრცობრივმა მესხიერებამ ნათლად შემოინახა და უჟამო დავინყებამ ვერ შთანთქა ქვეყნიერების საოცრება „ოქროს საწმისი“. შორეული საუკუნეების მისტერიების კოლხეთი, პლანეტის საკვირველი ის ფენომენია, რომელსაც გენიალური ჰეგელი ასე გვიხასიათებს: „კოლხეთის უძველესი მიწიდან იწყება კაცობრიობის პროგრესი“, და მაინც ძარცვადნენ და აპარტახებდნენ ამ ლეგენდარულ ქვეყანას. მერმე მოაწია ქვესკნელისფერმა დრომ და მაღალი ფენის წარმომადგენელმა მებრძოლმა ბერძენმა იაზონმა, პლანეტაზე არნახული ღვთიური სილამაზე, ბუნებით იდეალფონიანი ნიჭი, კოსმოსური წარუშლელი სიმდიდრე, ანტიკური ხანის გენიალური დასტაქარ-მკურნალი, ღვთიური აიეტ მეფის ასული და ქვეყნიერების საოცრება ცივილიზაცია, „ოქროს საწმისი“, მუხანათურ-უკადნიერ-ვერაგულად მიიტაცა და თავის ქვეყანას მიუბრძანა. გაივლის მრავალი ათასი წელი და ჩრდილოეთის დამპყრობელი ქვეყნელი, თანამედროვე იაზონი, ძალმომრეობიდან გამომდინარე მიისაკუთრებს ისევ იბერიულ-კოლხურ მშვენიერებას, უკეთილშობილეს და სათნოებით შემკულ სილამაზეს, პირმშვენიერ, ნინო ჭავჭავაძეს და ასე ჩაკლა მან უცნობი ქართველი რაინდის გამორჩეული სიყვარული. ჩანყვიტა ერის ციკლურ-კანონიკური გამრავლება და დაირღვა უძველესი უნიკალური გენის საიდუმლო, რითაც შეირხა წარსულის, აწმყოსა და მომავლის სულიერი ქსოვილი. ქართველების თვინიერ მოძალადე, თავნება რომანტიკოსი კი, წმიდანის დონეზე წამოვნიეთ და უდროოდ გარდაცვლილის ცხედარი მთანმინდის მიწას მაღალადამიანური და ზეციური ნათებით მივაბარეთ. ხოლო ყოველ მართლმადიდებელთა თუ მსოფლიოს ნებისმიერ რელიგიურ აღმსარებელთა სინანულად, ჩვენი წმიდა მადლმოსილებითი ცხედრები თავის დროზე მოსკოვის ქრისტიანული ტაძრის ეზოში დაკრძალეს. მერმე მწარედ არ დაახანეს, დაბინდული დრო და, თითქმის გამინიერებული წმიდა ძვლები, ვითომდა კულტურულმა აღმოსავლეთე-ვროპელმა ხალხმა, იქაურობის გათხრა-ამოთხრის შემდეგ, ველურად მონასტრის ეზოში ერთ ადგილას დაყარეს უხეშ მეეზოვეთა სათრევად. ამყამადაც იქუხა ქართველთა თავზე ბოროტების დაუნდობელმა მეხმა. ჩავიხედოთ ისევ წარსულში და მანამდე წლების წინ სამშობლოში, ქრისტიანთა სათაყვანებელი წმიდა სალოცავის, სამყაროსმიერი სვეტიცხოვლის ეზოში, უკიდურესად შეურაცხვეს და სამუდამოდ გული ატკინეს ერთ-ერთ სხივოსან, უნიჭიერეს წმიდა ბერს, საბა-სულხან ორბელიანს.

როგორც მოგახსენეთ, იმ ავად სახსენებელ დროს, ღმერთივით მართალი ბერის დასჯა-გაკიცხვა, სამარცხვინო ქართული ჯვარცმამა უაზრო და ფნატიკოსი თანამემამულეების მიერ: რატომ დაუშვი მიუტევებელი შეცდომა, მებრძოლო ჭეშმარიტება? და რითი ვერ შეაღწიე მათ შეგნებაში?!

უძველესი კულტურისა და ცივილიზაციის ქვეყნის ღვთივკურთხეული მეფის ოფიციალური წარმომადგენელი ბრძენ ელჩად ეწვია რუსეთს, იტალიასაფრანგეთს, რათა სისხლისმსმელ დამპყრობთაგან ანიოკებულსა და ჯვარცმულ ქვეყანას როგორმე საშველი დასდგომოდა, მაგრამ სამხრეთული საშინელი მოუშორებელი ჭირი, თურმე მთელ კონტინენტს მოსდებოდა, ჟამიანი ქოლერის ფერ-ფერფლით და ცენტრალურ ევროპასა და ორ ბარბაროს ქვეყანას შორის დიპლომატიური უღვთო შეთანხმება ურყევი

აღმოჩნდა. ამითი ქრისტიანული და მუსულმანური სარწმუნოებათა მაღალი რელიგიური ჭეშმარიტება სისხლისმსმელთაგან არაფრად იქნა მიჩნეული, ამ-დაგვარი უზარმაზარი აღმსარებლობათა კანონების საზარელ უარყოფასაც შეენირა სულხან-საბა ორბელიანი და მისი მაცხოვარებით უდანაშაულო სამშობლო.

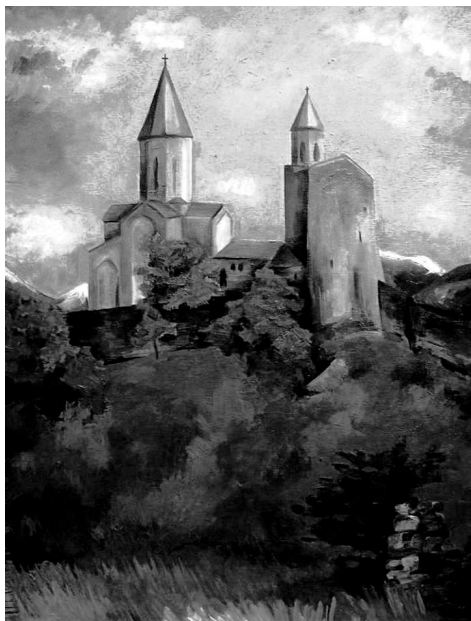
ლეგენდარულ სულხან-საბას შორეულ მოსკოვში, თავისი ქვეყნიდან კაცთმოძულე სელჯუკებისგან განრიდებულს, უმძიმეს ლტოლვილობაში მოუწია ცხოვრება, წარმოუდგენელ სევდიან და ტანჯვის მომგვრელ სამშობლოზე მოგონებების ჩამძირავ ფიქრებში იყო მუდამჭაჟს.

საქართველოდან მოსკოვში, დამპყრობთაგან განამებული რამდენიმე წარჩინებული ლაზი და ოდიშელი ჩასულან გაუბედურებული ქვეყნის საჭირობოროტო საკითხებზე და მეფე ვახტანგის ამაღლას შეუერთდნენ. სულხან-საბა დიდხანს ესაუბრა მათ; მერმე აფხაზეთის ამბებსაც შეეხნენ, ოსმალებმა სულ არივ-დარიეს და ააოხრეს იქაურობაო, იყო პასუხი. მრავალ ჭირ-ვარამთან ერთად აუტანელი გვალვებიც დაგვატყდა თავსაო. ამ დროს უფრო გაბოროტებული სატანისტები დასიცხული გველივით დაძრწოდნენო, თანაც მოახსენეს, სვანეთშიც ასულა ამოხრებელი ხროვა, მაგრამ ჩვენი ულამაზესი და ძნელად მისასვლელი მთები ვერ დაუპყრიათო. საქართველოზე მრავალი ავი ამბის მაუწყებელთ ყურადღებით რომ უსმენდა წმიდა ბერი, გონდაკარგული ცუდად გამხდარა, მერმე, მოკეთებულს, დინჯად უთქვამს: გამაგრდით, ძმანო, და თქვენ აქ ყოველმხრივ მოგხედავენო.

დიდი მეცნიერი, ბრძენი ხელოვანი და წმიდა ბერი როდესაც ფიზიკურად დაუძღურდა და, ამ ქვეყნიდან მიემგზავრებოდა ბოლო ცრემლშემშრალი სიტყვები თვალდახუჭულს ამოუვედრებია; ყოვლად ჩემნო! უმორჩილესად გთხოვთ, დავით გარეჯის წმიდა მონასტერში დამაბრუნეთო, მაგრამ ზეადამიანური ძალა, მზიური იმედი და ამქვეყნიური კეთილი მოქმედების მომავალიც გამქრალიყო. ამ მასალის წინამდებარე გვერდზე თხრობისას, როგორც გიამბეთ, რუსეთის დედაქალაქ მოსკოვის ეკლესიის ეზოში, ტანჯული დიასპორა მამა საბას მართლმადიდებლურად, ქართლის მეფისა და დიდებულთა გვერდით პატივით დაკრძალავენ. ქრისტიანთათვის სამარცხვინოდ მოვარდნილ დროს უკლებლივ მათ სამარხებს

უსულგულონი გადათხრიან და ჩვენს სათაყვანებელ წინაპართა ძვლებს ერთ ადგილას უხეშად დაყრიან. მერმე ეკლესიის ეზოს კუთხეში, შიშველ მიწაზე, ერთიანად ჩამარხავენ და მშენებელ-საქმოსნები, ზედვე, ქვითკირით კარტოფილის შესანახ საწყობს ააშენებენ. სად იყვნენ ჩვენი მართლმადიდებლები ან კეთილშობილი ლიბერალი რუსები? სირცხვილი თქვენზე მოგონებას, ერთ დროს მცირედ მორწმუნეებო და სულ-ღვიძლამოთხრილებო! ამ ამაზრზენი სურათის მნახველთ, საინტერესო მისტიკური საოცრების ამსახველი გადმოცემითი ნაამბობი შემოგვრჩა, თურმე უპატრონო ჩვენი მიცვალებულთა ძვლები, ღია ცის ქვეშ რომ ელაგა, მათ შორის ზოგიერთი ნაწილი, ნაკურთხი სანთელივით ანათებდაო...

წმიდა ბერსა და დიდ შემოქმედს ყრმობიდან ნათელი ამაღლებული რწმენითი სისავსით, უმდიდრესი ეკლესიური განსწავლულობის მაღლი ებოძა და სათავეებიდანვე უახლოესი მსოფლიო და საერო ლიტერატურის ცოდნას საფუძვლიანად ეზიარა. წინდახედულად სრულყოფილად შეისწავლა რამდენიმე უცხო ენა. მწერლობაში იმჟამინდელ გაფანტულ დაუმუშავებელ ქართული ენის გრამატიკას კი უზომო მონდომებით და გონებრივი მუხლმოდრეკით ეცნობოდა და ყმანვილობიდანვე აუცილებელ სამომავლო სამუშაოებზე მეცნიერულ კვლევით მიწინებებესაც აფიქსირებდა. საბედნიეროდ, როგორც სამეფო ოჯახის სისხლით ნათესავს, მზრუნველობითი ცხოვრების თანადგომა ერგო და რაც კი მომავალში, სულხან-საბასგან გენიალური ქმნილება „ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი“ და „სიბრძნე სიცრუისა“ ლიტერატურული განძის მოვლინებაა, ყოველივე დიადური და ღვთივზნეობრივი, ბაგრატოვანთა, მრავალსაუკუნოვან მსოფლიო დონის კულტურა-ცივილიზაციიდან ებოძა. მერმე სიახლე ქმნილებებს, თავისთავადი თანმიმდევრობით; საოცრება ენობრივ წმიდათაწმიდა მეცნიერებას, ასევე უმდიდრეს ლიტერატურულ შემოქმედებას, გენიის მოვლენა-წარმოსახვებით ამდიდრებდა, რითაც დაულალავი შრომა-მოღვაწეობით პლანეტაზე რამდენიმე რჩეულთაგანი ენის გვერდით დააყენა და ბრძნული სიახლეებით ხორცშესხმული, კლასიკურად დახვეწილი მეტყველების, სიტყვაკაზმული, ხელთუქმნელ მარად მანათობელ, სანთლის ქანდაკად ჩამოქნა.

მხატვარი ლია ბაღურაშვილი

ზვიად ნაზარიძე

თეთრი ოთახი

(თეთრი ოთახი. აქა-იქ მანეკენები დგანან, ან სხედან. ოთახში თეთრხალათიან ქალს პაციენტი შემოჰყავს).

ომარი: არა! აქ არ მინდა!

თინა: მოითმინეთ ბატონო!

ომარი: აქ ჩემი ადგილი არ არის!

თინა: სწორედ, რომ აქაა თქვენი ადგილი.

ომარი: არა, არა-მეთქი!

თინა: აბა, სად?

ომარი: არ ვიცი... სად ვარ? (ხელებს აქეთ-იქით იქნევს)

თინა: საავადმყოფოში.

ომარი: რატომ, რისთვის? მე კარგად ვარ!

(ქალი ყურადღებას არ აქცევს და გადის).

ომარი: ვაი, ვაიმე! მტრები მყავს, მტრები! რა მინდა აქ მე, სრულიად ჯანმრთელ ადამიანს?! ახლა ეს ფერმკრთალი კედლები უნდა იყოს ჩემი სამყოფელი, ეს გვამები კი (ხელს მანეკენებისკენ იშვერს) ჩემი მეგობრები?

(ოთახის ბოლოში სკამზე ერთი პაციენტი ზის. „გვამების“ ხსენებაზე შეინძრევა და ომარს ბრაზით შეხედავს).

ბონდო: რაო, გვამებიო? (სათვალეს მოიხსნის და ისევ გაიკეთებს).

ომარი: უი! აქ ერთი მათგანი მოლაპარაკეც ყოფილა! მე თქვენზე არ მითქვამს, მეგობარო!

ბონდო: მე მეგობრები არ მყავს... (თავს ხრის).

ომარი: მართლა? მე ვიქნები თქვენი მეგობარი! (სიბრალოებით).

ბონდო: არა! (ყვირის).

ომარი: რატომ? განა, რამე დაგიშავეთ? და საერთოდ, თქვენი ტანიდან ამომხტარი ხმა რატომ მეცნობა?

ბონდო: მეგობრები არ მჭირდება! ისინი ჩემი მტრები არიან! ისინი ჩემს საიდუმლოს საფრთხეს უქმნიან!

ომარი: რა საიდუმლოს?

ბონდო: ხომ ვითხარით, მეგობრები მტრები არიან, მტრე-ე-ებიი!

ომარი: თუ მეგობარი მტერია, მტერი ვინ არის?

ბონდო: მეგობარი.

ომარი: შენი ხმა...

ბონდო: როგორ? რა ხმა? უკვე შენობით ლაპარაკსაც მიბედავთ?

ომარი: შენი ხმა... შენი ხმა... (უახლოვდება, მხარზე ხელს ადებს).

ბონდო (ყვირის): აააა! გეყოფათ! (ყურებში თითებს დაიცობს და სცენიდან გარბის, ომარი გაყვება).

(შემოდის თინა, მოაგორებს სავარძელს. სავარძელში ზის ინვალიდი პაციენტი წვერებით, კისერი გვერდზე აქვს მოქცეული. თინა სავარძელს გააჩერებს და წინ დაუდგება, თვალეში უყურებს).

ბერდია: გადი!

(ქალი ტრიალდება და სცენიდან გადის).

ბერდია (თავისთვის, სარკეში): აააა! რა, რაა, რა მეშველება... ოცდახუთი წელიწადი ამ ჯურღმულში გავატარე, მეე, მეეე, მხოლოდ იმიტომ, რომ ყოველთვის ყველას ვჯობდი: (თითებზე ითვლის) აღნაგობით, შესახედაობით, გვარიშვილობით, სიმდიდრით და რაც მთავარია, ბრწყინვალე გონებით! მეე, მეეე! მხოლოდ იმიტომ, რომ გაურკვეველი მიზნის მქონე მავან ინდივიდს სურდა, რომ ჩემი გენი მინიერ ჯოჯოხეთში მეფლანგა ჩემი ცხოვრების, ჯერჯერობით, მეოთხედი! მაგრამ მეე, მოვა დრო და ეს დრო შორს არ არის, რომ გავბრწყინდები! მე მოვწყდები ამ დაჩირქებულ სამყაროს და... (ჩაფიქრდება).

(შემოდინ ბონდო და ომარი).

ბონდო: ღვთის გულისათვის, თავი დამანებეთ!

ომარი: ხომ გეუბნებოდი, შენი ხმა! ჩვენ ვიცნობთ ერთმანეთს, მეგობარო!

ბონდო: თავი დამანებეთ! საიდან?

(ერთმანეთს სახეში უყურებენ).

ომარი: ბონდო! ჩვენ ხომ კლასელები ვიყავით!

ბონდო: ააა?

ომარი: ააა კი არა, უუუ! ჰო, ჰო, კლასელები!

(ბონდო სათვალეს იხსნის, ქუდს მოიძრობს).

ბონდო: თომა!

ომარი ჰო, ჰო, ოლონდ, თომა კი არა, ომარ. მე ომარი ვარ, შენი კლასელი!

(ისინი ერთდროულად დაიძრებიან ერთმანეთისკენ და გადაეხვევიან).

ომარი: ბონდო!

ბონდო: თომა!

ომარი: „თომა“ კი არა, „ომარ“ უნდა გეთქვა! ბონდო!

ბონდო: ომარ!

ომარი: ჰო, კარგი ახლა!

(ისინი ერთმანეთს ხელებს მხრებზე უტყაპუნებენ. უცებ, ომარს სიცილი აუტყდება).

ომარი: ბონდო, გახსოვს, ერთხელ შატალოზე რომ წავედით და ცარიელი საკლასო ოთახიდან გადავხვით?! ის ოთახი პირველ სართულზე იყო და ფანჯრის რაფიდან რომ ვერ გადადიოდი სიმაღლის გეშინოდა? არადა, რა სიმაღლე იყო რაფაზე შემხტარი შენი შუბლიდან მინამდე, შენ ხომ კლასში ყველაზე დაბალი იყავი?

ბონდო: გეყოფა!

ომარი: რა იყო, კლასელო!

ბონდო: ახლა ვარ კლასელი, ხომ?! ამდენი წელი რომ მიჭირდა რძისფერ სივრცეში, სად იყავი, სად იყავი მაშინ?!

ომარი: მეც მიჭირდა, ოღონდ, სხვა სივრცეში.

ბონდო: მერე?

ომარი: ვწერე!

ბონდო: რა წერე?

ომარი: ჩემი ცხოვრების საბედისწერო ისტორია...

ბონდო: როგორ?

ომარი (თვალეზი ჭერისკენ): დავიბადე, გავიზარდე, შევედი სკოლაში, გაგიცანი შენ, დავამთავრე სკოლა, ხელი მოვანერე მარადიულ ტანჯვა-ნამებას, ანუ, ცოლი შევირთე! მერე, ვბერე, გავმამავდი, გავსამამავდი, ამბობენ, გავგიჟდი კიდეც, მაგრამ შენ ხომ არგ ჯერა ამის, კლასელო ბონდო? ახლა ჩვენ არ გვჯერა უერთმანეთობის, ჩვენ ბრძენი ხალხი ვართ, ბრძენკაცებს კი ყველაზე მეტი მტერი ჰყავთ, მათ ებრძვიან, მათ დევნიან, რიყავენ, შეურაცხადებად აცხადებენ, იზოლაციაში ამყოფებენ! აბა, რას მივანეროთ ეს გაუთავებელი სითეთრე, გაუთავებელი აბები, გამოგონილი ჩვენი გენიალური ტვინების გამოსალაყებლად? აააა! აააა!

(ბონდო გაკვირვებული უყურებს და წრეებს ურტყამს ომარს).

ბონდო: ოოოო, ოოოო, ეს რა კლასელი მყოლია და არ ვიცოდი! (მხარზე ხელს ურტყამს) რატომ მალავდი შენს ორატორულ ხელოვნებას, ბიჭო? რალაც, არ მახსოვს, კლასში რაიმეთი გამორჩეული ყოფილიყავი!

ომარი (არ უსმენს): მაგრამ ჩვენ ერთმანეთი გვყავს! მაგრამ ჩვენ, ბავშვობის მეგობრებმა, საბოლოოდ, სამარადისოდ (ხელებს იქნევს), დაუსრულებლად ვიპოვეთ ერთმანეთი და ახლა მხოლოდ სამარედლა თუ დავგაშორებს!

(ომარი და ბონდო ბოლო ექვს სიტყვას ერთხმად ამბობენ, ხელებს ჩაჰკიდებენ და გვერდულად გარბიან სცენიდან).

(სცენაზე შემოდის თინა, ბერდიას ეტლით მოაგორებს, ცენტრში დააყენებს, წინ დაუდგება და უყურებს. ბერდია ბრაზობს).

ბერდია: გადი!

(თინა არ იძვრის).

ბერდია (ყვირის): თინა! გადი თინა! თინა, გადი!

(ქალი ზურგს აქცევს და გადის).

ბერდია: აახ, ააახ, რა მეშველებააა! ოცდახუთი წელიწადი ამ ჯურღმულში გავატარე, მეე, მეე, მხოლოდ იმიტომ, მხოლოდ იმიტომ, რომ ყველას ვჯობდი: (თითებზე ითვლის) აღნაგობით, წარმომავლობით, გვარიშვილობით, სიმდიდრით, სოციალური მდგომარეობით და, რაც მთავარია, ბრწყინვალე გონებით! მეე, მეეე! მხოლოდ იმისათვის, რომ ჩემთან მეგობრობის არ მქონე გაურკვეველი წარმოშობის მავნე ინდივიდს სურდა, რომ ჩემი გენიალურობა დამპალ მინიერ ჯოჯოხეთში დაემარხა ჩემი ცხოვრების მეორე მეოთხედი, ააა! მაგრამ მეეე, მოვა დროო და ეს დრო შორს არ არის, რომ... გავბრწყინდები, გავსხივოსნდები... მე მოვწყდები ამ ჩირქოვან სამყაროს, მოვწყდები...

(შემოდის ბონდო და ომარი).

ომარი: შენ ვინ ხარ?

(დუმილი).

ომარი: ვინ ხარ?

ბონდო: ეს ბერდიაა, ომარ.

ბერდია: ლაზარე!

ომარი: რაო? ეს გვარია?

ბერდია: მე ლაზარე ვარ!

ომარი (ხან ერთს უყურებს, ხან მეორეს): აკი, ბერდიაო?

ბერდია: მე ლაზარე ვარ, ლაზარე! ლაზარე, მაგრამ ბერდია, ბერდია, მაგრამ ლაზარე.

ომარი: ააა, ბერდია, გვარი?

ბერდია: არა! მე ბერდია მქვია, მაგრამ ლაზარე ვარ.

ომარი: ეს როგორ? ორი სახელი გაქვს?

ბერდია: მე ლაზარედ ვგრძნობ თავს!

ომარი (ახლოს მიდის): ადგომა შეგიძლია?

ბონდო (ნერვიულობს): არა, არ შეუძლია, ომარ! ფრთხილად!

ომარი: რატომ, მსხვრევადია?

ბერდია: ადგომა არა... აღდგომა. ჯერ არა... მაგრამ მე ლაზარე ვარ!

ბონდო: ანუ?

ბერდია: აღვდგები.

ომარი და ბონდო (ერთხმად): ააააა.

ბონდო: ჩუმად, ჩუმად!

ომარი: არვინ გაგვიგოს?

ბონდო: ჩუმად!

ბერდია: რა მოხდა?

ბონდო: ისვრიან!

ომარი: გვითვალთვალევენ!

ბერდია: მოგვდევენ!

სამივე ერთად: ააააა!

(სამივე ერთად: აქეთ-იქით დარბიან, ბერდია ეტლით გარბი-გამორბის. შემოდის თინა, მოაგორებს გორგოლაჭებიან მაგიდას. მაგიდაზე შავი პური, დოქით წყალი, სამი ჭიქა და ნამლები აწყვია).

თინა: ჭამის დროა!

(არავინ ჩერდება, მაინც გარბი-გამორბიან).

თინა (ყვირის): ჭამის დროა!

(არ ჩერდებიან).

თინა (ძალიან ხმამაღლა, ბოხი ხმით): ჭამის დროააააა!

(ჩერდებიან).

ბერდია: მერე და, რა ვჭამოთ? ნამლები?

ომარი: ისევ ნამლები?

ბონდო: აღარ მინდა ნამლები!

ბერდია: ისევ ნამლებით ვინამლებით, როცა განაჩენს...

ომარი: გვანერინებდეს უნდა ღმერთი – რწმენა ისეთი...

ბონდო: რომელიც აღარ განარისხებს უფალ მამა ჩვენს...

თინა: მაგრამ ეს თეთრი ოთახია და საგიჟეთი!...

(ამ ლექსის შემდეგ ოთხივე შეთანხმებულივით სცენიდან სხვადასხვა მხარეს გადიან).

(სცენა ბნელდება. ნათდება. სცენაზე ბონდო მუხლებზე დგას, თავი ხელებში აქვს მოქცეული და აქეთ-იქით ატრიალებს).

ბონდო: მე ნაბიჯ-ნაბიჯ საბოლოოდ ჩავდივარ დაბლა! ჩავდივარ იქ, სადაც ყოველი მხრიდან მოხტის აუხსნელი თავის რყევები!... (ხმაში ტირილი ერევა). მთელი მსოფლიო ჩემს წინააღმდეგაა შეთქმული! ყველა, ყოველი, ყველგან, ყოველთვის, გაიძახის: (ხმას დაუნწევს).

ბონდო: ბოონდოოო... ბოონდოოო... აქ მხოლოდ კედლებს კი არ აქვთ ყურები, აქ ყველას და ყველაფერს თვალეზიც აქვთ, ამღვრეული, სისხლიანი თვალეზი! მე მეშინია! და ყველაზე

დიდი უბედურება ის არის, რომ არ ვიცი, რისი უნდა მეშინოდეს! მხოლოდ ის ვიცი, რომ მეშინია, მეშინია, მე მითვალთვალევენ, ყველაფერს თეთრი აბების გემო აქვს, აააა! ოოოოო, რა საშინელი, რა მძაფრი სუნი აქვს ყველაფერს, სიკვდილის, სატანის შიგნეულის უმყარალესი სუნი! მაგრამ მე ვიცი, რაც მიშველის და ამას არასდროს არავის ვეტყვი, ვიდრე ამას სისრულეში არ მოვიყვან! (ხმას აუნწევს). არც მე ვენდობი ამ გასაძაგლებული სიცოცხლის სუნთქვას! მე ვიცი, ვიცი! ააააა! (თავს აქეთ-იქით აქნევს, თვალეები შეშლილი და გაბოროტებული აქვს).

(შემოდის თინა. უახლოვდება).

თინა: ბონდო! ბონდო!

ბონდო: მომშორდი!

თინა: ბატონო ბონდო! რა დაგემართათ?!

ბონდო: ააააა! ვინ გამოგვზანათ?!

თინა: მე თქვენ გიშველით, მომენდეთ! (მხრებზე ხელს კიდებს).

ბონდო (ხელს აუკრავს): გამიშვით! ვისთვის მიუშაობთ?! ვინ არის თქვენი დამკვეთი?!

თინა: ბონდო, ბატონო ბონდო!

ბონდო: რას აგიჩემებიათ: „ბონდო, ბატონო ბონდო!“ ახლა ვარ ბატონი? რამდენს გიხდიან ჩემი განადგურებისთვის ქალბატონო თინათინ? რა ჰქვია თქვენს დამკვეთს? რამდენს გიხდიან?

(ბონდო ბარბაცით წამოდგება და ისე, რომ ვერავის ხედავს, აქეთ-იქით უმისამართოდ იქნევს ხელებს და გაუგებარ ბგერებს ბუტბუტებს. თვალეები გაშტერებული აქვს. თინა პირზე ხელს იფარებს, უკან-უკან იხევს, ტრიალდება და სცენიდან კივილით გარბის. შემოდის ომარი).

ომარი: ბონდო, ჩემო მეგობარო! ბონდო, რა გჭირს? შენ ხომ კარგი ხარ, ჭკვიანი ხარ!... არა, არ გინდა ასე... რა მოგივიდა მეგობარო? შენ ხომ ჩემი კლასელი იყავი... გახსოვს?

(ომარი მივა და დაჩოქილ, თავჩარგულ ბონდოს ხელს კიდებს. ბონდო ფეხზე წამოიჭრება).

ბონდო: არა! მე არავის კლასელი ვყოფილვარ! თქვენ, ყველანი, უკლებლივ ყველანი (ომარისკენ და მანეკენებისკენ იშვერს ხელს). ჩემი ფარული მტრები ხართ! მთელი მსოფლიო (ხელებს იქნევს) მე მითვალთვალეებს, მეეეე! თეთრო ლანდებო! განა რა დავაშავე ასეთი?!

ომარი: არა, არ დაგიშავებია! შენ არავინ გითვალთვალეებს, შენ როგორ უნდა გყავდეს მტერი, როგორ? შენ ხომ კარგი, უწყინარი ბონდო ხარ... ვის რა დაუშავე? მართლა გჯერა იმის, რომ გითვალთვალეებენ?

ბონდო (ეჭვით უყურებს): მჯერა!

ომარი (ხმას უწევს): რაა? ვერ გავიგე! გჯერა?!

ბონდო: მჯერა, მჯერა!

ომარი (უფრო უწევს): ვერ გავიგე! გჯერა?!...

ბონდო: რა თქმა უნდა! მჯერა, მჯერა-მეთქი!

ომარი: არა, არა! ვერ გავიგე-მეთქი!

ბონდო (ისევ ეჭვით): არ უნდა მჯეროდეს?

ომარი: როგორც იქნა! პასუხი სწორია! რისი უნდა გჯეროდეს, აბსურდის?

ბონდო: მართლა არ უნდა მჯეროდეს?

ომარი: არა კლასელო, არაა!

ბონდო: შენ... შენ, მხოლოდ შენ ხარ ჩემი მეგობარი, დანარჩენი მსოფლიო კი – მტერი!

(ბონდო ომარს უახლოვდება, ეხვევა და ტირის. სცენაზე გაკვირვებული სახით შემოდის თინა, ხელი ომარისკენ აქვს გაშვერილი).

თინა: შენ ავად არ ხარ... აღარ ხარ!

ომარი (თავს ხრის): მე ავად ვიყავი... არ ვიცი, რა და როგორ დამემართა, მაგრამ ვიყავი და რომ აღარ ვარ, პირველმა შენ გაიგე... (თავს წევს) და მე გამოვედი, თვალეები ამეხილა! (ბონდოსკენ ტრიალდება) მაგრამ ჩემს მეგობარს რა ეშველება?

თინა: არ ვიცი.

(ომარი ხელს კიდებს ბონდოს და სამივენი სცენიდან გადიან. ცოტა ხანში თინა ბრუნდება, მოაგორებს ბერდიას, ჩერდება, წინ დაუდგება და უხმოდ შესცქერის. ბერდია მკაცრად უყურებს).

თინა: ჰო, ვიცი, ვიცი.

(თინა ზურგს აქცევს და სცენიდან გადის. ბერდიას ხელში სარკე უჭირავს).

ბერდია: მე ღირსეულად დავემკვიდრე ოთხ ძვირფას დროზე და იმედი მაქვს იმ ნიადაგის, ჩემი კანონი რომ დავაფუძნე.

ძღვევამოსილო, ღამის გზებზე შენ გვიმღეროდი!.. განთიადების წმინდა მინებზე, ჩემს ზმანებებს რომ წინ უსწრებდა, ჩემო მმართველო, განა რა ვიცი?

თქვენთან, თქვენს შორის, მცირე ხანსლა ვიქნები კიდევ! თავში გონების ჭირნახულის ბატონ-პატრონი და მარილის ბატონ-პატრონი და ეს ნაბიჯი საყოველთაო ზუსტ სასწორზე აინონება!

მე სხვა შენობის ხალხს არ მოვუხმობ, არც მარჯნის მტვერში დაფნის გვირგვინს ავედევნები, მაგრამ მე მაინც განზრახული მაქვს, თქვენთან რომ დავრჩე მხოლოდ მცირე ხანს.

დიდება მიცდის კარავის ზღურბლთან! მე ვარ ძლიერი მხოლოდ თქვენს შორის! მაქვს მარილივით წმინდა ზრახვა რომელსაც ფასი არ ეკარგება დღის სინათლეზე.

თქვენი სიზმრების ქალაქში მაშინ მე შემვივლია ათიათასჯერ. მე უკაცრიელ ბაზრებში ვიდექ, ძალიან დიდხანს ვაკაკუნე ყრუ კაცის კარზე და დავამყარე ჩემი სულის წმინდა კავშირი თქვენთან, თქვენს შორის.

აქ დამკვიდრება არ მიწერია სამარადისოდ! მე ვარ მაღალი მხოლოდ თქვენს შორის!...

შემოგარენი ფრიალო ქვათა! ქარის ქსელებში წმიდათაწმიდა ერთი მარცვალიც არ იხლართება. შუქი იღვრება, როგორც ზეთი...

დამშვიდებული, გაკვამლული ხაზების თრთოლვა მოჩვენებითი ზვრების სილურჯეს უერთდება და იკარგება. ქარიშხლის იებს დედამინა ახარებს ხოლმე და ქვიშის სვეტი, მაღლა ნასული, დაგრაგნილი მდინარეთა კალაპოტებზე, აღმართული იალქნებია შოორს მიმავალ საუკუნეთა...

უზარმაზარი ფრინველის ჩრდილმა გადაფითრებულ, მშვიდ სახეზე გადაამიარა... მე ვარ ძლიერი მხოლოდ თქვენს შორის... განუზომელი ძალმომრეობა მბრძანებლობს ჩვენს ჩვეულებებს... (თავს ჩაქინდრავს და გაჩუმდება).

(შემოდინ თინა, ბონდო და ომარი).

თინა: გილოცავთ ბატონო ომარ! თქვენ თავისუფალი ხართ!

ომარი: თავისუფლება სულს ისე მოსწყურდა! გამადლობთ, ქალბატონო თინა.

ბონდო: ეს როგორ?

ომარი: მე გამათავისუფლეს!

ბონდო: რატომ?

ომარი: არ გაგახარდა მეგობარო?

ბონდო: ჰო... და არა.

ომარი: რატომ არა?

ბონდო: ისევ მარტო დავრჩები...

ომარი: არა, არ დარჩები.

ბონდო: როგორ?

ომარი: მოგაკითხავ ხოლმე.

ბონდო: სულ ეს არის? შენ არ უნდა დამტოვო ომარ!

ომარი: რას ბოდავ? ეს არის შენი მეგობრობა? მშვიდობით!

(ომარი ტრიალდება და ლილინით გადის სცენიდან. თინა ხან ერთს უყურებს გაკვირვებით, ხან მეორეს. ბოლოს ისიც გადის სცენიდან).

(სცენა ბნელდება. ცოტა ხანში ისმის ქალის სირბილის ხმა. ისევ ნათდება. შემორბის თინა. სცენაზე ბონდოა ჩამომხრჩვალი. თინა კივის, მივარდება ჩამოკიდებულ ცხედარს, ხალათის ჯიბიდან მაკრატელს იღებს, ბონდოს წევს და თოკს ჭრის. ბონდო იატაკზე ეცემა. თინა გულზე ყურს დაადებს და კივის).

თინა: მკვდარია! მკვდარიააა!

(ცოტა ხანი კიდევ კივის, მერე ხელს წაავლებს მხრებზე ცხედარს და სცენიდან გაათრევს. სცენა ბნელდება. ნათდება. ცენტრში ბერდია ეტლში ზის).

ბერდია: ჩემი ენა მაქვს და ჩემს ენაზე თქვენ გეუბნებით ზერეალურად: ძალიან ვწუხვარ და მიხარია, რომ ჩემს საუბარს მსოფლიოში იგებს ვერავინ.

ეს მე ვარ, მე ვარ მხოლოდ ჩემი თავის მზვერავი.

გამირბის წვიმა, დამიჭირეთ, გამირბის წვიმა!

არ მინდა, წვიმა გამირბოდეს მე!

გავეკიდები და დავიჭერ ალბათ ოდესმე.

ძალიან მინდა, გეფიცებით, ღრუბლებო, ვინვი, მზად ვარ ამისთვის.

ხომ განმიცდია მე ბავშვობიდან ჯოჯოხეთური კბენა კოცონის.

მართლა, წვიმაზე გამახსენდა:

როცა დავიჭერ, დავინახავ ბაღს ცისარტყელის,

მე შენთვის მიყვარს ნაირფერი ბალი ყვავილთა...

(შემოდის თინა, ნელ-ნელა უახლოვდება, შორიახლოს დგება და უსმენს).

თინა: აქ მარტონი ვართ ლაზარე.

ბერდია (შეხედავს): მხოლოდ შენ მეძახი ლაზარეს ძვირფასო – და სარკესთან ლაპარაკს აგრძელებს.

ბერდია: არა, არ მინდა დაძინება: იქ მზე არ არის.

ყველა მძინარეს უკაცრავად, მაგრამ მძინარე მკვდარს გავს რაღაცით.

მე შევეჩვიე თქვენს გამოხედვას, გაოცებულს და ჩემსკენ მომართულს.

მე ხან ცეცხლი ვარ, ხანაც ცივი ქვა, ანდა ის მსხვერპლი, კერპს რომ აკლავენ.

მე როცა მძინავს, მაშინ დავფრინავ და კომმარების ვარ მესაფლავე.

თავისუფალი მხოლოდ ღორია იმ ზეიმამდე, ვიდრე დაკლავენ!

როცა მინდა და სადაც მინდა, მაშინ წავალ და მაშინ მოვალ, ანდა დავწვები.

მე მუდამ მახსოვს, რომ რეალობას მილამაზებს ოცნების შერწყმა სინამდვილესთან.

თინა: გეყოფა თამაში! აქ არავინაა.

ბერდია: ჩამომავლობით მე ერთ-ერთი იმათგანი ვარ, ვინც დაჯილდოებულია ძალუმი ფანტაზიით და მგზნებარე ვნებით. გიჟს მეძახოდა ხალხი; საკითხავი კი ის არის, რაც ღრმაა, ფიქრის ავადობა აქვს საფუძვლად – ისეთი მდგომარეობა გონისა, რომლის კიდევ უფრო მეტი ამაღლება გონიერების წარხოცის საფასურია. ცხადში სიზმრის მხილველებიღა შენიშნავენ იმას, ღამეული სიზმრის მხილველებს რომ გამორჩებათ...

(ბერდია სარკეს იქვე მდგარ მაგიდაზე დებს და სავარძელს სცენიდან გვერდზე აბრუნებს. თინა უახლოვდება და პირისპირ დაუდგება. ერთდროულად ხელს უწვდის ერთმანეთს. ბერდია ხელს ართმევს, კისერს ასწორებს და ფეხზე დგება).

ბერდია: აი, რატომ ვარ მე ლაზარე! აქ უკვე თავისუფლების და აღდგომის სუნი ტრიალებს! და მე, მუდამ ასეთი ვიყავი შინაგანად! ამაში შენც მიწყობდი ხელს, ძვირფასო თინა და შენ ერთადერთი ხარ ჩემს გარდა, ვინც ეს ყველაფერი იცოდი! სწორედ შენ ყრიდი ჩუმად ჩემს, ანუ ყოველთვის ჭკვიანი კაცის „კუთვნილ“ ფსიქოტროპულ აბებს, შენ შემინარჩუნე ჯანმრთელობა და შენ დამიბრუნე რეალური თავისუფლება! და დღეს, როცა ამ ქათქათა სასახლის ბინადართაგან აქ აღარავინ დარჩა ჩემი, შენი და დნობადი ყინულის სასახლის უჩინო კაპიტნის გარდა, დროა, დაგემშვიდობოთ! გაუმარჯოს თავისუფლებას! გაუმარჯოს თავისუფლებას! გაუმარჯოს თავისუფლებას! მშვიდობიით!

დასასრული

ფიქრია ყუშიტაშვილი

კოტოელ გეიზას იკებანები

1.
მერამდენე დღეა ველი მზის ამოსვლას გულის სარკმელში,
ის კი არა ჩანს და მერე მივხვდი,
დამავიწყდა დარაბის გახსნა...
მერე კი, როცა გამახსენდა, ფრთხილად შევალე
ღრუბლის გველეშაპს ჩაეყლაპა მზე და ინელებდა ჭექა-ქუხილით
განა ავტირდი — უბრალოდ, მარტი ამიცრემლდა სარკმლის მინასთან...
2.
სიჩქარეში რძე გამექცა ქურაზე,
თუმც როდი იდგა ვნების ქვაბი მაღალ ცეცხლზე...
უეცრად დასკდა ყველა სარქველი და შემოვიდა
სისხლის ნაცვლად მარადისობა...
3.
არა ოჯახის შექმნის მიზნით გავიცნობ მამაკაცს,
რომელსაც სიამოვნებით ვუწილადებ ჩემთვის განკუთვნილ თავისუფლებას,
და არასოდეს ვუსაყვედურებ იმ წუთებისთვის, რომელიც
ვერ დამითმო, რათა ერთად გვეგრძნო მზის ამოსვლის ბედნიერება...
4.
ვებრძვი ქარს... ქარის ნისქვილებს... მარტის ქარებს გაუთავებლად
და არადროს გამიმარჯვია...
არც კი მიცდია, ამეხსნა ვისმესთვის
ჩემი ტკივილი, სინანული, ეჭვი, კითხვა ბოლოს და ბოლოს,
კითხვა, რომელიც არ მასვენებს რა ხანია —
რად მპირდებიან არარსებულ სამოთხეებს სხვა პლანეტაზე
სხვა ცხოვრებაში, სხვა გრძედსა და განედებზე, თანაც ავანსად...
5.
მოუთმენლად ვსვამ ქაფქაფა ყავას, შავსა და მწარეს...
ცხელი სითხე მწვავს ენას, ტუჩებს, სასას, ყელს, გულ-მუცელს...
აინუში არად ვაგდებ სიმწრის ტკივილს — ერთი სული მაქვს,
ნალექით მოხატული ფსკერი ცერით მოვსინჯო,
რომ ბედისწერით ფინჯნად მაინც ამომიხვიდე...
6.
ქარში ირხევა ჭრელ ზონარზე აცმული გასაღები,
როგორც ოქროს ამულეტი მზით დაფერილ მკერდზე ბელადის,
ბამბუკის ხარისხაზე დანდობით მინასკვულ ტყვეს
რომ უპოვა თამამ დეკოლტეს მარმაშის ნაკეცში ჩამალული...
„...ჯერ ასეთი ნანადირევი აროდეს უჩუქნიათ გრძნეულთ, ღმერთმანი!...“
7.
მთლად გავილუმპე...
წყალი ნურნურით დამდის სახეზე... მკერდზე... თეძოზე...
სხეულს ისე მიჰკრობია სველი სამოსი,
ლამის შიშველი ვდგავარ სამსჯავროზე,

რომელიც მედავება იმ ოქროს თევზს,
უკვე ჩემამდე რომ დაიჭირეს ყოჩაღმა მეზადურებმა...

8.
მაგნოლიების ხეივანი... ციციქნა ქოხი ლიანდაგთან
ცეცხლისფერი მზე...
ცას განელილ ცისარტყელას თაღს შეეფარე ჩემთან ერთად,
რომ არ დასველდე...
ტანგო მილონგა — ვნების სევდა უკიდევნო...
— უწინდებურად ველი სასწაულს... —
თუ მოიცლი, გაგიზიარებ!

9.
...მზე აჩუქე
აფეთქებას ვარდისფერ კვირტის,
რა ვუყოთ, თუკი
ჩემი წილი საკურას რტო
ზამთრის ყინვამ დაამსხვრია
ვით ბროლის ზანზალაკი მარტის ქარებმა...

10.
წამი... წუთი... საათები... მარადისობა
როცა კითხვები სულს არ გიღრღნის, გამოდის რომ, უბრალოდ, გიყვარს...
და როცა გძინავს, გესიზმრება დრო გაჩერდა და გაირინდა სამყარო,
რომელიც მიატოვეს, რომ გაეთელათ გვირილები,
რომელზეც ვერადროს ველარ იმკითხავებ: „კი“ თუ „არა!“...
მაშ, გამაღვიძე და არასოდეს მომცე ნება, კვლავ დავიძინო!

11.
ყური უგდე სილიან ნაპირზე გამორიყულ ნიჟარას...
სირინოზების სიმღერაა —
ოქროს თევზის საძებრად ქარიშხლიან ზღვაში გასული
ჭაბუკი მეზადური რომ იგლოვეს!

12.
(„წარწერა კუს ბაკნის სავარცხელზე“)

„ფუძიამას გადაღმა ტაატით ეშვება ვეება მზე და წითლდებიან
კალთებზე ჩამომსხდარი მთვლემარე ნისლები მის ნაამბობზე:
„ხარბად ჩაისუნთქა გლიცინიები...
მარაოს ნაცნობი შრიალი მოენატრა,
თუმც არ იცოდა, როგორ ეთქვა“, —
ყური მოვკარ, გაუმხილა ბამბუკმა თრთოლვით ლოტოსის ყვავილს. —
ეს ამბავი სისხამ დილით მიაგზო წერომ...“

13.
მინდა გავაჩერო დრო, რომელიც
მჭირდება შენი ბარათის ჩასაკითხად...
საათის ისრები დაჭერობანას თამაშობენ, ფრაზა სდევს ფრაზას...
შემოდგომას ცვლის ზამთარი, ზამთარს — გაზაფხული,
მერე — ზაფხული... კვლავ შემოდგომა...
მე კი ისევ არ მყოფნის ლიმიტირებული სიტყვები საკეს სანაცვლოდ,
რომ ჩაჟჭიდო ხელი თასმას და ავიჭრა ზეცას ფრანივით...
თუნდაც სიზმარში.

14.
„ჟასმინი... ოლენდრი... ქრიზანთემა... შროშანი...
გაცრეცილი ვარდისფერი საკურას ფურცლის...
ლურჯი აბრეშუმის კიმონო ცეცხლისმფრქვეველი დრაკონებით...
მჭახე ფორთოხლისფერი მზე...“
— სწრაფად ვმარცვლავ ტანკას სტრიქონებს
ვით ბელურა ხარბად კენკავს მწიფე ალუბალს...
სიჩუმე... სამი იეროგლიფი:
„მე“
„შენ“

„მჭირდები“ —
ჩემი იკებანა უკვე ვნებით ირწევა ქარზე!...“ —
ასე უმღეროდა დაღლილ მოგზაურს კიოტოში ერთხელ გეიშა...

15.
(განცხადება)

„ერთხელ თავი დავკარგე და დავიკარგე...
ვეძებ საყელურს, რომ მივაგნო ნაცნობ მისამართს...
დაფნის რტოს მუზისთვის და ფრთებს ქაღალდის ჩიტისათვის...
მე ხომ მხოლოდ ასე დავფრინავ
ირაოს ვკრავ, როცა მძინავს და მელოდება ქრიზანთემა,
დაქარგული ცისფერ ტილოზე...“

16.
(პაემანი შემოდგომასთან)

„მე მოვალ ბაღში, როცა ბილიკს დაფარავენ ხავერდები,
(თავქარიან მნიფე შინდს რომ ხავსი ჰგონია...)
ეკლიან ასკილს წითელი კუნწულა საყურედ გამოენასკვება,
ხის ძველებურ მესერს დააჩნდება წვიმის ნათითურები...
დაგელოდები ქრიზანთემის თაიგულად შეკრულ თეთრ ბუჩქთან,
სადაც პირველად შევიგრძენი ნოტიო კოცნის და ცრემლის ...“

17.
(ფოტოსესია)

აფერადდა ხარისთვალა ბაღის კიდეზე...
გულის ფანცქალით ველოდები გამოდარებას,
მერცხლები ბუდეს იშენებენ აივნის სვეტზე
და ჩემს ღია სარკმელში ისე მოჩანს ველური ალუბალი,
ვით კეკლუცი საპატარძლო „უცხოგრაფის“ ლინზის ჩარჩოში...
„ჩხაკ! — და ჩიტი გამოფრინდება!“..

18.
(სტიგმა)

ლერწამი სუსტია... უმწეო...
მორჩილად ასდევს ჭირვეულ ქარს, რომ არ გადატყდეს
ირწევა და აინუშშიც არ აგდებს ტირილს გზააბნეულ დაღლილ მგზავრისას
ქოხის რაზას რომ აწვება თავგამეტებით...
ჭრიალით. ალებს დარაბას... ცნობისნადილით იხედება სხვის ცხოვრებაში...
სისულელეა!... შემომხედე... განა სუსტი ვარ?

19.
„ამ მწვერვალს შვენის თოვლიანი კალთის სინითლე მზის ამოსვლისას როგორც
დედას ფორიაქი შექებისგან შეფაკლულ ლოყისთავებზე
და ბავშვობისას, ამის მონმე, მახსოვს, ისე ამაყი ვიყავ,
ვით მთამსვლელი დაპყრობილ მთის წვერზე,
ხოლო დედა — ბრწყინვალეებით მიუნვდომელი,
ვით აღმავალი მზის დისკო,
შუქნიშანივით რომ თვალს მჭრიდა გადასასვლელზე, როგორც
დედასათვის განკუთვნილი ქათინაურის იდუმალეა...“

20.
გზადაგზა ვფანტავ ღიმილებს შენდობის თხოვნით
როგორც მლოცველი კრებს უდიერად მიმოხეულ ცოდვებს,
რომ ამბიონთან როცა ჩაიჩოქებს ბუტბუტით,
წმინდანმა მიტევება ღიმილით დაუბრუნოს ხურდად...

21.
ცოტაც და ნავალ და ვერ მომწვდება ათასი ჭორი
და ნართაულად გადაკრული სიტყვის მათრახი,
რომელიც თუმც გეზს მუდამ ძალით, მაგრამ
და მაინც სწორად მარჩევინებდა...

თანაბრად მიუყვება ნატერფალი მხურვალე ქვიშას,
ჩამომარცვლულს ქვიშის საათში...

22.

ვეძებ სიტყვებს, რომ აგისხნა, რას ნიშნავს
ჩემთვის სიჩუმე — (ნაცნობი თემის „ჰეფფი ენდ“-ი !)
რომელიც მიყვარს ყველაზე მეტად, რომ მოჰყვება
საპასუხოდ ჩემს სითამამეს...

23.

ჩაი გაცივდა ფარშევანგიან ლამბაქზე და მაინც გემრიელია
როგორც შაქრის ფხვნილმოყრილი კარაქიანი პურის წინილები,
ამოუხსნელ იდუმალებით რომ ელიან ქორის ჩამოქროლებას...
ტკბილი თითები აწვალევენ თასმას ფეხსაცმლის და ღელავენ
მოასწრებენ კი დაბუდებას გამობერილ ლოყის ფოსოში...
ბავშვობის მძაფრსიუჟეტიანი თრილერი...
ამ ადრენალის ვერ შეედრება ვერც სპილბერგი და ვერც ჰიჩკოკი,
რადგან ფინალი ცრემლნარევი და მაინც საამური „ჰეფფი ენდია!“

24.

უნდა მოვჩხრიკო დეიდაჩემის ნაჩუქარი სათითე,
მიგდებული მოგონებათა კომოდის ძველმანებით სავსე უჯრაში,
რომ არ მატკინონ შურით მომზირალ თვალთა ნემსებმა არათითი,
ვერცხლის რგოლი რომ მოარგე და
გაახუნე ყველა ლალი და ზურმუხტი ბაღჩა-ბადახშის...

25.

წვიმა ასველებს სარკმლის რაფას —
წვეთ-წვეთ იმეორებს მაჯისცემას...
ნაკადულად მიკვალავს ბილიკს,
რომლის ბოლოში შრება შენი ბარათები —
მაქმანების თეთრი არშია...

26.

ჩემი საძინებლის გაბზარული კედლიდან მოჩანს ცა,
სტვენით უბერავს სუსხიანი ქარი და ძვალ-რბილში ატანს,
ობობა გამალებით აბამს ძაფებს მოხატული შპალერის ორნამენტებს შორის
რომ გადავიდეს მეორე ნაპირზე და გულში ჩაიკრას ჭიამაია
ყოველ დილით რომ პასუხობს ერთსა და იმავე კითხვაზე
„ხვალ როგორი იქნება დარი?“...

27.

დუმს ქალაქი კავკასიონის განოლილ ფონზე
როგორც სფინქსი სდარაჯობს პირამიდის იდუმალებას...
მხოლოდ ქარი დაეხეტება, დაატარებს ეზო-ეზო მარტის ბარათებს —
ნაადრევად შედერებულ ნუმის ყვავილის საქორწინო გზავნილს
და ავიწყდება, რომ პირველი აპრილია ხელის მომკიდე...

28.

გამომინოდე ხელისგული — გადაშლილი წიგნის ფურცელი —
აქ სტრიქონები ერთურთს კვეთენ ლიანდაგივით,
სად ერთ დროს ყური უგდო მატარებლის ბორბლის ხმაურს
უიმედოდ შთენილმა ქალმა და წერტილი დაუსვა პუნქტირს,
არათითის ზღვარზე რომ შეერთო უკვდავებას
სიყვარულისას...

29.

„გაიშრიალეს მოგონებებმა აბრეშუმის შარიშურით
სალუქ სიგლუვით დამამჩნიეს ნათითური შემცბარ ლოყაზე
როგორც სილა, დღემდე რომ მწვავს შენი ამბორი მხოლოდ ერთხელ
დახსომებულს, ისიც სიზმარში“...
ხრინნიანი ხმით უმღეროდა ტენორი სატრფოს...
ამაოა მოლოდინი მშვიდი სიბერის...

30.

დროულად თუ ვერ მიპასუხო, არც იფიქრო, რომ დაგილონდე
ჩამოგვიქროლა ფრედერიკმა და გვისახსოვრა აფორიზმი ჩვენი დროების:
„21-ე საუკუნის სიყვარული — უპასუხო მესიჯებია“...
ვერაფერს იტყვი, დღეს დუმილი ოქროდ ფასობს გრძნობის ბირჟაზე,
ჰოდა, მოდი შენც დროულად ნუ მიპასუხებ,
ძველმოდურად რომ არ ჩავთვალის ბედისწერამ —
უფლის მთავარმა „ატიშნიკმა“ !

31.

სანამ წავალ, ანდერძს დავწერ სიცილ-ხარხარით,
დავუტოვებ ჩემს სახსოვრებს შვილებს, გაუუნაწილებ სათითაოს
თანაბარი სიყვარულით და მზრუნველობით...
ქმარს ვთხოვ შენდობას ყველა წყენის, დიდსა და მცირედის,
ერთ მეგობარს შევაფერებ აბრეშუმის ფრიალა კაბას,
დე, გაცვითოს ჩემს სახელზე, მეორეს — ბეჭედს ლომისთათიანს,
სხვას — ხავერდის მწვანე საფულეს, მეზობელს — კაქტუსს ყვავილობისას...
და შენი ეზოს მესერს ფერად ცარცით მივანწერ
ახალ მისამართს, რომ როდესაც მოისურვებ, შემომიარო —
გავიხსენოთ ძველი დღეები...

32.

ცხოვრება ბანკია... სიცოცხლე დევს ინვესტიციად...
და ერთ დღეს, როცა ამოინურება კრედიტ — ბარათი,
სხვა ბანკში ავიღებ სესხს, რათა ძველი გადავფარო,
ხოლო კრედიტ ოფიცერი ჩაიქირქილებს და ხაზგასმული,
თავაზიანი ღიმილით დამეხმარება „ფეიბოქსის“ აპარატთან,
ნეო-ლიტურგიის „დეუს-ექს-მახინასთან“
რომლის ეკრანზე რა ხანია წითლად ენთო სიტყვა „ერრორ!“-ი...

33.

პრივატული დარჩა მხოლოდ ბეჭდის თვალს მიღმა
გადამალული სანამლავის კაფსულა,
როცა გინდა გადახსნი სამალავს და მოიკლავ
სუიციდის წყურვილს სასონარკვეთით სასაგამმრალი და
ნერვიული, ცივი ოფლით დაცვარული ხელისგულებით...
ჰოი, რამდენი ბეჭედი მაქვს თითებზე წამოსხმული სამშვენისებად...

34.

ქათქათა ტილოს პერანგის საკინძეზე დაგაქარგავ ასკილის ყვავილს
რომ ავუბნო გზა და კვალი ნექტარის საძებნელად მფრინავ პეპელას...
მერე ბადეში დავატყვევებ შენს მხარზე დაღლილს და დაქანცულს ამაო ფრენით.
პეპელა ხომ მცირე ხანს ცოცხლობს, როგორც თავად ბედნიერება...

35.

როგორ მინდა, ვინმემ გულწრფელი ინტერესით მკითხოს: „როგორ ხარ?“
ბოლომდე მოისმინოს ჩემი ემოციური მონოლოგი
და თუ შეძლებს, მირჩიოს როგორ მივაგნო ნიშნულს,
სადაც ჩაფლეს საზოგადო ევთანზიის საბრალო ლუკმა —
ძალღი, რომელსაც მე ვუყვარდი ერთდროს ყველაზე მეტად...
საბრალო ყურმა, გრძელფეხება ჭრელი სეტერი...

36.

მე ჩემი ჯადოსნური რუქა მაჩუქა განგებამ და ბედისწერამ,
რომელზეც დროდადრო ჩნდებიან ლოკაციები
სურნელოვან სანთლის მოციაგე ალთა ნათებით,
სასნაული კელაპტრები, რომელთა სხივი
სხვადასხვა ენაზე ბუტბუტით შესთხოვს უფალს ლოცვით შენდობას...
ალელუია, ჩემო მოძღვარო,
როგორ გშვენის ჯვრის სანაცვლოდ საიდუმლო გასაღები ცოდვის ზარდახმის?!...

37.

ვცდილობ თვალი გავუსწორო დროს,
რომელიც არადროს მყოფნის,
რომ შევანელო მართონული რბოლა

და ფინიშის ნიშნულამდე გითხრა ის,
რაც უჩემოდაც კარგად იცი დიდი ხანია...

38.

„გარეთ მარტის ქარს ერთფეროვანი დღეები გაყავს,
მოდღვარიც არ მყავს...
(მავან მამას, თუნდაც ნაცადს, ვერა ვცემ თაყვანს...)
ჩაგაბარებდი ჩემს სარკმელთან აღსარებას იასამანს,
სურნელებით რომ მაბრუებ მორჩილებისთვის,
ვით გაგიმეტო განსაცდელისთვის,
შენ, რომელსაც უცხო გზით მავალს,
გიაბობ ჩემს თავგადასავალს“...

39.

მე დავამარცხე ყველა ტესტი, ჰოროსკოპი, კალენდარი...
თვალი დაუდგეს ყველა მჩხიბავს, ყველა ასტროლოგს...
გავახუნე ყველა ფილოსოფიური ტრაქტატი,
ფსიქოლოგთა ყველა კვლევა წყალს გავატანე,
ყველა აღთქმა დავარღვიე, ყველა კანონი —
დანერილი, დაუნერელი, ყველა დოგმა, სტიგმა და ტაბუ
მივლენ-მოვლენე მხოლოდ ერთი ნამისათვის თავისუფლების!...

40.

ულრან ტყეში სადაც არასოდეს სწვდება მზის სხივი
ფურისულამ ამოყო თავი და გაუკვირდა საკუთარი სიმამაცის,
გვერდით გადაჭრილ არყის ვარჯზე ხავსი ესვენა
და გლოვობდა ბუდეშლილ ობოლ ბარტყებს,
რომელთა უსასოო ჟივჟივი ნანვიმარზე
ბალახებში ჩაკარგულ ლოკოკინას ბილიკს უბნევდა იმ სახლისკენ,
რომელიც საკუთარ ზურგზე ეკიდა...

41.

ჩემი ცხოვრება კინოფილმია,
რომლის რეჟისორს, სცენარისტს და ოპერატორს,
დაავიწყდათ საავტორო უფლებების ექსკლუზივი,
რომ თავად ვარ ჩემი თავის აგენტი, პროდიუსერი, ზოგჯერ ვექილიც
და ვთამაშობ ერთდროულად ორ, სამ, ოთხ და მეტ პერსონაჟს მელოდრამაში,
სანამდე ისმის გადასაღებ მოედანზე შეძახილი: „სიჩუმე... ვინყებთ!“...

42.

რად უნდა კომპასს ორფრად შეღებილი ისარი
მაგნიტის წვერით და ციფერბლატი სამყაროს ოთხივ კუთხის ნიშნულით,
თუ ეს ისარი მხოლოდ შენსკენ სავალ ბილიკს მიჩვენებს
და ყველა რუქას გაახუნებს მოგზაურისას?

43.

უკვე მერამდენედ ვშლი და ვახვევ ძაფის გორგალს,
ახლად დართულ ბანრის წვერებს ვაბამ მსხვილი, უხემ მარყუჟით,
უცნობ მქსოველმა რომ იოლად განასხვავოს ძველი — ახლისგან,
შეაფასოს ნართის სინმინდე და გამძლეობა, მისდიოს ესკიზს,
ფერი ფერს შეუხამოს, გრძნობა — ბუნებას, სინატიფე — უბრალოებას,
როცა ორნამენტს გამოიყვანს ჩემი ბედის ქრელქრულ ფარდაგში...

44.

მე ვარ სპილენძის უბრალო ყელსაბამი
მშვენიერი ბოშა ქალის სავსე გულმკერდზე,
დაირის რიტმზე ვირხევი და ვიხლართები
მთვრალ მეზღვაურის ყორნისფერი თმის კულულში
მეტიჩრულად რომ იმზირება
ჭრელი ხილაბანდის ნასკვიდან და ერთი სული აქვს
პატრონის საალერსოდ გადაჭდობილ მკლავებზე
ასხმულ მარჯნის სამაჯურს
ენანყლიან თუთიყუშისგან დაყაჭული ჭორი უამბოს.

45.

ერთხელ ზღაპარში დავიკარგე...
ხეტიალში შემომალამდა და ვერ ვიპოვე ბილიკი,
ვეება ლოდამდე რომ მიმიყვანდა,
რათა მეკითხა, რომელ გზას გავყვე –
მარჯვნივ, მარცხნივ თუ პირდაპირ უნდა ვიარო,
რომ გავღვიძებულს მშვიდი ღიმილით მითხრა: „დილა მშვიდობისა,
რა ხანია ჩაიდანი უკვე ადულდა!...“

46.

ოკეანემ გამორიყა პატარა კუნძი
და ფულუროში დაბუდებულ წყალმცენარეებს
ძლივს წარვსტაცე შენი მოკითხვის ბარათი,
საგულდაგულოდ დაგმანული მინის ბოთლში
ყოვლისშემძლე ზღაპრის ჯინივით,
როგორ ავეხსნა, თუ რაოდენ უზრდელობაა
სხვისთვის განკუთვნილ წერილების უნებართვოდ ასე წაკითხვა...

47.

ფარდის მაქმანის ორნამენტში, როგორც ჩარჩოში
მოჩანს ძველი ტაძრის გუმბათი
და სამრეკლოდან ისმის მწუხრის ზარების რეკვა...
თენდება ბზობა და პატარა ქალაქის თავზე
ღრუბელს ერევა მიტევებულ ცოდვა-მადლის ჭიაკოკონას
ადენილი კვამლის ნაცრისფერი უბრალოება –
სანთელი დნება... გამხმარი და გაყვითლებული ბზა იფერფლება...
დაპურებულ მწვანე რტოებს დილის რიყრაყის ცვარ-ნამი რომ დაეპკურება
იმედი ჩნდება შენი ნახვის და უკვდავების,
ბზა... გზა... მზე... დღე სიყვარულის მეგზური ხდება...

48.

დღე გაილია საპნის ბუშტივით, დამადნა მხარზე
მეზობლის კნაჭა გოგომ რომ მაჩუქა კეთილგანწყობის მაცნედ
და შემომცინა მოწყალედ და ჩაარაკრაკა ბალის ზეიმზე სათქმელ ლექსად
„მამაო ჩვენო“... მის სუფთა და უძირო თვალთა სარკმელში
აირეკლა მრუდე სამყარო, საპნის ბუშტმა მანამდე რომ გააფერადა...

49.

დღეს მიყვარს ნვიმა, რომელიც გულდაგულ რეცხავს
ქუჩის ათასობით ნაკვალევს და ასფალტის ციცქნა ბზარიდან
ამომზერილ ბალახს არწყულებს...
და რიკულიან აივნებზე მოკეკლუცო პეტუნები ველარ
გადმოხედავენ ნიშნისმოგებით უბრალო ბალახს,
უსახელოს, მიუსაფარს და გათელილს
უბრალო კედის რეზინის ლანჩით მობირყავე პატარა ბიჭის,
პაემანზე რომ ელოდა საყვარელ გოგოს,
უანგარიშოდ სრესდა ბალახს და ბუტბუტებდა ნაცნობ ფრაზას:
„მე შენ მიყვარხარ!“

50.

მე ერთხელ მოლოდინს დავარქვი სახელი,
შეფუთე ქარქარა არშიით ნაქარგი,
ბანარს გამოვაბი ყველა სურვილი და
მუხუდოს მარცვალისხელა იმედიც დავურთე...
ეს მოხდა დიდი ხნის წინ, როცა ყველა თემას
ავხსენი ტაბუ და აწყვეტილ ღილივით
საკინძეს დავკიდე უბრალო წარწერა —
მოლოდინს მარტივად დავარქვი სახელი...

51.

ყურში ჩამესმის ყრუ გუგუნი უცხო რითმების
უცნაურ თრთოლვით კრთის ზამბახი ჩინურ ლარნაკში
მაჯა ჩქარდება და ვხვდება, თუ რატომ კვდებოდნენ
უხსოვარ დროს სიყვარულისგან.

52.

მინდოდა მეთქვა, თუმცა არა ღირს
შეშფოთება მშვიდი ტალღების
მონოტონურად რომ ლოკავენ სილიან ნაპირს
და მზის ბილიკზე ნიჟარებით წერენ ოდას
თავისუფლების...

53.

მე ვარ ტყავის სამაჯური შენს მაჯაზე
მუდმივად რომ ვაკონტროლებ შენს სუნთ.
ვეგრძნობ ცისფერ ძარღვის მომშვილდებას
როცა ძაბვა მსჭვალავს შენს სხეულს, სულს და გონებას...
სამემკვიდრეო საათის ოქროსფერი ციფერბლატით
ვითვლი დარჩენილ წამებს და წუთებს:
— ერთი სული მაქვს, დამღლევი დღის მიმწუხრს
ჩაძინებულს ყურში ჩაგჩურჩულო
როგორ მიყვარხარ...

54.

პატარა ღრუბელმა დიდს გადაასწრო
რომ დასწოდა შენს ქათქათა ხომალდის ანძას და
ხარაკირით დაენვიმა ჩემი გზავნილი
მონატრების სავსე ფიალა მოგონების მოტკბო გემოდ
რომ შერჩა ბაგეს...

55.

დუმს მერამდენედ... ეს დუმილი მე როდი მიკვირს
მხოლოდ მხიბლავს და მაიმედებს,
ვით თანხმობის ნიშანი სიყვარულზე დასმულ კითხვის,
რომ ერიდება გულყვითელა გვირილას თავის სიშიშვლის...

56.

მაგ თვალთა დაჟინებული მზერის ტბაში ვიძირები და
თვალწუნდენელი ფსკერის სილურჯე თან მაბნევს
და თან მიზიდავს როგორც მთამსვლელს ფუძიამა
თავის უტყვი, მშვიდი სუნთქვით კრატერიდან
რომლის სირღმეში ბორგავს და დულს ცოდვათა ქვაბი
ვნების ცეცხლზე შემომდგარი
შეჭამანდის თანაბარი ნელი ალით მოგიზგიზე...
...რომ არ მიინვას, დროდადრო კოვზით ურევს არსთა გამრიგე...

57.

წუხელ სიზმარში სამკაულებს ვამზეურებდი
და ასდიოდა ლურჯ ჩაიდანს მოტკბო სურნელი
თვალი თვალში გაყრილ მზერას ვერსად გავექეც
და წამომაცვა უცხო ხელმა თითზე ბეჭედი
ასე ვიქორწინეთ მე და ღამემ
და დამკიდა დედამთილმა — პირბადრმა მთვარემ ალმასები —
ლამაზები, ვით ვარსკვლავები ბნელი ღამის ლამპიონებად,
რომ მათ ციაგში ნეფეს იოლად მოექებნა საკოცნელად ჩემი ტუჩები...

58.

დედას საქორწინო კაბა მერგო მზითევში
ბიძიას პარაშუტის ქსოვილისგან შეკერილი
მოვარდისფროჩინურ აბრეშუმის შარიშურით
ისე შევენოდა სიყმანვილეში საბრალოს... ლამაზიც იყო
და მშვენის დღესაც მისი სიცოცხლის ნაპერწკალს —
ალი-კვალი-დედაილა, — იღიმება დეიდა სევდით
და როდესაც ქარი დაბერავს და იშლება კაბის კალთები
ასე მგონია მეც პარაშუტივით ავიჭრები მალლა ზეცაში
სადაც დედა მელოდება გაშლილ საუზმის რძისფერ ბურუსში
სადაც ცხელ ფინჯანს ადენილი სურნელოვანი ორთქლი
ციცქნა მოგონების ღრუბლად ქცეულა...

ნათია ბოტკოველი

რა იქნებოდა თუ...

ნაწარმოები ეძღვნება იუნესკოს მიერ აღიარებულ 13 მთავარ ცხოვრებისეულ ღირებულებას.

პროლოგის მაგიერ

მინდა მთელი სიცხადით წარმოიდგინოთ თებერვლის ყველაზე უჟმური ამინდი. ქუჩაში გუბე-ბია, მანქანები გავლისას ბინძურ წყალს განუწებენ, წვრილად ცრის, მაგრამ ვერ გაიგებ თოვს თუ წვიმს. მწვავე ქარი უბერავს და ვნანობ, რომ სახლიდან გამოსულს დამეზარა უკან მიბრუნება და ჩემი თბილი ხელთათმანების აღება. ჰო, ამ ამინდში (ძალია რომ არ გაიგდება გარეთ) მე ვარ ქუჩაში, საჯარო ბიბლიოთეკიდან სახლში ვბრუნდები. ყელზე შემოხვეულ კაშნემი სახე თვალებამდე მაქვს ჩარგული, თავზე დედის მოქსოვილი ქუდი მახურავს, თბილი ქურთუკი მაცვია, თვალებს და ხელებს კი ვერაფერი მოვუხერხე, მცირა და გამუდმებით სიცივეზე ვფიქრობ, საკუთარ თავს ვიცოდებ...

აი, მეტროც... სპეციფიკური სუნი და, რაც მთავარია, სიტბო. ექსკალატორზე მდგარი პარალელურ მხარეს ამომსვლელებს ვუყურებ. ყველა ისეთი მუქია... შავი, მუქი ყავისფერი, მუქი ნაცრისფერი, გახუნებული შავი და თავი თეთრი ყვავი მგონია ჩემი ვარდისფერი ქურთუკის გამო. თეთრი ყვავი ვარდისფერ ქურთუკში. წარმოვიდგინე და გამეცინა, თქვენც სცადეთ, ღიმილს ვერ შეიკავებთ...

მატარებელმა ერთი ფეხით გამასწრო, რა გაენცობა...

— უკაცრავად!

კაშნედან თავს ოდნავ ვწევ და მაღალ, გამხდარ ბიჭს ვხედავ. მიღიმიხს.

— დიას. — ვუპასუხე და თან მალულად ავხედ-ჩავხედე, ღმერთო! არ სცივა?! ფეხზე კედები აცვია, რომლებიც პატრონივით იღიმებიან. თხელი ჯინსის შარვალი — გახუნებული და გაცვეთილი, სტანდარტული სისქის სვიტერი და დუტის უსახელოებო ყილეტი... მთელ სხეულში უსიამოვნო სიცივემ დამიარა და შემრცხვა ხელთათმანების უქონლობაზე რომ ვწუნუნებდი... ფიქრებიდან მისმა ხმამ გამომარკვია.

— საათი რომ გკითხოთ, ბანალური გამოვჩნდები? — ეშმაკური ღიმილით მეკითხება.

— უფრო უგუნური. — ვამბობ მე და მეტროს დიდი ელექტრონული საათისკენ ვაპარებ მზერას.

მიხვდა და უფრო ფართოდ გაიღიმა. ძალიან მომხიბვლელი ღიმილი აქვს. არა, მხოლოდ ღიმილი არა, მთლიანობაში ძალიან მომხიბვლელი ბიჭია...

— რაო, რა მითხარით, რა მქვიაო? — მეკითხება და ცდილობს უცოდველი გამომეტყველება მიიღოს.

— გოგონა, რომლის მატარებელი სულ რამდენიმე წამში მოვა. — არ ჩამოვრჩი.

— კარგი, „გოგონავ, რომლის მატარებელი სულ რამდენიმე წამში მოვა“, მეც შემეძლო, რამე ორიგინალური სახელი მომეგონებინა ჩემი თავისთვის, მაგრამ ვიქნები ბანალური (ან უგუნური) და გეტყვით, რომ დემეტრე ქობალია ვარ.

— მეგობარი მყავს ქობალია, ოლონდ, მეგრელი არაა, იმერელია.

— არც მე ვარ მეგრელი, აფხაზი ვარ!

მატარებელი მოვიდა... და წავიდა...

დემეტრე დაბნეული და გაოცებული მიყურებდა.

— შენი მატარებელი... — ამოლერდა ბოლოს.

— აფხაზი ხარ? — ჩავეკითხე გაფართოებული თვალებით.

— კი, შენც?

— არა, არა, მე კახეთიდან ვარ, ნათია ბოტკოველი. — ჩემი გაყინული ხელი ჩამოსართმევად გავუწოდე.

ხელისგული მოულოდნელად თბილი ჰქონდა...

— მაშ, ნათია ბოტკოველი, არა? ნამდვილად სჯობს იმ გრძელ სახელს, გოგონა და მატარებელი რომ ერია... — გულითადად გამიღიმა, — რატომ გაიკვირვე ჩემი აფხაზობა?

— არ ვიცი... უბრალოდ... იცი, რა არის? ძალიან მაინტერესებს აფხაზეთთან დაკავშირებული თემები, კონფლიქტი, ამჟამინდელი ვითარება... თან ერთ კონკურსში ვიღებ მონაწილეობას, ამ საკითხებს ეხება. მოკლედ, მინდა უფრო მეტი ვიცოდე...

— მე შემეძლია დაგეხმარო. ბევრი რამე თავადაც ვიცი და ისეთ ადამიანებსაც ვიცნობ, რაც არ ვიცი, იმ ამბებს რომ მოგიყვებიან. რას იტყვი?!

— არ ვიცი, დემეტრე. მგონი, ეს შესანიშნავი შემოთავაზებაა!

— მაშ, ვითანამშრომლოთ?

— „გოგონა, რომლის მატარებელი სულ რამდენიმე წამში მოვა“, მზადაა თანამშრომლობისთვის!

მატარებელი მოვიდა... და წავიდა... მშვიდად მომღიმარი დემეტრე სადგურზე დავტოვეთ...

„მოძებნეთ ხალხი, ადგილები და სხვა“ — მთავაზობს ფაცებოკ-ი. ვეძებ... მისი ანგარიში

ყველანაირი ინფორმაციის გარეშეა, ერთადერთი ფოტო — თეთრი ნარნერა შავ ფონზე „აფხაზეთი საქართველო“.

— აბა, როდის ვინცებთ საკითხზე მუშაობას? — მომდის წერილი და მეგობრობის შემოთავაზება.

— რითი დავინყოთ? — ვეკითხები.

— ერთი წყნარი ადგილი მეგულება, — მპასუხობს.

შაბათს, საღამოს ხუთზე კაფე „ამო რამეში“ ვიჯექი და ვბრაზობდი ჩემს თავზე, რადგან არ მომეფიქრებია, დემეტრესთვის მობილურის ნომერი გამომერთმია. ვბრაზობდი დემეტრეზეც, რომელმაც შეხვედრა ოთხ საათზე დამინიშნა, სამი საათის შემდეგ კი ფაცებოკ-ზეც არ გამოჩენილა. დღესაც არ ვიცი, რატომ ველოდე დემეტრეს ერთ საათზე მეტხანს. არ დავიმალავთ, იმედგაცრუებული ვიყავი, ... ჩაის ანგარიშის გადასახდელად ჩანთაში ვიქექებოდი და საფულეს ვეძებდი. უცებ, ჩემს წინ, სკამზე მონყევით ჩამოჯდა. ფრენისგან დაღლილ, ძალაგამოცლილ ჩიტს ჰგავდა...

— დემეტრე! — შევძახე მოულოდნელობისგან.

— მაპატიე, მარიამი გახდა ავად, საავადმყოფოში წაიყვანეს სასწრაფოთი... იქ ვიყავი... შენი ნომერიც არ მქონდა... — დემეტრე ნაწყვეტ-ნაწყვეტ და ქოშინით ლაპარაკობდა.

— დანყნარდი, დემეტრე, და ისე მომიყვივი: ვინაა მარიამი, რა დაემართა და ახლა როგორ არის.

დემეტრემ გვერდით, სადღაც უსასრულობაში გაიხედა და ღრმად ამოისუნთქა:

— მარიამი ჩემი დაა, ავადაა. დღეს გონება დაკარგა. დედამ დამირეკა და მითხრა, რომ საავადმყოფოში იყვნენ, სამსახურიდან იქ გავიქეცი. ნათია, ძალიან ვწუხვარ...

— ახლა როგორაა?

— გონებაზე მოვიდა, გადასხმები გაუკეთეს და გამონერეს... არ მეგონა თუ აქ დამხვდებოდი.

— აბა, რატომ მოხვედი? — გავუღიმე.

— ალბათ, იმიტომ, რის გამოც შენ მიცდიდი ამდენ ხანს. — შემომანათა სიკეთით სავსე თვალები.

— პასუხისმგებლობა? — ჩავეკითხე.

— ჰო, პასუხისმგებლობა და კიდევ რაღაც, ოღონდ არ მკითხო რას ვგულისხმობ.

კითხვის დასასმელად გაღებულ პირი დავხურე, დემეტრემ შემამჩნია და გაიღიმა.

— როგორც ჩანს, ქალებს კარგად იცნობთ, ბატონო დემეტრე. — ვეხუმრე.

— ამის პრეტენზია არ მაქვს. რამეს დაღვე?

— „მანგოს წვენს“. — ვუპასუხე ერთი სახალისო ლექსის ციტატით.

— „უნდა გაკოცო“. — არ ჩამომრჩა.

მე სიცილი დავინყე.

— ჰა, შემდეგი სტრიქონი!

— დამავინყდა — ვკისკისებ მე.

— ნაგებული იხდის... ანგარიში ვიგულისხმე. — თვითონაც იცინის.

— „მაკოცეს“ იმედი ნუ გექნება, გადავიხდი.

— მუშაობ?

— კი, მაგრამ ყველგან უშტატოდ. — მოვიქუფრე მე, — შენთან რა ხდება?

— კონსულტანტად მალაზიაში, ასევე, მტვირთავად, დაცვად და დამლაგებლად.

— დემეტრე, ამდენს როგორ ასწრებ? — გულწრფელად გამიკვირდა.

— ამ ყველაფერს ერთ მალაზიაში ვაკეთებ, ამიტომ მგზავრობის ფული არ მეხარჯება, — ხუმრობს, — კონსულტანტის ხელფასს ვიღებ, და დანარჩენი ავტომატურად მევალება...

— მომიყვივი შენ შესახებ?

— სახლში მარიამი, დედა და მე ვცხოვრობთ, მამა 23 წლის წინ დაიღუპა. ჩემს მშობლებს ფეხით მოუწიათ აფხაზეთის დატოვება, მაშინ სამი წლის ვიყავი და დედა მარიამზე იყო ფეხმძიმედ. თბილისში არავინ გვყავდა, ერთი ძველი შენობის პირველ სართულზე შევსახლდით. იმ დეტალებს აღარ მოვყვები, როგორ გვიჭირდა და რა გამოვიარეთ. მამა მეორე წელს გულის შეტევით გარდაიცვალა. დარჩა დედა მარტო ჩემთან და ერთი წლის მარიამთან ერთად...

— ოჯახს ვინ ინახავს?

— სახელმწიფო. — ირონიულად ჩაიღიმა დემეტრემ. — დედა მარიამის გამო ვერ მუშაობს... ჩემი ხელფასით ვცდილობ... მოკლედ, ესაა ჩემი ყველაზე მნიშვნელოვანი პასუხისმგებლობა ცხოვრებაში...

გულდამძიმებულს აღარ ვიცოდი რა მეთქვა, უაზროდ წავილულულე, ჩაის თუ დაღვე-მეთქი. გაეღიმა.

— ჩაი არ მიყვარს. ბავშვობაში, საქმელი რომ არ გვექონდა, ჩაითი გვეჭყიპავდა დედა. ჰოდა, საკმარისი მარაგი დავიგროვე და ახლა აღარ ვსვამ. — თბილად გამიღიმა. — აბა, მომიყვივი, როგორ ცხოვრობდი სანამ თბილ კაშნეში თავჩარგული, შენი ვარდისფერი ქურთუკით „თავისუფლების“ მეტროში გადამეყრებოდი.

— ოო, ეს ძალიან გრძელი და მოსაწყენი ისტორიაა, — გავიღიმე მე და ჩემი 21 წლიანი ცხოვრების ყველაზე საინტერესო მომენტების გახსენება დავინწყე...

— შენი კონკურსისთვის რა შემიძლია გავაკეთო? — მკითხა დემეტრემ კაფედან სახლში გაცვილებისას.

— ინფორმაციის მოგროვება მინდა, ვინმე გულწრფელი ადამიანი მომაძებნინე.

ორშაბათი, 16:30, ბაგები, უნივერსიტეტის სტუდენტური საცხოვრებელი. დემეტრე ნახევარი საათი ვალოდინე, მე თვითონაც განვიცდიდი, ავტობუსის სკამიდანაც კი ავდექი, რომ ეკლებზე ჯდომის შეგრძნებისთვის რამე მომეხერხებინა. როგორც იქნა, მივალწიე. გაჩერებასთან ხის სკამზე იჯდა და წიგნს კითხულობდა, მესიამოვნა...

— რა წიგნია? — ჩუმად მივუპარე.

შეკრთა, ამომხედა, წამოდგა, მერე ისევ დაიხარა და ლოყაზე მაკოცა. ეს იყო ყველაზე ნაზი კოცნა, არა, უფრო ამბორი, უნებურად ჟრუანტელმა დამიარა. არც დემეტრე ჩანდა მთლად უემოციოდ.

— „ულისე ბალდადიდან“

— რა? — დავიბენი მე.

— წიგნი — „ულისე ბალდადიდან“

— აა, მიყვარს.

— უკვე მეც, — გამიღიმა.

დღეს ლიფტი გაფუჭდა, მეექვსეზე ფეხით მოგვინვეს ასვლა, ზურგჩანთა მძიმე ხომ არაა? — მკითხა კორპუსში შესვლისას. უარის ნიშნად თავი გავაქნიე. წიგნს შემინახავ? — წიგნი გამომინოდა. კიბეზე ბნელოდა და წარმოუდგენელი სივინროვე იყო. დემეტრე წინ მიდიოდა, მეორე სართულზე გაჩხი-

კული გოგონა გადაგვეყარა, ასე 7-8 წლის. ხელში ვაშლი ეჭირა, დემეტრეს ფართოდ გაუღიმა – „ესმა დეიდამ მაჭამაო.“

შემდეგ სართულზე ახალგაზრდა კაცები შემოგვხვდნენ, ზემოდან ჩამოდიოდნენ, ექვსნი იყვნენ, სიგარეტის და ლუდის სუნი მოიყოლეს. დემეტრე შეჩერდა და ხელზე ხელი მომკიდა. რამდენადაც შემეძლო კედელს ავეკარი.

– „ზდაროვა“, დემე!

– ბიჭებს გაუმარჯოს, – უემოციოდ უპასუხა დემეტრემ.

– ვაა, დემეე, ეს ვინაა, ტო?!

უსიამოვნოდ გადმოიწია ჩემკენ ერთ-ერთი მათგანი. ვიგრძენი, როგორ დაიძაბა დემეტრე, ხელი დაეჭიმა და უნებურად ძალიან ძლიერად მომიჭირა თითებზე.

– ჩემი მეგობარია. – მტკიცედ გამოსცრა კბილებში.

– უყურე შენ, კაი გოგოა, კაი, – თქვა შავმა-სურიანმა და სიბნელეში თვალებგაფართოებულმა გასაყიდი საქონელივით ამათვალ-ჩამათვარიელა. კიბეზე ჩასულეებმა სიცილით ამოსძახეს, – ქორწილი არ გამოგვაპარო!

ცოტა ხანს ორივე ჩუმად ვიდექით.

– ხომ არ შეგეშინდა? – მკითხა მშვიდი ხმით.

– თავიდან არა. შენ რომ დაიძაბე, მაგიტომ უფრო შემეშინდა.

– ბევრი ცუდი ამბავი უკავშირდება გვალისა, ბევრ გოგოს დაუნგრია ცხოვრება.

მომდეგნო საფეხურები ჩუმად ავიარეთ. ნერვიულობამ, უჭაერობამ და ჩემმა დაბალმა წნევამ მეოთხე სართულზე იჩინა თავი. გავჩერდი, დემეტრეს ხელი მოვკიდე და ვცდილობდი ღრმად მესუნთქა.

– მოდი ჩემთან, – ჩაიჩურჩულა დემეტრემ და პატარა ბავშვივით ამიყვანა ხელში.

შევიკუმშე, თავი უხერხულად ვიგრძენი, ვთხოვდი – დამსვი, ძალიან მძიმე ვარ-მეთქი. პასუხად მხოლოდ იღიმოდა. მის გულისცემას ვგრძნობდი, გული ამოვარდნაზე ჰქონდა, მაინც ენერგიულად ადიოდა ბეტონის ვინრო საფეხურებზე. მეექვსეზე ავედით.

– ასევე შეგიყვან, – სიცილით მითხრა. – ცოტა გაუკვირდებათ, მაგრამ მერე გაუხარდებათ.

– დემეტრე, გთხოვ! – კატეგორიულობა გავუჩიე ხმაში.

დამსვა. დერეფანი სამშენებლო ნარჩენებით იყო სავსე. ფანჯრიდან შემოსულმა შუქმა დემეტრე გაანათა. ცდილობდა დალილობა დაემალა, მაგრამ არ გამოსდიოდა.

– ქომურთო, ნანა? – კარი გაგვიღო მაღალმა, თეთრი სახის ცისფერთვალემა ქალმა. დემეტრემ თავით ჩემზე ანიშნა.

– გამარჯობათ! – მივესალმე და თავაზიანად გავუღიმიე.

– გამარჯობა, ნათია! შემოდით, შემოდით.

წინ მიგვიძღვოდა, ძალიან მოხდენილი სიარულის მანერა ჰქონდა. აი, ვის ჰგავს დემეტრე! სიმაღლე და სითეთრე დედისგან დაჰყოლია, თვალები – არა. დემეტრეს ჭაობისფერი თვალები საოცრად უბრწყინავს, დედამისს ზღვისფერი, მაგრამ უცნაურად ჩამქრალი თვალები აქვს. კედლები ნათელ ფერებშია შეღებილი და სადა ავეჯითაა განწყობილი, ყველაფერი სუფთა და რალაცნაირად მოწყენილია. უცნაური შეგრძნება მრჩება, თითქოს სახლიც დემეტრეს ჰგავს. პატარა ჰოლიდან ოთახში შევედით, სადაც ჟურნალ-გაზეთების მაგიდაზე სუფრა იყო

გაშლილი: დაჭრილი ვაშლი, ვაფლი, შოკოლადის ფილა და ხელსახოცები ენყო. მაგიდასთან, დივანზე მარიამი იჯდა. გამიღიმა. დედის თვალები ჰქონდა, ძალიან ლამაზი იყო.

– გამარჯობა, მარიამ, შენს ძმას არ უთქვამს, რომ ასეთი ლამაზი ხარ, – გავუღიმიე.

– არც შენზე, – მარიამმა გაიცინა, დემეტრემ ქურთუკი გამომართვა.

– ჩემს გვერდით დაჯექი, – მითხრა მარიამმა. ნავედი და დივანზე ჩამოვეჯექი. გადმოიწია და ლოყაზე მაკოცა. – სასიამოვნოა შენი გაცნობა!

– ჩემთვისაც. – ვუთხარი მისი შინაურული ქცევით დაბნეულმა.

– დე, ყავას მე მოვადულებ რა.

ფეხები გვერდულად დავდგი, რომ მაგიდასა და დივანს შორის დატოვებულ ვინრო გასასვლელში გავლისას მარიამისთვის ხელი არ შემეშალა. ეს სამივემ შეამჩნია.

– არ გითქვამს? – წყენით შეხედა მარიამმა ძმას.

დემეტრემ უხმოდ გაიქნია თავი, მერე ადგა, მაგიდას ორივე მხრიდან ხელი მოჰკიდა და მოშორებით გადადგა. ქალბატონი ესმა მეორე ოთახში გავიდა. ამ სანახაობას დაბნეული ვუყურებდი, ვერაფერი გავიგე, მაგრამ კითხვას დუმილი ვამჯობინე. დემეტრემ და ხელში აიყვანა და ოთახში შემოსულ დედამისს მიუყვანა, რომელიც ეტლს მოაგორებდა. ბიჭმა მარიამი ეტლში ფრთხილად ჩასვა და მერე ჩემკენ შემობრუნდა. გულში რალაც მძიმე ლოდივით ჩამწყდა, მაგრამ ვეცადე და გამამხნეველად გავუღიმიე. ქალბატონი ესმა ჩემს გვერდით ჩამოჯდა. დემეტრემ მაგიდა თავის ადგილს დაუბრუნა, შემდეგ კი ძველ სავარძელში ჩაჯდა და ნაღვლიანი თვალები შემომანათა.

– კიბეზე ძალიან განვალდი? – მკითხა ქალბატონმა ესმამ.

– არა, არც ისე. – დაბნეულმა გავიღიმიე და დემეტრეს გავხედე, რომელსაც თვალები მიეღულა.

– დაილაღე, შემოგველოს დედა?

– არა, უბრალოდ მეძინება. – ჩაილულულა დემეტრემ და ქალბატონმა ესმამ დანანებით გააქნია თავი.

ოთახიდან, რომელიც, როგორც ჩანს, სამზარეულო იყო, ჭურჭლის მსხვრევის ხმა გაისმა. დემეტრე ნამოხტა და გავიდა. ქალბატონი ესმაც ადგა, უნებურად მეც და უკითხავად გავყევი. მარიამს ყავის ფინჯნები იატაკზე გადმოვარდნოდა. ჩამუხლული დემეტრე ნამსხვრევეს კრეფდა.

– არ გინდა, დემე, მე თვითონ მოვგვი. – უთხრა დედამ. დემეტრემ მსხვილი ნამტვრევები აკრიფა და ნაგვის ურნაში ჩაყარა. ქალბატონმა ესმამ სხვა ფინჯნები გამოიღო და ყავა დაასხა.

– ჩემს დას ბავშვობაში ჭურჭელი ხშირად უტყდებოდა, – ვთქვი მე უხერხული სიჩუმის გასაფანტად, – ჰოდა, ბიძაჩემი დედაჩემს ურჩევდა, ჩაი რკინის „კრუშკაში“ დაუსხიო. მარიამის გარდა ყველას გაეღიმა.

– მე, მგონი, ხელებზეც დამბლა მაქვს. – გაბუტულმა ჩაიჩურჩულა.

– მარიამ! – მკაცრად გამოსცრა ქალბატონმა ესმამ.

სასადილო ოთახში გავედით. როგორც კი მაგიდას შემოვუსხედით, ოთახში ის გაქნაჭული გოგონა შემოქანდა, კიბეზე რომ შეგვხვდა.

– დემეე, ნანული ბებოა ქვემოთ და მძიმე

პარკები აქვს და იქნება დემე მომეხმაროსო, მე ვერ ავიტან მეცხრეზეო, – დემეტრე ნამოდგა, გამოგვხედა, – ცოტა ხნით დაგტოვებთ, ქალბატონებო. – გვითხრა, გალანტურად შემოიცივა დუტის ჟილეტი და ოთახიდან გავიდა.

– დედა შემოვევლოს. არადა, ღამე განათენებია. – გულდანყვევით თქვა ქალბატონმა ესმამ.

– მალაზიაში ღამეების გათენებაც უწევს? – აღშფოთებულმა ვიკითხე.

– არა, მალაზიაში არა, ღამე რესტორანში მუშაობს მიმტანად. – მიპასუხა მარიამმა.

გული მომეკუმშა. ვერ ვხვდებოდი, როგორ ახერხებდა დემეტრე ამ ყველაფრის შემდეგ აციმციმებული თვალებით სიარულს, ღიმილს და ჩემს გაღიმებასაც.

– ჩემთვის არაფერი უთქვამს. – წყენით ჩავილაპარაკე, ოთახს თვალი მოვაველე და მივხვდი, დემეტრე თავის სახლს სისადავით ჰგავდა.

– ნათია, დემეტრემ გვითხრა, რომ რაღაც ნაშრომზე მუშაობ, რითი შემოიძლია დაგეხმარო? – დაინტერესდა დემეტრეს დედა.

– დიახ, ქალბატონო ესმა, საკონკურსოდ ესეე მინდა მოვამზადო აფხაზეთის თემაზე. დემეტრემ უკვე მომიყვა რამდენიმე ამბავი. მესმის, რომ მათი გახსენება ძალიან რთული იქნება, მაგრამ თუ შეგიძლიათ, ძალიან დამავალდებო.

– ესმა დეიდა დამიძახე, ჩემო გოგო. რა გითხრა, დათოს გარდაცვალებამ უარესად დაამძიმა ჩვენი მდგომარეობა. – თქვა და კედლისკენ გაიხედა.

იქ შავ-თეთრი სურათი ეკიდა, რომელიც მანამდე ვერ შევამჩნიე. ალბათ, ასეთი იქნება დემეტრე 10 წლის შემდეგ-მეთქი, გავიფიქრე, ძალიან ჰგავდნენ ერთმანეთს იერით. დათო ქობალია ვაჟკაცური შესახედაობის სასიამოვნო მამაკაცი ყოფილა. ქალბატონმა ესმამ მოყოლა დაიწყო:

– მე თვითონ გალიდან ვარ. დათო სოხუმში გავიცანი, ზაფხულობით ბებიასთან დასასვენებლად ჩავდიოდი, სამ თვეს ერთად ვატარებდით. თვრამეტი წლის ვიყავი ჩემი ძმა რომ დაიღუპა. ნოვოსიბირსკში ცხოვრობდა, ბიზნესი ჰქონდა. მოკლეს. ოთხი წელი არ ჩავსულვარ სოხუმში. ისეთი გლოვა იყო ჩვენს სახლში, დასვენების გული ვის ჰქონდა. ოცდაორის ვიყავი, კვლავ რომ შევხვდი დათოს. ისე შეცვლილიყო, თავისი თანატოლებისგან საგრძნობლად გამოირჩეოდა. მხიარული, მზრუნველი, ათლექტური აღნაგობის გოგონებს თავბრუს ახვევდა. იმ ზაფხულს თითქმის ყოველდღე ვხვდებოდით, მივდიოდით სადმე წყნარ ადგილას და ათას რამეზე ვლაპარაკობდით. შემდეგ გაუფრთხილებლად დავბრუნდი სახლში. აგვისტოს მინურული იყო, თან სინდისი მქეჯნიდა, მეგობრები ვიყავით და მეგობარს ასე არ უნდა დავეშორებოდი-მეთქი, თავს ვიდანაშაულებდი.

ოთახში დემეტრე შემოვიდა, დაქანცული სახე ჰქონდა. მე და მარიამს შემოგვხედა და გაეღიმა, თქვენი აციმციმებული თვალებით თუ ვიმსჯელებთ, დედა თავისი და მამას სიყვარულის ამბებს ყვებო, თქვა და სავარძელში ჩაჯდა. თვალი ძლივს მოვნყვიტე.

სექტემბერში გალში ჩამომაკითხა, რომ დავინახე, პირველი რაც ვუთხარი, ბოდიში იყო. ჩამეხუტა და შუბლზე მაკოცა. ეს პირველი კოცნა იყო და ამი-

ტომ ჩამრჩა ასე. დემეტრემ თვალი ჩემკენ გამოაპარა, ძალიან ვეცადე, რომ არ გამლიმებოდა.

შემდეგ მამაჩემს ჩემი ხელი სთხოვა და სოხუმში ნამიყვანა. ომამდე იქ უდარდელად ვცხოვრობდით. ყველა უბედურება ომმა მოგვიტანა. დათოს მშობლები ბავშობაშივე დაეღუპნენ. ბებია ზრდიდა... – ადა ბებია ბრმა ტყვიამ იმსხვერპლა. ამ ამბავმა გამანადგურა, ძალიან მიყვარდა. ვნერვიულობდი, თან ფეხმძიმედ ვიყავი მარიამზე. ქალაქში განუკითხაობა იყო, მერე ჩვენი დევნა დაიწყო. ნამოვედით.

ესმა დეიდა ატირდა. თავი საშინლად ვიგრძენი. დემეტრეს დამნაშავის თვალებით გავხედე. თავი გამიქნია, დამშვიდდით.

– დე, დაწყნარდი, გთხოვ! – მარიამსაც ხმა გაბზარული ჰქონდა.

– ამ ომმა გაგვაუბედურა. ჩვენ ახლა ლამურებით ვართ, არც აქაურობას ვეკუთვნივთ და ვეღარც ჩვენს მშობლიურ მიწაზე ვბრუნდებით. არ ვიცი, რის დაწერას აპირებ შენს ესეში, მაგრამ ვერავინ შეძლებს გაიაზროს ჩვენი ხვედრის სიმძიმე. მთელი ცხოვრება ვცდილობ ღმერთის მაინც მწამდეს. ხან მგონია, რომ მანაც მიგვატოვა და უბრალოდ ცხოვრების დინებას მივყვებით, არაფრის შეცვლა არ შეგვიძლია. წელში წყდება დემეტრე, დღე და ღამე მუშაობს და...

– დედა! – მკაცრი ტონით თქვა დემეტრემ, საფეთქლებზე ძარღვები დაჰბერვოდა.

– ვიცი, არ მოგწონს, როცა ამაზე ვლაპარაკობ, მაგრამ პირში წყლის ჩაგუბებაც აღარ შემოიძლია! სოხუმის დაცემის დღეს მე და მამათქვენმა ერთმანეთს შევეფიცეთ, რომ რაღაც არ უნდა დაგვჯდომოდა, თქვენზე ვიზრუნებდით. დათო ისე მოულოდნელად გარდაიცვალა, რომ ერთი სიტყვის თქმაც ვერ მოასწრო და მე ჩავთვალე, რამის თქმის საშუალება რომ მისცემოდა, მეტყოდა, ბავშვებს მიხედეო. მიპასუხე ახლა, ვასრულებ ამ პირობას? ესაა მიხედვა? თავს ვერ ვპატიობ ოჯახის სიმძიმე შენ რომ განეც კისერზე! თავს ვერ ვპატიობ, სწავლას მუშაობის გამო რომ დაანებე თავი! აღარაფრის აღარ მწამს! არც ერთი მთავრობის იმედი აღარ მაქვს. ბედის და სამართლიანობის კი არა, ღამის ღმერთის რწმენაც კი დავკარგე!

ესმა დეიდა თითქმის ყვიროდა, მარიამი ნერვიულობისგან ტუჩებს იკვნიტდა, დემეტრე გაოცებული უყურებდა დედას. როგორც ჩანს, ასეთ მდგომარეობაში ხშირად არ ენახა.

– დედა, – თქვა ბოლოს, – თავს ნუ იდანაშაულებ იმის გამო, რაც შენი ბრალი არაა, შენ საუკეთესო დედა ხარ და გვეამაყები მე და მარიამს!

ესმა დეიდამ ტირილი შეწყვიტა.

– ბოდიშს გიხდით, ჩემი ბრალია. ძალიან ვწუხვარ. – ავლულულდი მე.

– შენ არაფერ შუაში ხარ, ჩემო გოგო. ხანდახან სავალდებულო თავდაჭერილობით იღლები, ხანდახან გინდა, რომ ყველაფერი თქვა, ყელში გაჩხერილი ლოდისტოლა ბურთი აღარ გადაყლაპო და გულწრფელი იყო...

დემეტრემ ავტობუსის გაჩერებამდე გამაცილა. ვისხედით და ვლაპარაკობდით ესმა დეიდას მონაყოლზე.

– მან ყველაზე მნიშვნელოვანი რამ მასწავლა – ღირსების შენარჩუნება. რაც არ უნდა ძალიან გიჭირდეს, ღირსება არ უნდა დათმო, რადგან მასზე

საუკეთესოს საკუთარ თავს ვერაფერს მისცემ. მამას გარდაცვალების შემდეგ დედას ძალიან რთული პერიოდი ჰქონდა. ჩვენ პატარები ვიყავით. მეზობელ რუს მოხუც ქალთან გვტოვებდა და თვითონ ჟურნალ-გაზეთების ჯიხურში მუშაობდა. მაშინ მარიამი ერთი ციციქნა იყო და განსაკუთრებული მოვლა არ სჭირდებოდა. ხომ იცი, რა პერიოდი იყო, ეს მხედრონი, განუკითხაობა, უსამართლობა. დედა ძალიან ლამაზი იყო.

– ახლაც ძალიან ლამაზია. – შევანყვეტინე მე.
– ჰოდა, ახალგაზრდობაში ხომ წარმოგიდგენია? მოკლედ, ერთმა მხედრონიელმა დაადგა თურმე თვალი. უნდოდა, დედა მისი საყვარელი გამხდარიყო, სანაცვლოდ კი ჩვენს მატერიალურად უზრუნველყოფას ჰპირდებოდა. მახსოვს, სალამოს, ჩვენ რომ დასაძინებლად დაგვანვენდა, ტირილით უყვებოდა ხოლმე რაღაც ამბებს ანია ბებოს. მთელი დღე რომ ვერ ვხედავდი, მენატრებოდა და არ ვიძინებდი, ჩუმი ვუყურებდი და ვუსმენდი, რომ მისი დანაკლისი ამენაზღაურებინა, მერე ნელ-ნელა წამართმევდა ძილი თავს. მახსოვს, როგორ მწარედ ტიროდა ლამლამობით. წლები რომ გავიდა, ამ ამბავზე ვილაპარაკეთ: ქუჩაში შეგვხვდა ის კაცი, მოზრდილი ვიყავი უკვე, ასე 15-16 წლის. დედაჩემს სთხოვა, დამელაპარაკეო. დედამ ხმა არ გასცა. სალამოს მომიყვა ყველაფერი. თურმე, ანია ბებო ურჩევდა დათანხმებულიყო, რა უჭირს, რომ ცოლიანია, სამაგიეროდ ცოტა მატერიალურად წამოიწვევითო. თან არ ჩანს ისეთი გაფუჭებული კაცი, მასე რომ იყოს, აქამდე გადაგიგრებდა ხელებს და ამდენს არ მოგიტმენდაო. დედამ მუშაობას თავი დაანება და საერთოდ გაქრა ქალაქიდან. სენაკში წავედით, ნათესავმა შეგვიფარა. სანამ შვილი რუსეთიდან ჩამოუვიდოდა იქ ვცხოვრობდით, ასე 3-4 წელი. დედა მიწაზე მუშაობდა, ბოსტანს უვლიდა, ძროხაც გვყავდა და მანონსა და ყველს აკეთებდა. ასე გვინახავდა. ეს წლები ყველაზე ტკბილად მახსენდება. მერე ჩვენს მასპინძელს შვილი ჩამოუვიდა მეუღლითა და სამი პატარა ბავშვით, იქ ველარ გავჩერდებოდით და ისევ თბილისში დავბრუნდით.

– მიხარია, რომ მისდამი ასეთ პატივისცემას გამოხატავ, დედისთვის ეს ძალიან მნიშვნელოვანია. – ვთქვი მე.

– ვცდილობ, რომ მუდამ ვაგრძნობინო, როგორ ვაფასებ და რამდენს ნიშნავს ჩემთვის. ამას წინათ ვკითხე, დედა, მაინც რატომ არ დასთანხმდი იმ კაცს-მეთქი. ჩემს ცხოვრებაში ერთადერთი მამაკაცი მამაშენი იყო, სხვები უბრალოდ ადამიანები არიანო...

სალამოს ჩემი საკონკურსო ესესთვის ჩანაწერებს ვაკეთებდი. გადავწყვიტე, რომ ესე ანალიტიკური ხასიათის იქნებოდა, პრობლემის არსს გააშუქებდა და გამოსავალსაც შესთავაზებდა მკითხველს. შეტყობინება მომივიდა: „ულისე ბალდადიდან პირდაპირ ავლაბარში გაემგზავრა.“ გამელიმა. მივწერე, თავისი წინამორბედი ოდისეუსივით ნიშნავს დაყოვნდა ცოტა ხანს და ხვალ სალამოს თუ მოიცლი დაგიბრუნდება-მეთქი.

სამშაბათს, სალამოს ექვსზე მეგობრები შევიკრიბეთ „ჟირაფებიან კაფეში“, ჩაის ვსვამდით, ვმუსაიფობდით. დემეტრეს მივწერე იქ მოსულიყო, ბარემ მეგობრებს გაგაცნობ-მეთქი. იგვიანებდა. მომწერა, მალე ვიქნებიო. მე, როგორც ბანალურ გოგოს შეეფერება, ავდექი და თავის მოსანესრიგებლად გავედი, თამუნაც გამომყვა.

- ელოდები, არა? – გაელიმა თამუნას.
- კი. – ვცადე, უემოციოდ მეპასუხა.
- ასე უცებ როგორ დაახლოვდით?
- არ ვიცი, ალბათ სულმა სული იცნო. – ჩავილაპარაკე.

უკან მობრუნებულს ჩემს მეგობრებს შორის დემეტრე დამხვდა. როგორც ჩანს, უკვე ყველას გაცნობა მოესწრო. ილიმდა და ვახოს უსმენდა, რომელიც იმერელ ქობალიებზე ყვებოდა ამბებს. დემეტრემ ციმციმა თვალები შემომანათა, მომახსენა, უმშვენიერესმა ლინდამ დიდსულოვნება გამოიჩინა და შენს გვერდით ადგილი დამითმოო. შესანიშნავი სალამო იყო. ბევრი ვიმხიარულეთ, ისტორია ისტორიას მოსდევდა, შემდეგ ბნელი და ტკბილი 90-იანები გავიხსენეთ. ყველა ცდილობდა თავის თავზე მაქსიმალურად ტრაგიკული ამბავი მოეყოლა: მავანს თურმე კორპუსში ძაღლის ყოლის ნებას არ რთავდა დედა; ვილაცას ჩამოსასხმელი წვენი უყვარდა და ფულს არ აძლევდნენ საყიდლად, ქიმიასო; ზოგს სათამაშო კომპიუტერი უნდოდა, ოჯახს კი ამის საშუალება არ ჰქონდა. დემეტრე ჩუმი იჯდა. მიმტანი მოვიდა და დაგვიანებით მოსულს ჰკითხა: „თქვენც ჩაი მოგართვათ, თუ?“ დემეტრემ გაილიმა, წვენი, თუ შეიძლებაო. შევხედე, თვალები დარდით ამევსო. მაგიდის ქვეშ ხელზე ხელი მომკიდა და ნაზად მომეფერა.

ფილოლოგებისგან რა გასაკვირია და ცოტა ხანში ლიტერატურაზე დავინყეთ ლაპარაკი. დემეტრე სტაჟიანი მკითხველი აღმოჩნდა, ტოლი არ დაგვიდო წიგნის ჭიებს. გოგონები თვალთ მანიშნებდნენ, ძალიან მაგარი ბიჭიასო, ერთი-ორმა მესიჯიც კი მომწერა...

რა მითხარი, სადაური ქობალია ვარო? – ჩაეკითხა ვახო მოგვარეს.

– აფხაზი ვარ, სოხუმიდან. დედა მეგრელი მყავს. ჯალალონიაა გვარად, გალიდანაა.

– სოხუმში ჩადიხარ ხოლმე? – დაინტერესდა ანი.

– კი, შარშანაც ვიყავი. ყოველ ჩასვლაზე რამდენიმე წლის სიცოცხლე მაკლდება, მაგრამ მაინც ჩავდივარ. – გაბზარული ხმით თქვა დემეტრემ.

– როგორ ფიქრობ, არის შერიგების შანსი? – იკითხა გვანცამ.

– რა გითხრა, აქ ისეთი მძიმეწონიანი ძალაა ჩართული, რომ ყველაფერი რთულდება, თორემ იქ ცუდად არავინ მოგექცევათ. პირიქით,... ჩვენი თაობის იმედი მაქვს. ახალგაზრდები თუ შევცვლით ამ მდგომარეობას.

– საიდან უნდა დავინყოთ? – ჩავერიე მე.

– პირველ რიგში, კარგად უნდა შევისწავლოთ რა მოხდა და რატომ მოხდა, მერე უნდა მოვრჩეთ ამ გაუთავებელ ბრალდებებს, თითის გაშვებებს, მაგრამ არც კი ვიცი, ღირს თუ არა იმედის ქონა. იქაურებს სხვა ქართველები დღემდე „დევნილსა“ და „ლტოლვილს“ გვეძახიან, ვერ მიგვიღეს და აცოფებთ ის ამბავი, მათ „ნილ ჰაერს“ რომ ვსუნთქავთ ქალაქში. ამაშიც აფსუები ან რუსები ხომ არ არიან დამნაშავეები?!

– ჩვენ შევრიგდებით! – ვთქვი მე მტკიცე ხმით – და მერე ყველა ერთად ჩავალთ სოხუმში. იმ საოცნებო სანაპიროებზე დავისვენებთ, იქაურებს დავუმეგობრდებით, ზაფხულს იქ გავატარებთ, მათაც დავპატიჟებთ და შემოდგომას კახეთში ჩავალთ ჩემთან. ყურძენს დავკრეფთ, ღვინოს დავწურავთ,

ზამთარში გუდაურში, ბაკურიანში წავალთ, ვისრი-
ალებთ, ვიგუნდავებთ. გაზაფხულზე კი ყველგან!
ყველა კუთხეში! სვანური კოშკიდან გადმოვხედავთ
საქართველოს, სამცხე-ჯავახეთის გაშლილ ველე-
ბზე გავინავარდებთ. მტკიცედ დგომას შატილისა
და მუცოსგან ვისწავლით. ხვამლის მთიდან და ბახ-
მაროდან ნისლებს დაფუნყებთ დევნას. არაგვის ნა-
პირებზე გვირილების გვირგვინს დაფუნწავთ ერთმა-
ნეთს. თუმცეცხვარებთან ერთად ცხვარს დაგმწყემ-
სავთ. მეგრულის და სვანურის სწავლას დავინყებთ.
ბათუმიდან სოხუმამდე გემით გადავცურავთ ზღვას.
იმერეთის მღვიმეებში ვილაშქრებთ. ნიკორწმინდის
თალებს დავითვლით. ჯვრის მონასტრიდან დავაკ-
ვირდებით როგორ უერთდება მტკვარი არაგვს და
მივხვდებით, რომ ბუნებაც მეგობრობისკენ მოგვი-
წოდებს! აღარ იქნება „ჩვენ“ და „ისინი!“ ვიქნებით
„ჩვენ“ და ეს „ჩვენ“ გაგვავერთიანებს ყველას, მავ-
თულხლართით გამოყოფილ ქართლელებს, ენგურს
იქით დარჩენილ აფხაზებს, თურქეთში, აზერბაი-
ჯანსა და ირანში მცხოვრებ ჩვენებურებს – სამშობ-
ლოსთვის რომ უცემთ კეთილი გულები. ემიგრანტ-
ებს, საქართველოს მონატრება გულზე ლოდად რომ
დასწოლიათ, ყველას, მთასა და ბარს! ყველას, ვისაც
სჯერა მშვიდობის, სიკეთის, თავისუფლებისა და ერ-
თიანობის ძალის. გული ამოვარდნაზე მქონდა, ისე
ღრმად ვიყავი ჩემს სიტყვებში დარწმუნებული. რო-
გორც ჩანს, ემოცია მეგობრებსაც გადავდე. რამდენ-

იმეს ცრემლი ჩამოსდიოდა, რამდენიმე ანთებული
თვალეებით მიყურებდა. დემეტრემ კი მიმიხუტა და
ყურში ჩამჩურჩულა: მიყვარხარ!

ეს ჩემს ცხოვრებაში ყველაზე ბედნიერი წუთები
იყო.

პაილოზის გაბიერ

ჩემი ანალიტიკური ესსე კონკურსში გასაგზა-
ვნად მზად არის. ვკითხულობ, ყოველ მეორე ჟურ-
ნალისტს რომ გამოუვა, ისეთ სტატიას ჰგავს. არა,
ჩემი სათქმელის გამოსახატავად რაღაც უფრო ნამ-
დვილი მჭირდება, ვამბობ და ამ ამბავს ვთხზავ. დიახ,
ეს ამბავი ჩემი წარმოსახვის ნაყოფია. ვნერ და ვიმ-
ედოვნებ, რომ სადღაც არსებობს ვინმე დემეტრე ქო-
ბალია, შეიძლება სულ სხვა სახელით და გვართ, აფ-
ხაზი ახალგაზრდა, რომელიც ერთხელ გაბედავს და
გამოელაპარაკება „გოგონას, რომლის მატარებელ-
იც სულ რამდენიმე წამში მოვა“ და ეს წყვილი დაამტ-
კიცებს, რომ ამქვეყნად ყველაზე მნიშვნელოვანი
სიყვარულია; გრძნობა, რომლის შესახებაც ამდენს
ლაპარაკობენ, მაგრამ ბოლომდე ჯერაც ვერაფერი
თქვეს. გრძნობა, რომელიც აგალებინებს კალამს და
დაგანერინებს ამბავს, რომელიც სულაც არ მომხ-
დარა, მაგრამ სრულიად შესაძლებელია, რომ მომხ-
დარიყო.

მანანა ჩიტიშვილი

წუთისოფლისა და ლექსისათვის

როგორ მიყვარს, ცისკარზე
მზე რომ თვალეებს გაახელს
და ველ-მინდვრებს ხატავს,
მომდგა წუთისოფელი
და ვით ქვაბი, საარყე,
ლექსად გამომხადა.

გამომხადა ლექსებად,
როგორც ხილი ნაქარი,
მზე რომ უცვლის ჯავარს,
მგონი ჩამოილია
ჩემი წინწანაქარი,
ვუცდი ნაბოლავარს.

პოეტის ოთხი ლექსი

ან რაღა დროს ლექსია,
თუ ცვდება და მტვერდება
სიყრმის ყველა ჟინი,
აპრილი რომ დგება და
თვალი არ გიშტერდება
უცხო მოლოდინით.

თვალს რომ არვინ გაყოლებს
სურვილით და იჭვებით
და არც მზერით გქურდავს,
როცა აღარ გესვრიან
ონავარი ბიჭები
გზაზე თოვლის გუნდას.

როცა ფიქრი ეჩვევა
ფერგადასულ სამოვარს,
ომბალოს და საცერს,
ხელზე რომ გემთხვევიან,
როგორც ვინმე ბანოვანს,
ფრიად პატივისაცემს.

მე კი ისევ მალეღვებს,
მზე რომ თვალეებს გაახელს
და ველ-მინდვრებს ხატავს,
რადგან წუთისოფელმა,
როგორც ქვაბი, საარყე,
ლექსად გამომხადა.

თინათინ მრავაშვილი

მზექართველი...

გმირი ერეკლე, დღესაც, სახელს — მზის სხივად რომ შლის, და... სიყვარული, მაგალითად, რომ მოგვცა, ხვალის, მთელი სიცოცხლე — ქვეყნის მტრებთან დახარჯა — ომში, არ ჩაუგია, ამ მზექართველს ქარქაშში — ხმალი.

თელავს!..

პატარძალივით მორთულა — ჩემი, პატარა თელავი, თავის წარსულით ამაყობს, ტოლს ვერ დაუდებს ვერავინ... ერეკლეს ბურჯის ქონგურებს მზე სიამაყით დანათის, თელავი, მუდამ, იბრწყინებს, ხიბლით, — უბადლოდ თვალმნათით...

გულს მიღებენ...

გულს მიღებენ აზრთა სიუხვით, ფრთამოხატული მზით, — მცნებით, რა საოცარი — თქმა არის, რა საოცარი — მიგნებით, — რუსთველის უკვდავ ნათქვამში, სიბრძნე, რა ამოდ, ბრწყინდების: „კოკასა შიგან, რაცა სდგას, იგივე წარმოდინდების“...

დრო განჭვრეტს...

კომპიუტერის დიდ სიკეთეს, — დღეს, ვინ უარყოფს, მაგრამ... წიგნს სჯობსო, დარწმუნებით — ვინმე, თუ, ამბობს, — ვერ ხვდება, — წიგნი, რომ განძია, კაცობრიობის, — ამას დრო განჭვრეტს, — ამაღ, გვმართებს, თმენა იობის...

ეს განწყობი რამ შობა?

როცა — ბავშვი ვიყავი, ნატვრად მქონდა ქცეული: — ნეტავ, დიდი ვიყოო, — თანაც, — გამორჩეული... ახლა, როცა — დიდი ვარ, ვარ ბავშვობის ნატრული, ნეტავ, დაბრუნდებოდეს, ის, ბავშვობა, ზღაპრული...

P.S.

ყველაფერი დროს მიაქვს, ყველაფერი ხუნდება, კარგად ვიციო — ბავშვობა, აღარ დაგვიბრუნდება... ეს განცდები რამ შობა?.. ეს ფიქრები რამ შობა? — რომ ჰქონდეთო მომავლებს, — ბედნიერი ბავშვობა...

გაზაფხული...

გაზაფხული წელს იმაგრებს, — ეფერება მთას და ველებს, ბუნების — ეს, ლალი სუნთქვა, მეც, სიამით გულს მიძგერებს... გაზაფხულზე, თვით სიცოცხლე, ღვთიურ ნეტარებაშია, — ველ-მინდორსაც ნაზად ქარგავს — ციცქნა, ლურჯთვალეა ია...

საქართველოს!..

საქართველო!.. შენს მთა-ველს, რომ გავცქერი,
თვალი ლაღობს, გული გეაღერება,
შენს მზეს ლოცავს, უმღერს ყველა ქართველი
და მსურს... ხოტბა გითხრან ჩემმა ლექსებმაც...

საქართველო!.. სხვა სამოთხე სად არი?...
არ მეგულის, ქვეყნად, შენი სადარი...
გხატავს, გიდგას — უტურფესი, მზა დარი,
მწამს — მომავლის მარადი მზეც მზად არი!..

თელავს...

ტრფობას, — მაგ სიტურფეს — ფერთა ხიბლით,
ვერ-რით შეველევი, ვერა,
გულში სიამეს მგვრის, ნეტარ მივლის —
მეფის ციხე ბურჯთა მზერა...

საამაყო წარსულს, შენ, მზედ ითვლი,
ვერვინ დაგაჩოქა, ჯერაც,
ღმერთმა, სულ, გიბრწყინოს — მზეც და ხიბლიც,
შენი უკვდავების მჯერა...

მჯერა...

წარსულში დარჩება: დრო, — შავი, დრო — ნისლის,
მამულზე ფიქრები, აროდეს მოცდება...
მჯერა, რომ მკითხველი წიგნისთვის მოიცილის
და... ცოდნის ტრფიალთა, — ახდება ოცნება...

მალეღვებს...

მალეღვებს: ბედი და იღბალი მწერალთა,
დღეს, ორად გახლეჩით, მწყრალად რომ არიან,
სჯობს: ერთად ეძიონ — სიბრძნის გზა,
— მწვერვალთა,
ჩადგება ნიავიც, ახლა, რომ ქარია...

მიყვარს...

ალუბლების მიყვარს — თეთრად აფეთქება,
და... ატმების ყვავილების სინაზე,
ამ, — სიცოცხლის დაბადებას — ქებათ-ქება,
მიყვარს, მიყვარს — გაზაფხულის წვიმა-მზე...

ქარია...

ქარია... ყანას: ატალღებს, ზოღავს,
ცხენთა რემისას მაგონებს სრბოლას,
ქორფა, ზურმუხტი ბალახის ჟრჟოლვა —
ფიქრებს მილაღებს, სინაზით მთრთოლვარს...

ჩანჩქერი...

კლდიდან გადმოსჩქეფს ჩანჩქერი,
ბაგე-კბილ-ბროლთა მძივით,
მზე სიყვარულით დასცქერის, —
ვარდისა ფერად ღვივის...

თენდება...

თენდება... მზე ცურავს, ციაგობს,
ალაღებს, ატარებს ნეტარ თვალს, —
და... ვისაც, ტრფობით, თვალს მიაპყრობს,
ნეტავ მას... ნეტავ მას... ნეტავ მას...

შენ გეტრფი...

ლოდინი... ლოდინი... ლოდინი...
დროს — ველარაფერი კლავს...

ვოცნებობ... ვოცნებობ... ვოცნებობ...
არ ვივლებ — გულში ეჭვს, — ავს...

ფიქრები... ფიქრები... ფიქრები...
ფიქრები მართმევენ თავს...

ტალღებად... ტალღებად... ტალღებად...
ღელვით გამოსცემენ ჩქამს...

თავს განდობ... გულს განდობ... სულს განდობ...
მე, ამ სიყვარულის მწამს...

შენ გეტრფი... შენ გეტრფი... შენ გეტრფი...
ყოველ დროს, ნუთსა და წამს...

მენატრები...

არც მე ვიცი, როდის გილხინს, კარგო,
არც შენ იცი, როდის მილხინს, ალბათ,
სიყვარული, მაშინ უფრო ვარგობს
თუ, ბორბალი ბედის, ბრუნავს კარგად...

წუხელ ფიქრში გაილია ღამე, —
და... თვალზე მთლად გამიკრთა რული,
არც, ბულბულმა მიგალობა რამე,
რომ მერწმუნა შენი სიყვარული...

მოდის — მალე, თორემ თმებში მათოვს,
მენატრები, მსურს გიგულვო ახლოს,
კვლავაც, — მზერას, — შენი მზერა ახსოვს,
კვლავაც, — გულში შენი სახე სახლობს...

სიყვარულისთვის და... შენთვის...

ფიქრი — ფიქრს, გული ზღვას ერთვის,
ლაღობს, მზის გვირგვინს წნავს,
სიყვარულისთვის და... შენთვის,
სულ, არ დავზოგავ თავს...

მერ მთავაზობს...

თოვს... და... ხეზე შემომჯდარა, —
პანანინა ორი ჩიტი,
ჟღურტულეებენ: ეგ ზომ მტკბარად,
ნეტარებენ — ტრფობის ფლირტით...
თოვლის ფიფქი — ცეკვავს, ლაღობს,
სივრცეს ავსებს, ნაზად ფარავს,
ცელქი ფიფქი მეც მთავაზობს —
სიყვარულის ღამაზ კარავს...

თამარ ნანსრაშვილი

მთვარეს დავუტოვებ ძველ დარდს,
ლიმილს შევაგებებ მზეს,
ყველა გზანწვილსა და აღმართს
კრძალვით ნავაშველებ ხელს.

ვიდრე, — ჩემი გული ფეთქავს,
იმედს დაგიტოვებ ბევრს,
იქნებ, აღსარებაც მეთქვას,
სიცოცხლის სულ ბოლო დღეს.

მთვარეს დავუტოვებ ძველ დარდს,
ლიმილს შევაგებებ მზეს,
ამდენს მოვახერხებ ერთად,
ერთ დაულამებელ დღეს?

ვგავარ სიყვარულზე ჯვარდანერილს,
მაგრამ, დღესაც, უნდა ვიმარტვილო,
დავჯექ და დაგინერ ჯავრის წერილს,
რად გავხარ უნდოს და უტკივილოს?..

რა გინდა, შენ რაღას მემართლები?..
ცხოვრებას ვერ ვახერხებ იოლად,
ჩემთან ხარ და მაინც მენატრები...
ისე, ვით — ფუფალას შიოლა...

მეც მივეჩვიე საქმიანი იერით გავლას,
ვისწავლე, როგორ გიპასუხოთ, ან, როგორ გთხოვოთ,
როცა — დავინყე, ასე ვფიქრობ, ცხოვრების სწავლა,
სწორედ იმ დღიდან მეჩვენება,
დრო გამყავს, — მხოლოდ.

სულაც, არ ყოფილა ცისარტყელა,
როცა ცისარტყელას ვახსენებდი,
არც თმაგიშერა და გედისყელა...
იყო ილუზია, — გადამდები...

ზამთარში, როცა — ვკრებდი მე ლურჯ იებს,
ასე — მინდოდა და... ასე — მსურდა,
როგორმე, როგორმე, მაპატიებს —
ზაფხულში ნასროლი თოვლის გუნდა.

ახლოს, არ მინახავს ვარსკვლავითი
და არ შევხებივარ ღრუბლის ქულას,
ოცნებით ჩემს თვალებს ვანამებდი,
რათა — მეცოცხლა და მესულდგმულა.

მე მიყვარდი, მაგრამ... არ გიცნობდი,
ამით, — მტერი ვიყავ — ბოროტების,
მე მიყვარდი, რადგან — უკეთ ვგრძნობდი,
ყოველ ცრემლს და ტკივილს პოეტების.

როგორღა დაგკარგე თუ, მიყვარდი,
ვგავარ ცარიელს და არასმქონეს,
ნიშნს მიგებს, ხითხითით, მკრთალი ლანდი,
ტრფობაც პოეტებმა მოიგონეს.

ილია ჭავჭავაძის

ერისკაცო, საფიცარო ერის,
წოდებულო: საქართველოს მამად,
სიამაყე ხარ — ქართული ენის,
თვით, მოსული — მასზე სალოცავად.

ანთებული დაგრჩა კელაპტარი...
და, წიგნები, — დაუსრულებელი...
რა ტკივილით მოსთქვამს ბოლო პნკარი,
თუმც, პატრონად გახდომია ერი...

ლექსს მე — ვერა, სხვა დაგინერს ლექსებს,
ეს — ფიცია, — ერთგულების ფიცია,
ჩემი სიტყვა, მსურს, იმედად გექცეს,
ძველი წყლული, კვლავ, განუხებს ვიცია.

ისევ გვარობს ლომის ნაბუდარი,
ისევ ფეთქავს ქართველური გული,
წინაპრების ანთებული კვარი —
კვლავ, ანთია, — მზით გაბრწყინებული.

„ქართველის დედა“... მესმის შეგონება...
და... ათრთოლებს სულს, ვით, ხელი — სიმებს,
შენს ერს გმირი მრავლად ეყოლება,
მეც დავუზრდი მამულს რჩეულ შვილებს.

სხვაც დაუზრდის შვილებს საქართველოს,
კვლავ, — იფეთქებს ცეცხლოვანი გული,
ლომის ნაბუდარმა რომ იფეროს,
დარჩეს კვალი, კვლავ, განათებული.

ლექსს მე — ვერა, სხვა დაგინერს ლექსებს...
ღირსეულ ლექსს სხვა დაგინერს, ვიცია...
ჩემი სიტყვა, მსურს, იმედად გექცეს,
ეს — ფიცია, ერთგულების ფიცია.

ნიკალას

გაეხვეოდა ბალახებში, — ფრთხილად...
და... ჩურჩულებდა — ღმერთის ენაზე,
ენატრებოდა ქიზიყის ხილვა,
ნისლში გახვეულ მთების სინაზე.

ვაზზე ელვარე ყურძნის მტევანი,
დიდი, რთველობა მას რომ ეხილა,
თვალში ჩაუდგა მზის შადრევანი,
მთვარე ალავერდს გადმოჩეხილა.

თვალცრემლიანი ხშირად ხატავდა,
გაუცხოებულ კაცის იერით,
თითქოს აქ, სწორედ ახლა გათავდა
ქვეყნის ნარღვნა და დასალიერი.

ხატავდა, რათა ეშოვნა ღვინო,
დაეფრთხო დარდი, ვით — შავი კატა,
თორემ, რა ჰქონდა მხატვარს სალხინო?..
მერე, სვამდა, რომ უკეთ ეხატა.

ფერთა მეუფე მუდამ თან ახლდა,
თვითონაც იყო არაქაური,
ისე, კი, ჩვენთან, გვერდით დასახლდა,
უკეთ შეეცნო ქვეყნის ხმაური...

გაეხვეოდა ბალახში, — ფრთხილად...
და... ჩურჩულებდა ღმერთის ენაზე,
ენატრებოდა ქიზიყის ხილვა,
ნისლში შეხვეულ მთების სინაზე.

მამას

თოვლი ტიროდა და მეც ვტიროდი,
თოვლი არ გინახავს, — რა ხანია,
შენთან, ყველა ფიფქი, წვიმად მოდის,
გაზაფხულია თუ ზამთარია.

თოვლი, როცა ტირის, მეც სულ ვტირი,
მოდის მწუხარებაც, — თოვლთან ერთად,
ვდგავარ ახლაც თოვლში შენი შვილი,
ალბათ, გაზაფხულის შესახვედრად.

ახლაც, ტირის თოვლი, — გამეტებით,
ახსენდება: წვიმა... სიყმაწვილე...
მესმის მისი დარდი, უხმოდ ვხვდები
და ჩემს ცრემლებს ისიც ინანილებს.

თოვლი ტიროდა და მეც ვტიროდი
თოვლი არ გინახავს, — რა ხანია,
შენთან, ყველა ფიფქი, წვიმად მოდის,
გაზაფხული თუ ზამთარია.

იასამანი

ნიავი ქროდა, ციოდა...
სუსხი არ მოხვდეს მსახვრალი...
მიველ... საიდან იცოდა...
მან ჩემი სატრფოს სახელი?
ოი, შე, მართლა, ორპირა,
ვერ ვნახე გამოსავალი...

.....
რა ჭორიკანა ყოფილა —
მეზობლის იასამანი.

* * *

მე — სიყვარული შემოგავლე, — უცხო ფერებად,
შენ — დამიტოვე მარტოობა, — თავბრუდამხვევი,
ეს — მე ვარ, მე ვარ, როცა ქარი მოგეფერება,
არც ისე ცუდად, შენზე ნუხილს უხმოდ დავყევი...

და... მონატრებამ ჩემს თვალშიაც გამაუცხოვა,
ხელშილა შემრჩა ტიცინის ძველი რჩეული,
ახლა, საცაა, ჩემს სარკმელში, ქარიც შემოვა,
არ მინდა დავხვდე შენს სიყვარულს გადაჩვეული.

* * *

მე შემეძლია, —
დაუსრულებლად შემეძლია,
ვუცქირო — იმ გზას,
რომელზეც, ვიცი,
ერთხელ მაინც, უნდა —
გამოჩნდე...

ატმის ხე

რას დამდგარხარ, ატმის ხეო, გამომწვევად,
რა გრძნობა გაქვს, ასე ჩაუმცხრალი...
მოლოდინი გადაგექცა უკვე ჩვევად,
ისევე გიყვარს?.. ვაი, შენი ბრალი...

ქარი კივის, ეფერება უკვე სულ სხვას,
დადის, სულ სხვა, სიყვარულით მთვრალი...
ახლა, თურმე, ზამბახების შარბათსა სვამს,
ისევე გიყვარს?.. ვაი, შენი ბრალი...

ფოთლეზიანად...

მე ვარ — ფოთოლი... ჰო, ნამდვილად, არ გეჩვენება,
აზრმიუცემლად, დავდივარ და ფოთლებს ვაგროვებ,
რა ჰქვია ამას, გაქცევა თუ გადაშენება?..
რაც გინდა ერქვას, ოღონდ, უხმოდ, ნუთით მადროვე.

ხომ, ყველასა აქვს, ცისქვეშეთში, თავის წილი მზე,
არადა, მშთანთქავს მარტოობა, როგორც — დიანა,
რადგანაც, მათ ვერ მივატოვებ, — ამ ზამთრისპირზე,
თუ, შეგიძლია, შემეყვარე, — ფოთლეზიანად...

* * *

შემოდგომის ფერით...
შემოდგომის სუნთქვით...
იმედების ცვენით,
ვცხოვრობდი და ვწუხდი...

შემოდგომის წვიმებს,
ხეებს, — დარდით მთვრალეებს,
მზის — მომაკვდავ სხივებს
ვერსად დავემალე...

ვტირი, — გამუდმებით,
ვტირი — ფოთოლცვენას,
აპრილს აღარ ვხვდები,
მისიც აღარ მჯერა.

შემოდგომის ფერი
დამაქვს, — სუსტი მხრებით,
იმედების ცვენით
ვცხოვრობდი და ვკვდები...

ნინო ლარაშვილი

ყაყაჩოები

„ძველად აქ ჯარებს უხმობდნენ დაფდაფითა და ბუკითა, ახლა ყაყაჩო შემომხვდა ლამაზი ქალის შუქითა. შემომხვდა, შემომანათა, ჩინჩხლები შომომაყარა, ალუჩა-ტყემლის შემოსვლა და გაზაფხული მახარა... უცხო კაცად რომ შემიცნო, შერცხვა და თავი დახარა, შერცხვა და თავი დახარა, სინითლემ გადაუარა, ალბათ, იმაზე დაფიქრდა მოვეწონეო თუ არა?!“

(ლალო ასათიანი)

ყაყაჩოები... ბევრი, ბევრი ყაყაჩოები... გზის ნაპირებს თითქოს ცეცხლი ნაჰკიდებიაო, უთვალავი ყაყაჩო ვარვარებს წითლად. დიდი მწვანე მინდორი ყაყაჩოებითაა მოფენილი და ნიავის ყოველ შემოქროლებაზე ნაზად შრიალებენ ისინი.

ჩამავალი მზე ნელ-ნელა ეთხოვება ხეთა კენწეროებს.

„ეს სალამოც თითქოს დაითენთა, ცის დასავალს ღვინო დაიღვარა. მე მინდოდა შენთვის რალაც მეთქვა, აღარ გეტყვი, არა, არა, არა!“

ხომ უყურებ, მზე კუბოში ჩანვა, დაილია სხივთა სიკაჰკაჰზე, მე მინდა, რომ ეს სალამო დაგწვა, შენ მეხანძრის როლი ითამაშე.

ნუ გაოცებს ცის წითელი ფერი, გამიგონე, ღვინო დაიღვარა. მსურდა შენთვის მეთქვა ყველაფერი, აღარ გეტყვი, არა, არა, არა!“

(მირზა გელოვანი)

მწვანე მინდორზე ყაყაჩოები ღელავენ. წინა დღის ნაწვიმარი ბალახი ოდნავ სველია, ნამი ბზინავს ყაყაჩოთა ფურცლებზეც.

ხელში მოზრდილი თაიგული მიჭირავს, მაგრამ მაინც კიდევ ვკრეფ. ზოგ ყაყაჩოს ფურცელი გასცვივდა, მაგრამ მაინც წითლად ბრიალებს თაიგული.

შენ მოშორებით დგახარ და ღიმილით მიცქერი. კრეფაში გართულს მომეჩვენა, რომ დამიძახე...

თავი ავნიე...

შენი ღიმილი შემომეფეთა... „მიხვდები, ალბათ, იმ ღიმილის ძალას, მიხვდები...“

მე ყაყაჩოებს თავს ვანებებ და შენსკენ მოვრბივარ ხელებგაშლილი.

ფეხშიშველი ვარ და ცვრიანი ბალახი ფეხებს მისველებს, გზადაგზა ყაყაჩოების ფურცლებიც მეკვრება და ჩემი წითელი კაბით, ყაყაჩოსფრად აწითლებული სახით მეც დიდ ფეხადგმულ ყაყაჩოს ვგავარ...

მოვრბივარ შენსკენ და... შენ, ისე შლი ხელებს, ბავშვებს რომ გაუნვდიან ხოლმე — „გამახარეო“... მეც ბავშვივით ჩაგეკვრები გულში. ძალიან, ძალიან ახლოს ვიგრძნობ შენი გულის ფეთქვას, შენს ძლიერ სუნთქვას და ჩემს სირბილით დაღლილ გულის ცემას. შენს თვალეში ჩემს თავს დავინახავ და შენს ჩურჩულს გავიგონებ:

„ქსანზე, არაგვზე ისევე ჰყვავიან, ხოდაბუნები თავთუხებისა, შენი ტურები ისე ტკბილია, როგორც ბადაგი დადუღებისას...“

(გიორგი ლეონიძე)

ყაყაჩოები იქნებიან ყველაფრის უტყვი მონმენი; მზე, ნიავი და ყაყაჩოები...

თოვლი

„თოვს არნახული ამოებით... თოვს გაცრეცილა სიმწვანე ხეთა... თოვს ჩემს ქუჩაზე, მაგრამ დროებით, თითქოს, შენს თმებში გვირილებს ვხედავ...“

(ლაშა ნადარეიშვილი)

გარეთ მართლაც ლამაზად თოვს, თეთრი ფიქვები, რალაც, სევდანარევი გაოცებით აწყდებიან სარკმელს, გაელვებას ვერც ასწრებენ და უკვე მინაზე ეცემიან. ეცემიან და უმაღვე კვდებიან. ედიშერ ყოფიანის ლექსს ვკითხულობ, „ფიფქის სიკვდილი“:

„ღამეა... თოვლი ცვივა და ცვივა ისიც სიკვდილის არის მორჩილი. ვხედავ, ქვაფენილს თეთრად აცვივა, თოვლის ფიფქი და ფიფქების ჩრდილი. მე ეს სურათი ჩემს ბედს მაგონებს, ვიცი, ასეთი მექნება ბოლო, ვმხიარულობ და სულ არ მაღონებს ქვეყნად რომ ერთხელ შევხვდებით მხოლოდ. ჰე, თოვლის ფიფქო, ვარ შენი ჩრდილი,

შემხვედები ბოლოს და ვერ ამცდები,
იქნებ ამიხდეს ნახვის წადილი
სანამ ქვაფენილს დავენარცხებით!“
(ელიშერ ყიფიანი)

შენზე ვფიქრობ...

ო, როგორ მინდა, ამ ლამაზ თოვლში ორივენი
ერთად ვიყოთ. შენს მონატრებას და მელანქოლიურ
განწყობილებას სიმღერა უფრო მიმძაფრებს.

შენი მონატრება და მე უმალ წარმოვიდგენ ჩვენს
შეხვედრას:

„მე გიყურებდი ძალიან მშვიდად,
შენც ჩამომართვი მზერა ხელივით.
თოვდა უბრალოდ და მშვენიერი,
თოვლი ეფინა გზებზე მტვერით.
და... ჩვენ, ორივეს, უღმერთოდ გვწამდა,
ვიყოფინებდით სუნთქვას ხვალამდის,
რადგან სიცოცხლე გაჟრჟოლებათ,
სითბოს კაირდან ყინვის კარამდის.“

(ლეილა ქვლივიძე)

თოვს...

ფიფქები ორივეს თმებზე გვეფერებიან... შენ
ოთარ ჭილაძის ლექსიდან ნაწყვეტებს მიკითხავ, მე
ჩუმად გისმენ:

„ეცემა თოვლი – თეთრი ფრინველი,
ეცემა, მაგრამ რა იცის თოვლმა,
ან რას გაიგებს, რომ დღეს პირველად
არ შემიძლია მე შენი პოვნა.
ეს თოვლი მართო თოვლი არ არის,
ეს ქარიც მართო ქარი არ არის,
ისინი სადღაც შიგნით მალავენ
მას, რაც არ იყო დასამალავი...“

„...ეცემა თოვლი და ყველაფერი
თოვლში მიცურავს, ზღაპრად ქცეული.
ვერ გამოიჩუმებ სურვილს ზღაპრებით,
მე მინდა შენი სული... სხეული.
და დღე, რომელიც უშენოდ მოვა,
მხოლოდ გარედან იქნება მშვიდი.
ეცემა თოვლი... რა იცის თოვლმა,
რა იცის ჩიტმა – მიფრინავს ჩიტი...“

„...ეცემა თოვლი, როგორც ცხოვრება,
თოვლივით ჩუმი და შემპარავი.
მე კი ყოველთვის მემახსოვრება,
რაც ახლა მინდა, მაგრამ არ არის.
ეცემა თოვლი და დროს ბარდება
ლამაზი, მაგრამ უკვე ყოფილი,
როგორც შემკრთალი ჩვენი ლანდები
სადღაც სივრცეში გადაჭდობილი...“

რალაცნაირი ნეტარება მეუფლება...

„მე მინდა: ერთხელ დაგკარგო უცებ
და სხვანაირი გიპოვო მერე.“

შენი ხელების ფრთხილი შეხება და მე ახლა უკვე
თვალეებს ვხუჭავ...

„თოვს, თოვს, თოვს,
თეთრი ზღაპარი გრძელდება...“

და... გრძელდება სიყვარულის ლამაზი, თეთრი
ზღაპარი და... გაგრძელდება იგი მანამდე, სანამ — მე
და შენ არ დავასრულებთ.

ღმერთო, ნურც დაგვასრულებინებ!

ნვინა

„წვიმის წვეთები ეცემა მინას,
მოაქვს ციური რალაც სინაზე,
სარკმელთან ვდგავარ და ჩემი ხელი
წერს შენს მშვენიერ სახელს — მინაზე.“

(ნუგზარ ფურცხვანიძე)

წვიმს...

ფანჯრის რაფაზე ვზივარ და ქუჩას გადავყურებ.
გარეთ ჩემი საყვარელი რექვიემი ჟღერს — „აპრი-
ლის წვიმა“...

ჰაერში გაზაფხულის სურნელი ტრიალებს.

შენზე ვფიქრობ...

ჩემი ფიქრის ნიაფი აფრააშლილი მიექანება მარ-
ტოობის უსასრულო ოკეანეში.

წვიმს...

ვიცქირები ქუჩაში და ჩურჩულით, რატომღაც,
აკვიატებულ სიტყვებს ვიმეორებ, სავსებით რომ
შეესაბამება ჩემს განწყობას.

„წვიმს, მოწყენილი და სველი კვამლი

ცას ეტმასნება და სადღაც ერთვის,
ეს შემოდგომის დღეებიც წავლენ,
ხსოვნას შერჩება ათასში ერთი.

აი, გაივლის სულ ცოტა ხანი,

მეც მოგონებად ვიქცევი შენთვის.

წვიმს. მოწყენილი და სველი კვამლი

ცას ეტმასნება და სადღაც ერთვის.“

(ოთარ ჭილაძე)

სევდიანი ფიქრები წამიღებს, მაგრამ თითქოს
შენი ხმა ჩამესმის, ალერსიანად რომ მეუბნება: „მე
განუყრელად ვიქნები შენთან, სადაც არ უნდა წავიდ-
ნენ გზები...“

ფიქრები ისევ მართმევენ თავს. ო, რომ იცოდე,
როგორ მომენატრე. ხომ იცი, შენს ხელთაა ჩემი გან-
წყობილების გასაღები, მოხვალ და... უმალ გაქრება
სევდაცა და მოწყენილობაც.

აი, ერთ გამვლელს მიგამსგავსე, მინდა ფანჯა-
რა გამოვადო და დაგიძახო, მაგრამ... უცხო ადამიანი
შემრჩა ხელში და შენი სახე ისე სწრაფად ქრება, რო-
გორც ხელისგულზე დაცემული ფიფქი.

წვიმს...

მოლოდინი

ჩვენ, თითქმის, ყოველდღე ვხვდებით ქუჩაში, მა-
გრამ ერთმანეთს არ ვიცნობთ.

ხანდახან, თუ გავბედავ და მზერას შემოგაპა-
რებ, შემკრთალი, უმალ დავხრი თვალებს, რადგან
შენი თვალები, თითქოს, ნაპერწკლებს მაყრიან.

ჩვენ, თითქმის, ყოველდღე ვხვდებით ერთმა-
ნეთს... რალაცნაირი მოლოდინით მოგაჩერდები
ხოლმე, თითქოს ველი, რომ ძალიან, ძალიან ახლოს
მოხვალ ჩემთან, დახრილ თავს მალა ამაწვევინებ და
თვალებში უსიტყვოდ ჩამხედავ... ჩამხედავ და ალ-
ბათ ყველაფერს ამოიკითხავ...

გაზაფხულია...

გული მილოდინით მევსება...

იჩქარე...

მარი თაბაბარი

„შენ ხარ ვენახი“

სინორჩით ჰყვავის ვაზის ლერწი, ქარვის მტევანი, თვით შენ ხარ ყლორტი ახლადრგული, მოსაფერები, დედაო ღვთისავ, მაგ თვალების მადლი მამშვიდებს და ყრმა იესოს მოხვეული თბილი ხელები...

გულში ჩაკრული შვილის სუნთქვა დედის შვებაა, ნანამებ შვილის სხეული კი უგვანო ტანჯვა; მეც დედის ხვედრით გამომასხა ფრთები უფალმა და სიყვარულის გენია კი მუცლიდან დამყვა.

არ მომიშალო, ღვთისმშობელო, ეს სიყვარული, ნუ გამინვიმებ და ნუ შეკრავ ღრუბელს ცის თაღზე, მადლი მოიღე, ჩემს სამშობლოს შენი წყალობა ბედნიერებად გვირგვინივით დაადგი თავზე.

ვიცი, გაგწვდება, ღვთისმშობელო, ნიკოფსიიდან დარუბანდამდე გადმოშალე მადლად ეგ კალთა, ედემს ამსგავსე ნილნაყარი ეს შენი მიწა და ამოძირკვე ერთიანად მტარვალი მახრა.

ქალებს აჩუქე მოტიტინე ანგელოზები და ყველა კაცის მხარს დაადგი უღელი მტკიცე; ხერხეულიძის დედას კვლავაც ჩაუდგი სული და მოამზადე საქართველო კვლავ სადავითედ.

ამომიკემსე იარები, რომ არ მეტკინოს, ერთი გოჯიც კი არ დამირჩეს მთელის გარეშე; ისე მამლერე „ჩაკრულო“ და „მრავალჟამიერ“, ვერ გამიბედოს ახლოს მოსვლა აქ მოთარეშემ.

„შენ ხარ ვენახი“, სალოცავი ქართველთა მოდგმის, შენ ხარ კარიბჭე უფლის ტაძრის სულთა სამშვენად და თუ ოდესმე შეჭირვებულს მომადგა ცრემლი, მოგიხმობ, როგორც შვილი იხმობს დედას საშველად.

ავედრე ჩემი საქართველო ძეს შენსას, დედავ, აამზიანე და გაშალე იმერ ამიერ, ტკბილ „იავნანას“ რომ მღეროდეს ქართველი დედა, კიდით კიდემდე რომ ისმოდეს „მრავალჟამიერ“!

მარია ქამუკაშვილი

საიმედო თანამგზავრი

აი, აქ ჩამოვჯდები და სულს მოვითქვამ. რა არარაობაა რაც მთიშავს და რა უკიდევანოა რაც მათთან მაერთიანებს. ისინი ბერდებიან, მაგრამ არ კვდებიან — წარსულის მტვერიდან სფინქსით აღდგებიან, რომ ახალი ძალით გაბრწყინდნენ. ჩემს შემდგომ კიდევ ბევრჯერ იხილავენ დღის სინათლეს, გაუძლებენ დროის უმაღურობას. მათი წყალობით საუკუნეები მიცხოვრია და უამრავი რამ მინახავს ამქვეყნად. სიცოცხლის უკანასკნელ წუთამდე კი ყველაზე საიმედო და სასიამოვნო თანამგზავრები იქნებიან.

ხსოვნაში დაიფერფლა წარსულის ბევრი სურათი, რომლებმაც ვერ შეძლეს გადაელახათ ზღურბლი სამუდამო შთაბეჭდილებების სამყაროსი.

სულის სიღრმეში მიკარგული აჩრდილები ხორცს ისხამენ და ცხადად მიბრუნდებიან, როდესაც მათ ვხედავ და ვეხები.

კარგად მახსოვს როგორ იყო მონყობილი სახლი, თვალდახუჭული ზუსტად ისეთივეს ვხედავ... ოთახის ბინდუნდში ჩემს მზერას წიგნების კარადა იტაცებს. ისეთივე გულმოდგინებითაა ჩამწკრივებული განუზომელი შინაარსობლივი ღირებულების ნაწარმოებები, სიძველის ელფერი რომ დაჰკრავთ, თუმცა დიდებულად ერწყმიან ანმყოს უკვე ლეგენდად ქცეული ავტორებისა. სტრიქონებიდან თითქოს მათი სული მოჟონავს. მათშივეა განსხეულებული უცხო თუ ნაცნობი სურნელებით შეზავებული საკვები გონებისა.

რამდენიმე წამს ყურს სიჩუმეს ვუგაძებ. მესმის მონათხრობი, მიყვებიან სიყვარულზე და გულისტკივილზე, რომელთა უმეტესი ნაწილი დროის ბურუსითაა მოცული. თითქოს მეპატიჟებიან სამყაროში, რომლის გმირების გვერდით თავგადასავლების მონაწილე თვითონაც ვიყავი, მათსავით განვიცდიდი, ვენაფებოდი წამიერ ბედნიერებას (ცხოვრება ხომ ცუდს მეტს გვიჩვენებს, ვიდრე კარგს).

მლოცველივით ვდგავარ მუხლებზე დაჩოქილი. სასოებით ვიღებ განძის თითოეულ ეგზემპლარს ქვედა იარუსიდან. სულმოუთქმელად ვინყებ კითხვას.

ისეთ ოჯახში დავიბადე და გავიზარდე, ყველაზე სანუკვარ შენაძენად, არც მეტი, არც ნაკლები — წიგნი ითვლებოდა. გადაშლილი ყველგან სა-

კითხავად მხვდებოდა: მისაღებში, სანოლ ოთახში, აივანზე, ეზოში... ვფიქრობდი, მათში ასეთ საინტერესოს რას პოულობდნენ.

სკამზე დამდგარი, ფეხისწვერებზე ანეული ძლივს ვწვდებოდი თაროებზე წიგნებს. მიყვარდა მათი თვალთვლება, გადავშლიდი და უკან ვაბრუნებდი (კითხვა ჯერ არ ვიცოდი), მწყინდა რატომ არ მხვდებოდა ლამაზი სურათები.

ვიზრდებოდი, ჩემი თვალსაწიერი ფართოვდებოდა. მალე დავრწმუნდი, რომ მათთან ურთიერთობა თამაშზე მეტად იყო საინტერესო. მაგნიფიკენტობა დედოფალები და ქვიშაში მათთვის ნაგები სასახლეები, „ექიმობანა“, „სალაობა“...

სახლში გვექონდა უზარმაზარი (პატარა ვიყავი) მოლურჯო სქელყდიანი წიგნი — „საბავშვო ენციკლოპედია“. მანამ, სანამ კითხვას ვისწავლიდი, თითოეული ნახატის სახელი ზეპირად ვიცოდი. პატარა თითს სწრაფად ვადებდი სურათებს და უშეცდომოდ ვცნობდი ჩემს პანია მეგობრებს. ყოველ გადაშლილ გვერდზე მელოდებოდნენ — „იხვი მანდარინი“, „მურტალა“, „ოპუსუმი“... იმ გვერდთან რომ მივიდოდი მეშინოდა, მაგრამ სულის წასვლამდე მინდოდა დამენახა უზარმაზარი გიურზა, რომელსაც ფურცლის მთელი ფართობი ეკავა და პირდაპირ თვალეში მაშტერდებოდა. სწრაფად ვშლიდი მომდევნო ნახატზე, თუმცა ფურცლის მეორე მხრიდან კვლავ ვაკვირდებოდი მის დაგრაგნილ, გაფერმკრთალებულ, შრიფტით აჭრელებულ სხეულს.

ბუნებრივია, მაინტერესებდა, რას მესაუბრებოდნენ სურათის ირგვლივ გაფანტული უწვრილესი ფიგურები. მხოლოდ ერთი სიტყვა ვიცოდი, ისიც დაზეპირებული, მათ ქვემოთ რომ ეწერა.

სასწრაფოდ ახლოს უნდა გავცნობოდი ამ პატარა, ჩამრგვალებულ მეგობრებს — კითხვა მესწავლა, მაგრამ ჯერ უნდა გავზრდილიყავი.

ოთხი წლიდან დავინყე კითხვა. ლამაზყდიან საბავშვო წიგნებს უდიდესი მონდომებით ვკითხულობდი და მეც იმ სამყაროს ნაწილი ვხდებოდი. მათთან ერთად რა არ გადამხდენია თავს. კითხვის დროს რასაც განვიცდიდი ვერანაირი ემოციური სამყარო ვერ აღწერს. სულ სხვა შეფერადებით დავინახე ადამიანები და საგნები. ასე გრძელდებოდა და გაგრძელდება ჩემი ცხოვრება.

ოთახის, სადაც დროის უმეტეს ნაწილს ატა-

რება მთელი ოჯახი, კუთხეში იდგა ძველისძველი ტახტი. მალლიდან შესალამაზებლად გადასაფარებელი ეფინა. თქვენ ძველი ეძახეთ და მასში ისეთი რამერუმები იმალებოდა, ისეთი ვინმეები ცხოვრობდნენ, თავს ზღაპარში რომ მაგრძობინებდნენ (ნიგნებით იყო ამოვსებული), მაგრამ მძიმე სახურავის ახდაზე ოცნებასაც ვერ ვბედავდი, ჩემს შესაძლებლობებს აღემატებოდა. დედაჩემი გადასაფარებელს რომ აიღებდა, ვიცოდი, თავი უნდა აეხადა ე.წ. „ატამანკისათვის“, რომლის ბნელ კუთხეში შეყუჟულა ჩემი ჩიპოლინო. თვალწინ მიდგას ფართოყდაიანი წიგნი (ახლა საპატიო ადგილზე მაქვს დაბრძანებული), რომელზეც კეთილი, უამრავ საკერავდადებულ შარვლიანი ხახვისთავა კაცუნა მათრახით „უმასპინძლება“ უბოროტეს პრინც ლიმონოს, უამრავი მედლით რომ აქვს დამშვენებული გულმკერდი და გვირგვინმოსვლეპილი გარბის ზღაპრული ქალაქის ფონზე. ნაღვლიანად მეღიმება (იმ დროს ვნატრობ) ათასფეხა და ათასთათაზე, მათ მამას, სულ რაღაც, ასთვრამეტი ფეხი რომ სტკიოდა და ძლივს ეწეოდა ონავრებს. წყურვილისგან სიკვდილის პირზე მყოფი ძალი — მასტინო — დრუნჩზე მიყუდებული ბოთლით, რომელშიც ჩიპოლინომ ბანგარეული წყალი ჩაუსხა შურისსაძიებლად სინიორ პომიდორზე, რომელმაც ნათლიმამა გოგრას წვალებით და ოხვრით ნაშენები აგურის (თითო წელს თითო აგურს შოულობდა) პანანინა სახლი წაართვა და შიგ ძალი შეასახლა. საბრალო ალუბლიკო — პატარა სათვალისანი ბიჭი, გაკვეთილების უნიგნოდ სწავლას რომ აიძულებდნენ პრანჭია, უხასიათო მამიდები.

სიმსუნავით ცნობილი კარლსონი, სახურავზე რომ ცხოვრობდა, იქვე ტახტის მეორე კუთხეში შეყუჟულა. თავს ისევ ცუდად გრძობს, მხოლოდ შაქრიანი თხილის „წამალი“ შველის.

ცეცხლისფერწაწავებიან, ღონიერ პეპის, ცალ-ცალი წინდა რომ აცვია, ცხენი აუტატებია. ყველა წამალს წინასწარ სვამს, იქნებ როდისმე ავად გავხდეო (ჯანმრთელობის ბრწყინვალე პრევენცია, მაგრამ ნუ გავიმეორებთ).

ნახერხის დათუნია, — ვინი პუჰი თავისი განუყრელი მეგობრებით ელოდება, როდის გაათავისუფლებენ. ძალიან სურს თაფლი.

ვინ მოთვლის ჩემთვის უსაყვარლესი და დაუვინყარი რამდენი გმირი ცხოვრობდა ამ ულამაზეს სამყაროში.

სახლის დასავლეთ მხარეს, უშნოდ ჩაკვებულთი თუთის ხე ცამდე იყო აზიდული. ერთ მხარეს აივანი უსპობდა სიცოცხლეს, მეორე მხარეს ფარდული, სადაც აბრეშუმის ჭიები შრიალ-შრიალით მიირთმევდნენ ხასხასა ფოთლებს. მტკავლის სიგრძეზე გადანაჭერი ტოტები ხეს სახურავამდე საფეხურებით მიჰყვებოდა. სახურავის კიდე, უდიდესი სიმჭიდროვით დალაგებული ტოტების ქვემოთ არ გაირჩეოდა. თითქოს აბრეშუმის ჭიები ზედ შეცოცებულანო, ფოთლების სიმწვანეში გამოკრთოდა ხართუთას წვრილყუნწიანი, ოქროს წერტილებ დაყრილი ათასობით ნაყოფი.

სასტიკად მქონდა აკრძალული ხეზე ასვ-

ლა. იცოცხლეთ, იმდენი თუთა ეყარა ფეხის დასადგმელ ადგილს ვერ იპოვიდით, მაგრამ სად, არ იკითხავთ?... სახურავიდან ტკბილი წვენი წვეთავდა.

ერთხელ, როცა სახლის ბატონ-პატრონად ვიგრძენი თავი (ყველა გაკრეფილიყო შინიდან, არც ისე პატარა ვიყავი, მარტო ვერ დავეტოვებინე) ხეზე ასვლის ოცნება წარსულს ჩავაბარე და მარდად ავძვერი. სახურავზე ძლივს გადავედი. შიფერი სასიამოვნოდ თბილი იყო. მთელი სოფელი ხელისგულივით მოჩანდა. აქ მეფეც ვიყავი და მისი ამაღაც... აი, აქ შეიძლებოდა ჩემი უსაყვარლესი საქმე მეკეთებინა — ნიგნები მეკითხა.

სახლში მალე მიეჩვივნენ ამას და რომ დავიკარგებოდი იქ მპოულობდნენ.

ნიგნში თავჩარგულს აღარაფერი მესმოდა. მწვანეში ჩაფლული სოფლის ხედი გონების უშორეს კუნჭულში მოიკალათებდა იმ იმედით, რომ კვლავ დამიპყრობდა, მაგრამ ამაოდ...

მეტ დროს ახალადმოჩენილ სავანეში ვატარებდი, ცოტას ვთამაშობდი. გაკვეთილებს მოვამზადებდი თუ არა ჩემს გმირებთან ერთად დავებეტებოდი ჯუნგლებში, ინდიელებთან ერთად ვისროდი შხამიან ისრებს, ვეძებდი ფესვებს და ბოლქვებს პირის ჩასატკბარუნებლად, გადამწვარ მინდვრებზე ვკრეფდი შებრანულ კალიებს და ხოჭოებს. ჩამოძინილი დავწანწალებდი ტომთან და ჰეკთან ერთად განძის საძებნელად, კაპიტან ნემოს ხომალდით ხომ მოვლილი მქონდა მსოფლიოს ყველა ზღვა და ოკეანე...

ერთხელ ჩემს სტიქიაში ვარ. ნავიკითხე ერთი, მერე მეორე ფურცელი... სახეზე ცივი შეხება ვიგრძენი. თვალი გავახილე, წვრილად დაწინკლული გადაშლილი ნიგნი გულზე მაღევს, შიფერზე მსხვილ-მსხვილი წვეთები დატყაპუნობს. ჩამძინებია თურმე...

ფსიქოლოგები ამბობენ, სულიერი განწყობა ამინდზე დიდადაა დამოკიდებული. ჩემთვის ის გადაუჭრელ პრობლემას არ წარმოადგენს, შემოძლია ვიხეტილო წვიმიანშიც და მზიანშიც, ერთნაირად ვაკეთო საკეთებელი. უხასიათო ამინდს თავად მე ვქმნი. გამოსავალს ნიგნების კითხვაში ვპოულობ. ყოველთვის გვერდით მეგულებიან ჩემი სქელტანიანი მეგობრები. რა სჯობს, როდესაც წვიმიან დღეს აივანზე ან ღია ფანჯარასთან სავარძელში მოიკალათებ, გვერდით ქაფქაფა ყავის ორთქლი მოგრძო ტალღად ადის და ჰაერში იფანტება. მზიანში კი საყვარელი ხის დაფლეთილი ჩრდილი წასაკითხად გადაშლილი ნიგნის ფურცლებზე რიალებს. ასეთ დროს მეჩვენება, რომ ფოთლები ცეკვავენ და უცხო, საამო გრძობას მოქმედებაში მოჰყავს ტვინის ის ნაწილი, სიხარულის ემოციას რომ აკონტროლებს.

პირველი და ყველაზე მთავარი, რაც ნიგნებმა მასწავლეს თავმდაბლობაა — კაცობრიობის ყველაზე დიდი სამკაული. ჩემთვის უცხოა ქედმაღლობა. ყოყლოჩინა ადამიანი თვლის, რომ სამყარო მისთვისაა შექმნილი. კარგად ვიცი, რაც ელის ამ ამპარტავანს, რამდენ ხანს გასტანს მისი დიდებულება. ცხოვრებისგან მოქანცული მალე ძირს ეცე-

მა და მის სახელს ფერფლივით ფანტავს დროის ქარიშხალი.

არასოდეს მავინყდება ლეგენდარული მარკ ტვენის მოსწრებული ხუმრობა, რომლის თავმდაბლობაც აბუჩად აიგდეს. გენიოსი დიდ ყურადღებას არ უთმობდა ცხოვრებისეულ მანკიერებებს, როგორცაა ქონების მოხვეჭა, მდიდრული ტანსაცმელი და ა.შ. ქუჩაში იგი დახეული ქურთუკითაც კი გამოდიოდა, მაგრამ ამის გამო უხერხულობას არ გრძნობდა. ერთხელ, როდესაც ვილაც ლიპიანმა, ცხოვრებით გამაძღარმა კაცმა მისი სიძველისგან გახვრეტილი პალტო დაინახა დაცინვით მიმართა: „მაგ ნახვრეტიდან სიბრძნე იყურება“-ო. იცით, რა მიუგო გენიოსმა: „ხოლო შიგ სისულელე ჩაიცქირება“-ო. მწარედ დასცინა ენამოსწრებულმა მწერალმა ყოყლოჩინა, გაბღენძილ მილიონერს, ფული რომ ყველაფრის სანყისად და ბოლოდ მიანდა.

ასაკი მომემატა, წლებმაც შემომიტია, მაგრამ არ გამწვანებია გატაცება, პირიქით... დროის მტვერი ჩემს წიგნებსაც დაეფინა, გახუნდა, მაგრამ ყდა როდი განსაზღვრავს მის ავკარგიანობას — რაც უნდა უბრალო და არაფრისმთქმელი იყოს, შეიძლება შიგ დიდი საოცრება იმალებოდეს. სიძველე სიძლიერეს მატებს მათ, ყველა მოკვდავს კი სიბერე უსასრულობისკენ მიგვაქანებს.

ვეფერები ბავშვობის მეგობრებს, სათითაოდ ვიღებ ხელში და აუნერელი ემოციისგან თვალეში ცრემლი იბადება... მათში ახლაც ვპოულობ იმ პატარა გოგოს, ძლიერ რომ უყვარდა ისინი...

ღია ფანჯარაში ქარი ხეებს არხევს. მუხლებზე გადაშლილ წიგნს თვალს ვერ ვაცილებ, მაგრამ ვიცი, რომ იქით, სილურჯეში ჩაკარგული კავკასიონი მოჩანს, ქათქათა უფორმო ღრუბლები ჩრდილებად რომ ეფინება კალთებზე...

პოეტის ობთი ლექსი

ზოია ვაშაკიძე

შენი რწმენით

ავქარებთან ბრძოლა გვმართებს, აღარ გვარგებს განზე დგომა, უნდა ვთესოთ რწმენის თესლი, ზაფხულში თუ შემოდგომას. უნდა შევძლოთ უფლის შვილთა შეყვარება, სულში წვდომა, სიყვარულში არ არსებობს არც მანძილი და არც ზომა. საკმეველის კვამლით ქარი, ჩამოუვლის მთებს... არყიანს. კარგად უწყი, მაცხოვარო, სიყვარული რომ გვაკლია. კიდევ კარგი, აქვე ახლოს, ტაძრის კარი რომ გვაქვს ღია. აქ მზე არის, აქ ზარია, შენი ხატიც ხომ აქვეა. აქვე წირავს პატრიარქი, ხატთან ლოცვად რომ დამდგარა, შენი რწმენით, სიყვარულით, სანთელივით რომ დამდნარა... ქართვლის სული, მისი სიბრძნით, იქცა რწმენის დიდ ბაღნარად. მოილოცავს საქართველოს, მისი გული კარით-კარად. დგას, ლოცულობს ხელაპყრობით, ღვთიურ რწმენით, ღვთიურ წესით, ნათლავს, როგორც იოვანე, რწმენით ნათლავს უწმინდესი. საქართველოს ტკივილებით იღვენთება, ინვის, კვნესის. მისი წმიდა გულის ფეთქვა კაცთმოყვარე უფალს ესმის!

ზაზა სანიშვილი

ზაზა სანიშვილი დაიბადა გურჯაანის რაიონის სოფელ ვაზისუბანში, 1971 წლის 12 მაისს. 2006 წელს დაამთავრა თბილისის სასულიერო სემინარიის საღვთისმეტყველო ფაკულტეტი. მისი ლექსები დაბეჭდილია ჟურნალ „საქართველოს მოამბეში“.

მეშვიდე სართულის ზინაღარი

ნეტავ, რაზე ფიქრობს, ახლა ლამაზმანი? —
ბანზე გადმომდგარი, როგორც ბადრი მთვარე,
ამბის გასაგებად სიტყვებს ავაგზავნი,
სულში ფრთებს ისწორებს დარდის მარდი მართვე.

მზე ჰორიზონტს კოცნის, მინდორში ვარ მოცლით,
სალამოა მართლაც სიზმრად დანაზმანი...
ჟამი არ არს ლოცვის, აღარა ვარ ოცის,
გადმომყურებს, — სხვიად, ვილაც, ლამაზმანი.

სიმაღლეა შვიდი, მინდა ვიყო მშვიდი,
დავივინყო გზები, — სადღაც დამკარგავნი,
ნეტავ, ხელს რა მიშლის? — ოცნება, თუ, შიში?...
ნეტავ, რაზე ფიქრობს, ახლა, ლამაზმანი?..

ზამთარი თბილისში

აყვავდა თმებში ჭალარა
და დრომაც შუბლი დალარა,
დადუმდა ბუკიც, ნალარაც,
რადგან — ბრძოლამაც დამლალა.

მტირალა კლდეებს აუსხამთ —
ყინულოვანი ხანჯლები,
შორიდან, — აფრებს მოჰგვანან, —
ქარის სატევრით დაჩეხილს.

გაჰყურე აზრი განვლილ წლებს,
ვით მუხა: გაშლილ ველ-მინდვრებს,
აუხდენელი ოცნება
თაროზე ისევ მტვერში დევს.

სევდა კვლავ იყოს სევდასთან
დარდად ზამთარიც მეყოფა,
ლამაზ ქუჩებში ყინვა თვლემს,
მოსურვებია მეფობა.

სიმხნევე რისთვის დავკარგო,
დარდის მგლებიგან ნაგლეჯი...
თუკი, ამ, მტირალ კლდეებსაც
აუსხამთ თეთრი ხანჯლები...

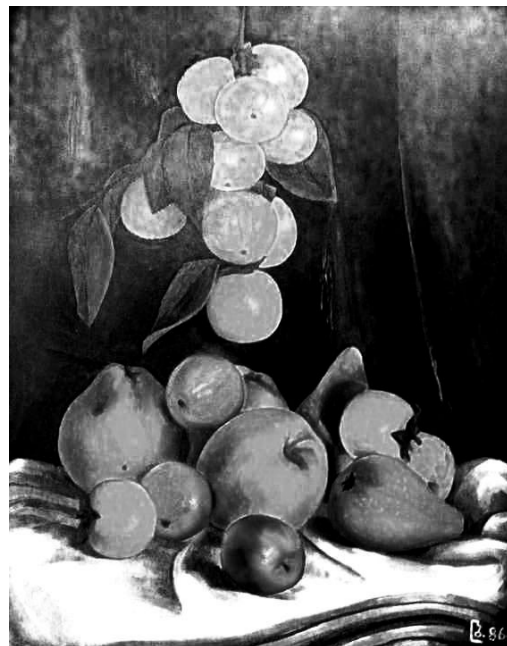
ცა და მტრედი

ცა ლურჯი და თეთრი მტრედი,
იქნებ, თეთრი ღრუბელიც,
მოთამაშე — სწრაფად, — ფრთებით,
როგორც ელდა, — უცები...

თეთრი მტრედი, ლურჯი ცა და...
მზის სხივებში ნავარდი,
თითქოს, ფრენით ფიქრებს ასცდა —
აღტაცებით ნაქარგი.

თეთრი — ლურჯი მტრედი და ცა —
ლალად ამომღერება,
მზერას ატკობს ფრენის განცდა,
ლაჟვარდს მოეღერება.

და... შორსა ჩანს — ცა და მტრედი,
ჭირს თან, გზების არჩევა...
ნატვრას აჰყვეს, თან, ნატვრები,
ფიქრი — აქვე დარჩება...

მხატვარი ლია ბადურაშვილი

ჯულია დონალდსონი

პრინციპსა მირორ-ბელი და მფრინავი ცხენი

დასასრული. დასაწყისი იხ. „ოლე“ #4, 2017 წელი, #1, 2018 წელი

თავი მეოთხე

უჩვეულო შინაური ცხოველების კლუბი

— არ გინდა, ჩემთან შევიაროთ. ჩაიზე გეპატიუები, — ელენი და ქეთი, მისი საუკეთესო მეგობარი სკოლის სათამაშო მოედანზე იყვნენ.

— არა, ახლა არ შემიძლია. უჩვეულო შინაური ცხოველების კლუბში მივდივარ.

— ეგ რაღაა?

— ბევრი მეც არაფერი ვიცი. ამ საღამოს პირველად ვიკრიბებით კრისტალის სახლში. შენთვის არაფერი უთქვამს?

— არა, — გული მოუვიდა ელენს. მათ თანაკლასელ კრისტალს ძალიან უყვარდა განკარგულებების გაცემა და სულ ერთთავად კლუბებისა თუ საზოგადოებების დაარსება-გახსნაში იყო. ოღონდ, მერე, ამორჩევით ეპატიუებოდა ბავშვებს.

— ელენ, ნევრი რომ გახდე, უჩვეულო შინაური ცხოველი უნდა გყავდეს. იქნებ, შენი ძალღი სპლოჯი წამოგეყვანა. გინდა, ვკითხავ კრისტალს?

ელენმა არ იცოდა, რა ეთქვა. როგორ უნდოდა თავი ისე დაეჭირა, თითქოს სულ არ აინტერესებდა ეს სასაცილო კლუბი, მაგრამ გულის სიღრმეში ძალიანაც იზიდავდა.

სწორედ ამ დროს თავად კრისტალიც გამოჩნდა.

— საღამო, ქეთი. ჩემი სახლის გზა ხომ იცი? — ჰკითხა ქეთის.

— კი, მგონი ვიცი. შეიძლება ელენიც წამოვიდეს?

— რა ვიცი, ელენ, არ ვიცი, თუ უჩვეულო შინაური ცხოველი გყავდა.

— ელენს სპლოჯი ჰყავს. იცი, რა საყვარელი ძაღლია? ვერაფერს შეედრება გადაგდებული ჯოხის მოტანაში. ხომ ასეა, ელენ?

— აბა, რა არის მაგაში უჩვეულო. ეგ ხომ ყველა ძაღლს შეუძლია, — გააპროტესტა კრისტალმა.

— აბა, უჩვეულობაში რას გულისხმობ? — რამდენადაც ელენმა იცოდა კრისტალის ზაზუნა სილვერი არაფრით იყო გამორჩეული.

— აი, მაგალითად ჩემი სილვერი, — აშკარა იყო, კრისტალი მაინც სხვანაირად ფიქრობდა, — ხომ გაგიგიათ, ზაზუნებს ორი ჩანთა აქვთ ლოყებს შიგნით, სადაც საკვებს ინახავენ. ჩემი ზაზუნა კი მხოლოდ ერთს, მარჯვენას იყენებს. არასოდეს მარცხენას არ ხმარობს, განა ეს განსაკვირვებელი არ არის?

— ჩემი ტვიგლეტიც ძალიან მაგარია, იცით რა კარგად ცეკვავს? — ახლა ქეთიმ შეაქო თავისი ჭიკაყლა. მართლაც, ტვიგლეტი ხანდახან რიტმულად ირნეოდა ხოლმე. სხვა ჭიკაყლებს არ ჰგავდა, რომლებიც, როგორც წესი, ძირითადად სულ უმოძრაოდ არიან.

— რას გეტყვი, იცი, ელენ, — გაილო მონყალემა კრისტალმა, — გაკვეთილების შემდეგ სცადე, იქნებ ასწავლო შენს ძაღლს ერთი-ორი ოინი ექვს საათამდე. რომ მოიყვან, გამოცდას ჩაუტარებთ, თუ ვერ დაამტკიცებს, რომ სხვებისგან გამორჩეული ძაღლია, შემდეგ შეკრებებზე აღარ დაფუშვებთ.

შინ დაბრუნებისთანავე ელენმა ჰულა ჰუპი მოძებნა და სპლოჯი ეზოში ჩაიყვანა. ჰულა ჰუპი წინ მოუმარჯვა ძაღლს და უბრძანა რკალში გადამხტარიყო.

მაგრამ სპლოჯმა ვერა გაიგო რა. მთელი მონდომებით უცდიდა ელენს როდის გადაუგდებდა რგოლს, რომ მერე მოურბენინებინა მისთვის. გოგონამ ხელი ჩაიქნია ამ ტრიუკზე.

ვერც ის ასწავლა, როგორ უნდა დამჯდარიყო უკანა თათებზე, ან კუდი სამჯერ გაეციცინებინა, როდესაც ასაკს ჰკითხავდნენ. ერთადერთი რამ, რაც შეძლო, ეს იყო თათის გამოწვდა ჩამოსართმევად. აბა, ამას კრისტალი განა უჩვეულოდ ჩათვლიდა?

სწორედ ამ დროს ობობამ გადაუარა გოგონას ფეხსაცმელზე. სადღაც მიცუბცუბებდა გაჩქარებული. და ჩვენს ელენსაც რაღაც გაახსენდა. ლუკს ჰყავდა ტარანტულას ჯიშის ობობა, სახელად ევილტონი. აი, ის კი წამდვილად გამოდგებოდა უჩვეულო შინაური ცხოველების კლუბში.

სახლში შექანდა, უკან სპლოჯი მისდევდა. ლუკი დივანზე წამოწოლილიყო და მუსიკალურ არხს უყურებდა ტელევიზორში.

— შეგიძლია ევილტონი მათხოვო? — ჰკითხა ძმას სუნთქვაშეკრულმა.

— ჩუმად იყავი, ეს ფაიერ ენჯინის ახალი სიმღერაა, — ლუკმა ხმა კიდევ უფრო მოუმატა და გუნდს აჰყვა: „მამ გგონია, რომ ამ ქარიშხალს გაუძლებ, საყვარელო, და შეუძლებელს შესძლებ?“

მე კი უკვე ვხედავ დიდ ზვირთს და შენ მას ვერ აჯობებ.“

ელენი მთელი დრო მოუთმენლად ცქმუტავდა, სანამ ლუკი მღეროდა. ბოლოს როგორც იქნა, სიმღერა დამთავრდა და ძმას თხოვნა გაუმეორა.

— გეხვეწები რა, ლუკ. მხოლოდ ეს ერთი საღამო. უჩვეულო შინაური ცხოველების კლუბში მინდა წავიყვანო.

— არავითარ შემთხვევაში. არ მინდა, ჩემი ევილტონი სულელი გოგოების სულელური კლუბის წევრი გახდეს.

— ეს მარტო გოგოების კლუბი არ არის. მარტინ ბუთს თავისი უფეხო ხვლიკი მოჰყავს. მიდი რა, ლუკ, გთხოვ!

— არა! ევილტონი იქ შეიძლება გაცივდეს! თანაც, რაც მთავარია, საშინაო დავალების დანერაში უნდა დამეხმაროს, — ლუკს გაეცინა, ეს რა სასაცილო რამე ვთქვიო. ელენი შეეცადა, დაეყოლიებინა, მაგრამ ვინ აცადა, ლუკმა ტელევიზორს კიდევ უფრო აუწია ხმა. ფაიერ ენჯინი ახლა სხვა სიმღერას მღეროდა.

უცებ ელენს გაახსენდა, რომ თითქმის სულ გად-

ავიწყდა თავისი საყვარელი პროგრამა „არდადეგები“. როგორც კი ტელევიზორის პულტი აიღო, ლუკმა მამინაც გამოსტაცა.

— რა ბოროტი ხარ. ეს შენი მუსიკები 24 საათი გრძელდება, ჩემი გადაცემა კი მხოლოდ ნახევარი საათია.

— სამაგიეროდ მე პირველი შემოვედი, — ნიშნისმოგებით მიუგო ლუკმა. მერე კიდევ ალოდინა ელენი. სანამ ბოლომდე არ დამთავრდა გადაცემა, გუნდთან ინტერვიუს ჩათვლით, მანამ არ მისცა პულტი.

ელენმაც გადართო, მაგრამ მისი გადაცემა სულ ახლახან დამთავრებულიყო.

— ვერ გიტან! — მიაძახა ლუკს და გაბრაზებულმა ტელევიზორი გამორთო.

სპლოჯი ახლოს მიუცუცქდა და თავი კალთაში ჩაუდო. ელენი მოეფერა.

— კიდევ კარგი, შენ მაინც მყავხარ.

— მე დაგავიწყდი? — გაისმა იდუმალი ჩურჩული. ხმა თითქოს ეცნო, მირორ-ბელისას მიახლოვდა. მაგრამ ოთახში სარკე არ იყო და არც მირორ-ბელს ჰქონდა ასეთი ნაზი ხმა!

სპლოჯმაც გაიგონა ეს იდუმალი ხმა და უნდა გითხრათ, დიდად არ მოეწონა. ანკმუტუნდა, დივინის ქვეშ შეძვრა და ელენი ტელევიზორს მიმტერებული მიატოვა. სწორედ ტელევიზორიდან მოდიოდა ეს ხმა. არადა, ელენს ნამდვილად ახსოვდა, რომ ტელევიზორი გამორთო. ეკრანი ჩაბნელებული იყო და არაფერს აჩვენებდა. მაგრამ მთლად ასეც არ იყო. ელენი ხედავდა საკუთარ გამოსახულებას, ოღონდ ცოტა უცნაურს, რადგან ბუნდი, მონაცრისფრო და გამჭვირვალე იყო.

— მრავალ ბედნიერ გამჭვირვალე დღეს დაეცნარი! — ნაიჩურჩულა ბუნდმა, მონაცრისფრო და გამჭვირვალე არსებამ და ტელევიზორის ეკრანიდან გადმოძვრა.

— ეს შენ ხარ, მირორ-ბელ?! კი მაგრამ, მოჩვენებას რატომ ჰგავხარ? მთლად გამჭვირვალე ხარ!

— აბა, მამ როგორი უნდა ვიყო გამჭვირვალობის დღეს? — ახლა უფრო კარგად ისმოდა მისი ხმა.

— ხმაც უცნაური გაქვს. დღეს ჩვენთან ჩვეულებრივი ხუთშაბათია.

— ამ ქვეყანაში შეიძლება ხუთშაბათია, მაგრამ ჩვენ გამჭვირვალობის დღეს აღვნიშნავთ! ამ დღეს ყველას შეუძლია ნებისმიერ საგანში შეაღწიოს, აი ასე, — თქვა და დივანში გაუჩინარდა. სპლოჯმა ღმუილი დაიწყო.

— განსაცვიფრებელია! დაკეტილ კარშიც შეგიძლია გააღწიო?

— რასაკვირველია! ოღონდ ეს კარი ვიღაცას ღია დარჩენია!

— ეს ლუკის ამბებია. იცი, რა ნერვების მომშლელია? — დაიჩვილა ელენმა და კარი დახურა. მირორ-ბელიც შესრიალდა და გამოსრიალდა დაკეტილ კარში.

სპლოჯი უკვე გაცოფებული ყფდა.

— რა ცუდია, რომ უფრო უკეთ ვერ იმორჩილებ შენს ძაღლს. არა, მაინც რატომ უნდა მიკვირდეს, რომ ჩემი უფრო კარგად და ღირსეულად იქცევა. მასში ხომ მეფური სისხლი ჩქევს!

სინამდვილეში კი ელენს მირორ-ბელის ძაღლისთანა დაუმორჩილებელი ჯერ არ ენახა. ხომ გახსოვთ, „პრინცი ძვირფასი თათი“ რომ ჰქვია? რა დაავიწყებდა მის ოინებს; ჯერ იყო და შემწვარი წინილა მოიტაცა. მერე მთელი ფარა დააფრთხო. მაგრამ ელენმა გადანყვიტა, ახლა ამის გახსენება არ ღირსო. რაკი ძაღლებზე ჩამოვარდა სიტყვა, მირორ-ბელს მოუყვა უჩვეულო შინაურ ცხოველთა კლუბის შესახებ და არც კრისტალის საქციელი დავიწყებია.

— ეს ლუკიც რა საშინლად მომექცა, თითქოს ყველას პირი შეუტარავს ჩემ წინააღმდეგ, — დაიჩვილა ელენმა.

— მე შემიძლია ამ სიტუაციის შეცვლა, — მირორ-

ბელი ჩაფიქრდა და ისევ ტელევიზორში გაუჩინარდა.

სპლოჯმა ტელევიზორს დაუნყო ყფა, თითქოს მირორ-ბელის შეჩერება უნდაო. ელენმა სცადა ძაღლი დაემშვიდებინა, მაგრამ მირორ-ბელის გაფრთხილება გაისმა. საჭირო იყო, სპლოჯს სწორედ ტელევიზორისთვის შეეხედა, რათა თავისი გამოსახულება დაენახა. ასეთი იყო პრინცივსას გეგმა. და სწორედ ამ დროს უცნაური ექო გამოეხმაურა სპლოჯს ეკრანიდან.

— აი ისიც, საყვარელი, ძვირფასი არსება, — გამოაცხადა მირორ-ბელმა და ტელევიზორის ეკრანიდან პრინცი ძვირფასი თათი მოჩვენებასავით გადმოვიდა.

— ესეც შენი უჩვეულო შინაური ცხოველი. სინამდვილეში ჩემია, მაგრამ ნებას მოგცემ ნაიყვანო.

ლუკს შიოდა. დედა ჯერ ისევ ამეცადინებდა მოსწავლეებს ფორტეპიანოში. ეს კი იმას ნიშნავდა, რომ სადილამდე კარგა ხანს მოუწევდა ლოდინი. კარადა გამოალო და იქ სანებლის ქილა ნახა.

— მე კი უკვე ვხედავ დიდ ზვირთს და შენ მას ვერ გადაურჩები, — მღეროდა ლუკი და თან საჭმელს ეძებდა. ბრწყინვალე იყო ფაიერ ენჯინის ეს სიმღერა. ლუკმა ინატრა, ნეტა მეც შემეძლოს ასეთივე კარგი სიმღერის დანერა ჩემი ბენდისთვისო. ბენდს „ბრეიქნეკი“ ერქვა.

ამ დროს ძველი ხრაშუნა ჩხირები აღმოაჩინა და კამკაშა წითელ სალსაში ამოავლო. სანებლის დანახვაზე შთაგონება ენვია. „წითელი, ბრაზის ფერია“, გაუელვა გონებაში. ეს სიმღერის პირველ ხაზად გამოდგებოდა. მაგრამ მერე როგორ გაეგრძელებინა? — წითელი ბრაზის ფერია, ცისფერი სევდის ფერი, — ერთი წამით შეჩერდა, გაგრძელებაზე ფიქრობდა, რომ ზურგს უკან სიმღერა მოესმა — ნაზი და ჟრუანტელის მომგვრელი.

„მწვანეს კი ძუნწ მმას ვარგებთ, იქნებ, რაიმე გასცეს“.

ლუკი მოტრიალდა და ელენი შერჩა ხელში. უფრო სწორად, ეგონა, რომ ელენი იყო. მეორე წამს გოგონა გაქრა. თითქოს კედელში გაუჩინარდაო. მაგრამ, აბა ამას ელენი როგორ იზამდა.

— ელენ! — დაიყვირა ლუკმა და სამზარეულოდან იმ ოთახისკენ გაემურა, სადაც წელან ტელევიზორს უყურებდა. იქ მხოლოდ სპლოჯი დახვდა. იჯდა და ტელევიზორის ჩამქრალ ეკრანს მისჩერებოდა. ელენი ალბათ სადმე იმალებოდა და თან თავის ოინზე ხითხითებდა. ეგლა აკლდა ახლა ლუკს, ელენის ძებნა დაეწყო. ასეთ სიამოვნებას არ მიაინჭებდა. ისევ ჯობია თავის საშინაო დავალებას მიხედოს.

მაგრამ თავის ოთახში ისტორიას რომ ჩაუჯდა, მიხვდა, რომ მეორე მსოფლიო ომის ნაცვლად ისევ დაზე ფიქრობდა. სინდისის ქენჯნამ შეაწუხა. რა, მართლაც და, რა მოხდებოდა ეთხოვებინა თავისი ობობა დისტვის?!

ობობა ევილტონის ყუთი ლუკის მაგიდაზე იდო. ბიჭი ხედავდა, რა მოუსვენრად დადიოდა ობობა ხის ქერქის ნამცვრეებზე. ამ სანახაობამ ახალი ხაზი შთააგონა სიმღერისთვის:

„შენ კი გინდა რომ მომწამლო, მაგრამ არ დაგნებდები...“

— ლუკი კალამს აწვალე და გაგრძელებაზე ფიქრობდა. და სწორედ ამ დროს კიდევ გაიგონა ის საოცარი ხმა:

„შენ კი გინდა რომ მომწამლო, მაგრამ მე გულისტკენა მკლავს“.

ლუკი ნამოხტა და შემობრუნდა. ისევ ელენი იყო. მაგრამ როგორ შემოვიდა ასე უჩუმრად?

— ელენ, ნუთუ არ შეგიძლია, რომ შემოსვლამდე დააკაკუნო? — ლუკს ხმა გაუწყდა, დას თვალს ვერ აცილებდა. ელენი გამჭვირვალე იყო!

— ელენ, რა გჭირს? ისე გამოიყურები, როგორც... როგორც..., — ლუკმა ვერაფრით ამოღერდა სიტყვა

„მოჩვენება“.

მოჩვენებასავით გოგონამ ოდნავ შესამჩნევად ჩაიღიმა:

— მე მიპატიებია, მაგრამ შენ შეგიძლია საკუთარ თავს აპატიო?

ამის გაგონებაზე ლუკმა პირი დაალო. გოგონა უკან-უკან იხევდა და თან თავის მომნუსხველ მზერას არ ამორებდა ლუკს. სანამ ბიჭი რამის თქმას მოახერხებდა, გოგონა საძინებელი ოთახის კედელში გაუჩინარდა. ლუკი წამით კანკალმა აიტანა.

— ელენ! დაბრუნდი, ელენ! — დაუძახა. თან ეეჭვებოდა, მართლა ელენი იყო თუ არაო.

იქნებ ისე იყო ლუკი ჩაძირული თავისი ახალი სიმღერის შეთხზვაში, რომ ელენის გამოჩენაც მხოლოდ მისი ფანტაზიის ნაყოფი იყო? კი მაგრამ, რატომ უნდა მოსჩვენებოდა? პირდაპირ წარმოუდგენელი იყო, თან როგორ არ შეშინებოდა მოჩვენების დანახვაზე?

ლუკი მოუსვენრობას შეეპყრო. სასტუმრო ოთახიდან პიანინოს ხმა ესმოდა. ტელევიზორის ოთახში სპლოჯი ისევ მიშტერებოდა ეკრანს. ელენი კი არსად ჩანდა. რაც უფრო მეტს ფიქრობდა დაზე, მით უფრო ნანობდა, რად მოვექეცი ელენს ასე უგულლოდ.

ბოლოს შემოსასვლელში წერილი დახვდა მაგიდაზე. წერილში ეწერა: „მოდით უჩვეულო შინაური ცხოველების კლუბში“. ე. ი. ყველაფერი წესრიგშია. თუ პირიქით, ყველაფერი აირ-დაირია?

— კარგი, დავინყოთ. მგონი, ყველანი აქ ვართ, — გამოაცხადა კრისტალმა.

— ყველანი ელენის გარდა, — შენიშნა ქეთი.

— რას ვიზამთ, მოგვიწევს უიმისოდ დანყება, — თქვა კრისტალმა.

კრისტალის სახლის შესასვლელი ოთახი ვეტექიმის მოსაცდელს ჰგავდა. ბავშვები თავიანთ შინაურ ცხოველებთან ერთად მოსულიყვნენ. ზოგს გალიით მოეყვანა, ზოგს ყუთით, ზოგსაც კი პირდაპირ კალთაში ჰყავდა საყვარელი არსება. კრისტალს ყველაზე დიდი სავარძელი დაეკავებინა თავის ზაზუნა სილვერთან ერთად.

— კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება უჩვეულო შინაური ცხოველების კლუბში, — საზეიმოდ გამოაცხადა კრისტალმა, — ჩვენ ყველანი რიგრიგობით გამოვიყვანთ და წარვადგენთ ჩვენს ცხოველებს. შეკრების ბოლოს კი კენჭს ვუყრით და გამოვავლენთ ყველაზე უჩვეულოს. გამარჯვებული სპეციალურ მონმობას მიიღებს, — კრისტალმა სილვერი ცოტა ხნით ქეთის დააჭერინა და ბავშვებს დაანახვა ქალაქის ფურცელი, რომელსაც დიდი იასამნისფერი ასოებით ეწერა „კვირის ყველაზე უჩვეულო ცხოველი“.

— კი მაგრამ, მაშინ ხომ სულ ერთი და იგივე ცხოველი გაიმარჯვებს ყოველ კვირა? — იკითხა მარტინ ბუთმა, რომლის უფეხო ხვლიკი, ჩანდა, რომ ძალიან კარგად გრძნობდა თავს პატრონის კისერზე.

— არ არის აუცილებელი ასე მოხდეს, — თქვა კრისტალმა, — შეიძლება ახალი წევრები შემოგვიერთდნენ კლუბში ან ვინმემ ახალი შინაური ცხოველი გაიჩინოს... ან კიდევ, ზოგიერთი ჩვენი ცხოველი უფრო უჩვეულო გახდეს. ახლა კი, მოდით, წრეზე მოვყვით. ჩემით დავინყოთ, — კრისტალმა ქეთის თავისი სილვერი გამოართვა და მის უცნაურ ჭამის ჩვევაზე საუბარი დაიწყო. ზაზუნას სტაფილოს ორი ნაჭერი გაუნოდა და იმანაც, როგორც მოსალოდნელი იყო, ორივე მარჯვენა ჩანთაში ჩაიტენა. ზოგმა ტაში შემოჰკრა და კრისტალიც თავმომწონედ იღიმოდა.

— ახლა შენი ჯერია, რეიჩელ, — უთხრა გვერდით მჯდომ გოგონას.

რეიჩელს სიამის კატა მოეყვანა, რომელიც ნებივრად იჯდა პატრონის მუხლებზე.

— გაიცანით ლეპსანგი. მას მეტად უჩვეულო კნავილი შეუძლია, — გამოაცხადა რეიჩელმა.

— რითია ეს კნავილი უცნაური? — ჩაეკითხა კრისტალმა.

— დაბალი ხმა აქვს, თითქმის ისეთივე როგორც ძალღს, — აუხსნა რეიჩელმა.

— კი მაგრამ, სიამის კატებს ხომ საერთოდ დაბალი ხმა აქვთ, — გამოთქვა თავისი აზრი მარტინმა.

— მაგრამ არა ისეთი, როგორც ლეპსანგს, — თქვა დარწმუნებით რეიჩელმა.

— მოდი, ჯობია მოვისმინოთ, — დაასრულა კრისტალმა კამათი.

— მიდი, ლეპსანგ, აბა დაიკნავლე! — შეაგულიანა რეიჩელმა კატა და ფეხები აამოძრავა. ამით ცხოველს მყუდროება დაერღვა. ნაწყენი ჩამოხტა რეიჩელის კალთიდან და მედიდურად გაემართა გასასვლელისკენ.

— ცოტა ხნის შემდეგ აუცილებლად დაიკნავლებს, — რეიჩელმა მუდარით შეხედა კრისტალს.

— მოუწევს მაგის გაკეთება, სხვანაირად ჩვენი კლუბის წევრი ვერ იქნები. აბა, მარტინ, შენი ჯერია.

— გაიცანით, ეს სინკლერი, — მარტინმა თავისი ხვლიკი კისრიდან მოიშორა და წინ გაიწოდა, რათა ბავშვებს კარგად დაენახათ. ზოგი შეკრთა და უკან დაიხია.

— შხამიანი ხომ არ არის? — იკითხა რეიჩელმა.

— არა, გველი კი არ არის. ეს ხვლიკის ერთ-ერთი სახეობაა, უფეხო ხვლიკია, — გამოაცხადა მოზეიმე ხმით.

ამან ყველაზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა, გარდა კრისტალისა.

— მიდი, მოგვიყვი, რა შეუძლია შენს სინკლერს, — უთხრა მარტინს.

— ახლა არ გითხარით? ამას ფეხები არა აქვს, იმ დროს როცა უმეტესობა ხვლიკებს აქვთ. განა ასე არ არის?

— კი მაგრამ, სინკლერი ხომ უფეხო ხვლიკების ჯიშს ეკუთვნის. ამიტომ ის იქნებოდა სწორედ უჩვეულო, ფეხები რომ ჰქონოდა.

ამან კამათი გამოიწვია. ბავშვების პოზიციები ორად გაიყო. კრისტალმა შეკრებილებს წესრიგისკენ მოუწოდა.

— მოდით, ასე მოვიქცეთ. დისკუსია და კენჭის ყრა ბოლოს იყოს. ახლა კი, პამინა, მოგვიყვი შენს ზღვის გოჭზე.

— მას ძალიან უჩვეულო ბენვი აქვს, — პამინამ ჩალა ჩაფენილი ყუთიდან მოყავისფრო-მონარინჯისფრო ზღვის გოჭი ამოაძვრინა, რომელსაც კანი ქეციანს მიუგავდა, — სახელიც მეტად უცნაური აქვს, — ტიმბუქტუდულ-უუ ჰქვია.

— სახელები არ ითვლება. აბა, რითია მისი ბენვი გამორჩეული?

— აი, ხომ ხედავთ, აქა-იქ როგორი მოიასამნისფრო ადგილები აქვს, სადაც ბენვიც არ ეზრდება.

— ეს არ არის საკმარისად უჩვეულო. ვფიქრობ, უფრო რალაც დაავადების ბრალია. ექიმს აჩვენე შენი ზღვის გოჭი, პამინა. ახლა შენი რიგია, ქეთი, — თქვა კრისტალმა.

თუმცა სანამ ქეთის მწერი ცეკვით თავს გამოიჩენდა, ზარის ხმა გაისმა. კრისტალი კარისკენ წავიდა.

— ცოტა დაგავიანდა, ელენ, — გაიგეს ბავშვებმა მასპინძლის ხმა. და იმავე წამს ოთახში უცნაური გარეგნობის ძალღი შემოკუნტრუნდა.

ლეპსანგს ბენვი ყალყზე დაუდგა და აი, სწორედ ამ დროს დაამტკიცა, რა ხმადაბალი კნავილიც შეეძლო. ამან ახლადმემოსული ცხოველი ვერ შეაჩერა, გამოენტო კატას, რომელიც ოთახს გადაეველო და ფარდას ჩამოეკიდა.

— აქ მოდი, პრინცო ძვირფასო... უფრო სწორად, სპლოჯ! — უბრძანა ელენმა, მაგრამ ძალღმა მას ყური არ ათხოვა. ვილას ახსოვდა ელენი, რაკი ზაზუნა სილ-

ვერი შენიშნა. კრისტალთან მიიბრინა და ცდილობდა გოგონას კალთას მისწვდომოდა. ბავშვები გაოცებულები უყურებდნენ. ერთი წამით თითქოს ბრჭყალები ჩაასო სილვერს, მეორე წუთს კი ზაზუნა მიატოვა და ისევ ელენისკენ გაიქცა.

— ცუდი საქციელით გამორჩეულობა სულაც არ ნიშნავს, რომ ცხოველი უჩვეულოა, — განაცხადა კრისტალმა.

— რა სჭირს სპლოჯს? უცნაურად გამოიყურება. თითქოსდა გამჭვირვალეაო, — შენიშნა ქეთიმ.

— ეგ მაგის ახალი ოინია. შეუძლია მოჩვენება ძალდა იქცეს.

სწორედ ამ დროს ძაღლმა ძალიან უცნაურად დაიღმუვლა, — უფრო შემოდგომის ფოთლების შრიალს ჰგავდა. სულ ერთიანად აჯაგრული ძაღლი ხელიკ სინკლერს მონუსხული მიშტერებოდა. მერე უცებ უკან დაიხია და გაიქცა.

— კედელში შევიდა, — დაიყვირა რეიჩელმა.

— არ არსებობს, — ეცა კრისტალი.

— არსებობს. მას შეუძლია ამის გაკეთება. ის ძალიან, ძალიან უჩვეულოა, — განმარტა ელენმა.

— აგერ სად არის, ფანჯარაში იყურება! — ახლა მარტინმა დაიყვირა.

ფარდას ჩაბლაუჭებულმა ლეპსანგმა კიდევ ერთი დაიკნავლა, ჩამოხტა და თავის კალათში ჩაძვრა.

— ელენ, დაუძახე რა შენს ძაღლს, დაბრუნდეს, — სთხოვა ქეთიმ.

— არ დაბრუნდება, სანამ სინკლერს ხედავს.

მარტინმა დიდის ამბით ჩასვა სინკლერი ყუთში და ზედ თავისი ქურთუკი გადააფარა. ამასობაში პამინამაც დააბინავა თავისი ზღვის გოჭი ტიმბუქტუდულ-უუ და კრისტალმაც ჩასვა ზაზუნა გალიაში. ელენმა კი მოუხმო სპლოჯს და მანაც შემოიბრინა ოთახში დაკეტილი ფანჯრიდან.

ყველას გაეცინა და ტაშიც შემოჰკრეს. შემდეგ ძალიან მოიღვინეს ბავშვებმა; ხან სად გააძვრენდნენ სპლოჯს, ხან სად.

— ადამიანებშიც კი შეუძლია რომ შეაღწიოს, — ნამოიძახა ელენმა.

ბავშვები ერთ ხაზზე გამწკრივდნენ და გადარეული და მხიარული სპლოჯიც ბავშვებისგან აღმართულ კედელში თავისუფლად გადიოდა და გამოდიოდა. რამდენიმე წუთის შემდეგ ძაღლი ისევ ფანჯარაში გაძვრა.

— ახლა რაღას აპირებს? — შემფოთებულმა იკითხა პამინამ.

ყველანი ფანჯარასთან მიცვივდნენ და გადაიხედეს. ეზოში კრისტალის პატარა ძმა მეგობრებთან ერთად ფეხბურთს თამაშობდა. ძაღლი-მოჩვენება ბურთის დათრევის ცდილობდა, მაგრამ მისი გამჭვირვალე ყბები ბურთს ვერ აკავებდა.

— დაბრუნდი, სპლოჯ! — დაუძახა ელენმა. ძაღლმა ანცად შეიკუნტრუშა და ქუჩისკენ გაიქცა. ელენი მიხვდა, რომ თავისი ნამდვილი პატრონისკენ მიბრუნდა, მაგრამ ამას ბავშვებს ხომ არ ეტყოდა.

— რაკი წავიდა, მისთვის ხმის მიცემა არავის შეუძლია, — განაცხადა კრისტალმა, მაგრამ ამჯერად უკვე ბავშვები აღარ გაჩუმდნენ და აჩოჩქოლდნენ: „ეს უსამართლობაა!“, „შეკრებაზე ხომ იყო!“, „...ის მართლაცდა ძალიან უჩვეულოა!“ — ისმოდა პროტესტის შეძახილები.

— კარგი, — მეტი გზა აღარ ჰქონდა კრისტალს, უნდა დაეთმო, — მაგრამ არავის აქვს უფლება, საკუთარ ცხოველს მისცეს ხმა, — მაინც დაუბრიალა თვალები ელენს.

ხმის მიცემა ჩატარდა. არავის ეპარებოდა ეჭვი, თუ ვინ იქნებოდა გამარჯვებული. ქეთის ჭიაცყელამ ორი ხმა მიიღო — ელენისგან და კრისტალისგან. დანარჩენი ხმები უკლებლივ სპლოჯს შეხვდა.

კრისტალი უკმაყოფილებას მაშინაც ვერ მალავდა,

როცა ელენს მონმობას აძლევდა.

— იმედია იცი, რომ შემდეგი კრება გამარჯვებულის სახლში ტარდება. ასეთი წესი გვაქვს.

— ძალიან კარგი, — მიუგო ელენმა, — ოღონდ არ ვიცი, იქითა კვირასაც თუ გაიმეორებს სპლოჯი ამ ოინს. როცა ხასიათზეა, მარტო მაშინ აკეთებს ამას.

ამის გაგონებაზე ყველა დაღონდა, კრისტალის გარდა.

* * *

შინ დაბრუნებულმა ელენმა ძებნა დაუწყო მირორ-ბელსა და იმის ძაღლს, მაგრამ მათ კვალს ვერ მიაგნო. უკვე გვიანი იყო, დედა ვახშამზე ეძახდა.

— ელენ, გთხოვ კარტოფილი მომანოდე, — უჩვეულოდ თავაზიანად სთხოვა ლუკმა, — აბა, როგორი დრო გაატარე კლუბში?

— მადლობა, მშვენიერი, — მოუჭრა ცივად ელენმა. ჯერ კიდევ არ დავიწყნოდა ძმის საქციელი.

— რა კლუბზე საუბრობთ? — იკითხა მამამ.

ელენმა მოკლედ მოუყვა, ისე რომ მირორ-ბელის ძაღლი არ უხსენებია. ოჯახში ისედაც არავის სჯეროდა მირორ-ბელის არსებობა. ახლა მის ძაღლზე რომ მოეყოლა, ეს უკვე მეტისმეტი იქნებოდა. ისე მოყვა ამბავი, თითქოსდა მხოლოდ ესწრებოდა შეკრებას.

— შენი სპლოჯი მაინც ნაგეყვანა, — უსაყვედურა დედამ.

— ის არ არის საკმარისად უჩვეულო. მაგრამ იქნებ მომავალ კვირამდე რამე ოინი შეგასწავლო.

— საკმარისი დრო გექვს. მანამდე შენი საყვარელი გადაცემის ნახვასაც მოასწრებ, — დაამშვიდა ლუკმა.

— რა გჭირს? ასე აბრეშუმით რბილი რამე გაგხადა? — დაეჭვებით შეხედა ძმას.

— არაფერი, სულ არაფერი, — თქვა ლუკმა და კარტოფილის დამატება მოითხოვა.

— ტელევიზორზე გამახსენდა, — დაიწყო მამამ, — სპლოჯი ძალიან უცნაურად იქცეოდა რამდენიმე წუთის წინ, როცა ახალ ამბებს ვუყურებდი. ისე უყეფდა ტელევიზორს, თითქოს სადაცაა სწვდება და უკბენსო. მერე ეკრანზეც ძაღლის თათების კვალი შევნიშნე. ძალიან უცნაურად არ გეჩვენებათ?

ელენს ჩაელიმა. იცოდა, ის ანაბეჭდები ვის ეკუთვნოდა. როგორც ჩანს, ტელევიზორის ეკრანის გავლით დაუბრუნდა თავის სამყაროს პრინცი ძვირფასი თათი. გული სწყდებოდა, რომ გამომშვიდობება ვერ მოასწრო.

— აბა, რას იტყვი, ელენ? — ლუკი თითქოს მის საიდუმლო ფიქრებში შეიჭრა.

— ბოდიში, სხვა რამეზე ვფიქრობდი, — ელენს არც გაუგია, რომ ძმა რაღაცას ეუბნებოდა.

— იმას გეუბნებოდი, თანახმა ვარ; თუ გინდა, მომავალი კვირისთვის, ობობა ვეილტონს გათხოვებ.

თავი მესამე

ძილში მოსიარულე მკეთუნახავი

რომელი სჯობია, საშობაო პუდინგი იყოს თუ მძინარე მზეთუნახავი? აი ეს კითხვა ანუხებდა ელენს, როდესაც საჩუქარს ფუთავდა ქეთისთვის, თავისი საუკეთესო მეგობრისთვის.

რამდენიმე საათში შობა დადგებოდა. ქეთი კარნავალს მართავდა და ელენს ვერ გადაეწყვიტა, რა ფორმამი გამოეყოფილიყო. საშობაო პუდინგის ფორმა უკვე ეცვა სემესტრის ბოლოს საბალეტო წარმოდგენაზე. კოსტუმს მავთულები აძლევდა განიერ, მრგვალ ფორმას და ძალიან მოუხერხებელი იყო. დაჯდომითაც ვერ დაჯდებოდი. მაგრამ მაინც დიდებული სანახავი იყო, თავზეც კეპს დაიხურავდი, რომელშიც ბაძგის რტო იყო გარჭობილი.

მძინარე მზეთუნახავის სამოსი თითქოს არ შეეფერებოდა საშობაო განწყობას. ეს იყო ვიქტორიანული

ხანის თეთრი მაქმანებიანი ღამის პერანგი, რომელიც ელენის დედამ ნახმარი ნივთების ბაზრობაზე იყიდა. მაგრამ მაინც ძალიან ღამაში იყო და ელენმა გადაწყვიტა, ჩაეცვა თუ რამე შესაფერის მოსაცმელს იპოვიდა.

საჩუქარი რომ შეფუთა, ღამის პერანგი ჩაიცვა. ერთ ყუთში ძველი ბადისებური ფარდის ნაგლეჯი იპოვა, თავზე ფატასავით შემოიხვია და შუბლთან ოქროსფერი თმის სარჭით დაიმაგრა, რომელიც გვირგვინს ჰგავდა. იმავე ყუთში დალილული, თეთრი ხელთათმანები იპოვა. დედისგან იცოდა, რომ ისინი დიდ ბებიას წვეულებებზე ეკეთა. ასე გამოწყობილი ელენი სარკესთან მივიდა, რომ ჩაცმულობა შეემონებინა.

ეჰ, ჯობდა კი ცოტა დაფიქრებულიყო, სანამ სარკესთან მივიდოდა.

— არ მესმის, თავს რატომ ინვალებ ამ ხელთათმანებით. რა აზრი აქვს, ეკალმა ან თითისტარმა რომ გიჩხვლიტოს, იმისგანაც კი ვერ დაგიცავენ! — გაისმა მირორ-ბელის ხმა.

ელენს გუნება წაუხდა.

— ო, მირორ-ბელ! მაინცდამაინც კარგი დრო ვერ შეგირჩევია სტუმრობისთვის.

— განა პრინცესასთან თამაში არ ჯობია მარტოკა თამაშს? — მირორ-ბელი აშკარად ნაწყენი ჩანდა.

— კი მაგრამ, მარტო ყოფნას არ ვაპირებ. ქეთის წვეულებაზე მივდივარ. აი, ღამის პერანგს ვიცვამ, მძინარე მზეთუნახავი ვიქნები.

— შე საბრალო. შენ უნდა საგანგებოდ გამოეწყო, რომ ცოტა ხნით მძინარე მზეთუნახავს დაემსგავსო, მე კი ეგენი არა მჭირდება, რადგან თავად ვარ ნამდვილი მზეთუნახავი, — გაეცინა მირორ-ბელს.

— სულაც არ ხარ! შენ მირორ-ბელი ხარ!

— რა თქმა უნდა, ვარ. „ბელი“ ხომ მზეთუნახავს ნიშნავს. მგონია, რომ ეს უკვე ყველამ იცის. გახსოვს, პირველი შეხვედრისთანავე გითხარი ამის შესახებ.

ელენი დაფიქრდა, გახსენებას ცდილობდა. მართლაც გაახსენდა რაღაც ამბავი: თუ როგორ უჩხვლიტა მირორ-ბელს თითში ბოროტმა ფერია ნათლიამ და ამით ხანგრძლივი ძილით დააძინა. იმდენ ამბავს უყვებოდა მირორ-ბელი, რომ ელენმა აღარ იცოდა, რომელი დაეჯერებინა.

პრინცესამ სარკიდან გადმოაბიჯა და ელენის საძინებელი მოათვალიერა. საშობაო პუდინგის კეპს მოჰკრა თვალი.

— გეკადრება, ელენ, ასეთი დაუდევრობა? ეგ ბადის რტო აქ რომ დაგიდევს, თითში რომ შემერჭოს უცბად?

— ეგ ნამდვილი ფითრი არ არის, პლასტმასისაა. ასე რომ, ამაზე არ იდარდო. თანაც, მე ვიცი, რომ შენ ასე ნელი უკვე გეძინა.

— ორასი, — შეუსწორა მირორ-ბელმა, — მერე რა?

— ის, რომ ხომ გაიღვიძე ბოლოს. ჯადო ახლა უკვე ძალადაკარგულია.

— როგორ გეტყობა, რომ ჩემს ბოროტ ნათლიას არ იცნობ. საფრთხე ერთი დღითაც არ მტოვებს. თუ კიდევ ვიჩხვლეტ თითში, უკვე სამასწლიანი ძილი მემუქრება. ამიტომ მაცვია სულ ხელთათმანები.

ელენი თავს დადებდა, რომ არასოდეს ენახა პრინცესას ხელებზე თათმანები, მაგრამ აღარ გამოედავა. ამის დრო აღარ იყო.

— მირორ-ბელ! მალე წვეულება დაიწყება. უნდა წავიდე!

— მეგონა, იტყოდი, „უნდა წავიდე!“ — კვლავ ეწყინა მირორ-ბელს.

— არა, მაპატიე, მაგრამ დღეს ეგ არ გამოვა. ყველაფერი აირ-დაირევა. მე და შენ ერთმანეთში ავერევიტ ყველას, ან იფიქრებენ რომ ტყუილები ვართ ან კიდევ რაღაც მოხდება. ნამდვილად არ ვარ მაგის ხასიათზე.

— აჰ! გასაგებია! — მირორ-ბელმა თავისი ბადის ფარდა სახეზე პირბადესავით გადმოიფარა, — ახლა კი

ბოლო მოელება შენს პრობლემებს!

ელენს ამის მაინცდამაინც არ სჯეროდა, მაგრამ იცოდა, მირორ-ბელს ვერ გადაათქმევინებდა.

— კარგი, კარგი. მაგრამ ერთნაირ საკარნავლო კოსტუმებს მაინც ვერ ჩავიცმევთ. მეტი გზა არაა, მე საშობაო პუდინგის როლი უნდა შევასრულო!

* * *

როცა დაბლა ჩადიოდნენ ელენმა სიჩუმის ნიშნად პირზე თითი მიიღო. დედას რამდენიმე მოსწავლე მოენვია და ისინი ახლა ერთმანეთისთვის საშობაო ჰიმნებს მღეროდნენ. იმ წუთას რობერტ რამბოლდი „წყნარ ღამეს“ ასრულებდა, მაგრამ ისე ენერგიულად უკრავდა, რომ ეს უფრო „ძალიან ხმაურიან ღამეს“ ჰგავდა.

ქეთი იქვე ცხოვრობდა, ქუჩის კუთხეში. გოგონებს კარი მამამისმა გაუღო და შეიპატიჟა.

— აი, სურსათ-სანოვავეც მოვიდა! იმედია, ბლომად ბრენდიც ჩაგასხეს, — იხუმრა ელენის საშობაო პუდინგის ფორმაზე, მერე მირორ-ბელს მიუბრუნდა, — ეს ნერწყვისმომგვრელი თეთრი ქმნილება კი ალბათ საშობაო ნამცხვარია.

ელენმა თავაზიანად გაიღიმა. მერე კი განითლდა, როცა მირორ-ბელმა ამაყად გამოაცხადა შემდეგი:

— გთხოვთ, მოახსენეთ ოჯახის დიასახლისს, რომ სამეფო სტუმარი ეწვია! — მირორ-ბელს ნამდვილად ეგონა, რომ მსახურთუხუცესს მიმართავდა.

საბედნიეროდ, ქეთის მამამ ეს განაცხადი დიდებულ ხუმრობად მიიღო.

— ქეთი, პრინცესა და პუდინგი უკვე აქ არიან! — გასძახა შვილს და მერე ისევ გოგონებს მიუბრუნდა, — ახლა კი თუ ნებას მომცემთ, მალე ავირბენ და ტანსაცმელს გამოვიცვლი.

— კარგს იზამთ, რადგან, ცოტა არ იყოს, ფორმაში არ ხართ. ფეხსაცმლის გაპრიალება არ დაგავინცდეთ, — ვერ მოითმინა მირორ-ბელმა.

სანამ ელენი მეგობრის დატუქსვას მოასწრებდა, პოლარული ირმის ფორმაში გამოწყობილი ქეთიც გამოჩნდა.

— მირორ-ბელიც მოვიყვანე. იმედია, არ გამინყრები, — უთხრა ელენმა ქეთის.

— არა, რა თქმა უნდა, არა, — მიუგო მეგობარმა. ქეთი ერთხელ უკვე შეხვედროდა მირორ-ბელს, როცა ის მათ სკოლაში ესტუმრათ და ახლაც გაუხარდა მისი დანახვა. ორივე სასტუმრო ოთახში გაიყვანა, სადაც საკარნავლო კოსტუმებში გამოწყობილი ბავშვები მხიარულად საუბრობდნენ და ხრაშუნებს მიირთმევდნენ.

— რა გასაოცარი ხეა! ოთახში რატომ იზრდება? — იკითხა გაკვირვებულმა მირორ-ბელმა.

— ეს საშობაო ნაძვის ხეა, — აუხსნა ელენმა.

— მაინც რა არის ეს საშობაო რაღაც, რაზეც ყველა ამდენს ლაპარაკობს? რაიმე დაავადება ხომ არ არის? — მირორ-ბელი ისევ ვერ მალავდა გაოცებას.

— არა, ნამდვილად არა. მასე რატომ გგონია? — გაეცინა ქეთის.

— რა ვიცი, ეს ხე დაავადებულივით მეჩვენება. უამრავი წიწვი მოსძრობია. ნაყოფსაც ავადმყოფური ელვარება დაჰკრავს. იცი, რა ჯობია? დაუყოვნებლივ დააბრუნეთ ეს ხე ტყეში.

— ეგ ნაყოფი კი არა, საშობაო ნათურებია, — აუხსნა ელენმა.

— რას აღარ გადავწყდომივარ, მაგრამ ასეთი რამ არსად მინახავს, — განაცხადა მირორ-ბელმა.

ოთახში ქეთის დედა შემოვიდა და ბავშვებს უთხრა, რომ ჩაის დალევამდე ერთ თამაშს კიდევ მოასწრებდნენ. ფანქრები და ქალაღი ჩამოურიგა და შემდეგ ერთი ჩანთა აჩვენა.

— ამ ჩანთაში ხუთი სხვადასხვა ნივთია. ყველანი რიგრიგობით მოხვალთ ჩანთასთან და ეცდებით შეხე-

ბით გამოიცნოთ, რა დევს ჩანთაში. ამ ნივთების სიას ფურცელზე ჩამოწერთ.

— ეს ჩემთვის ძალიან სახიფათო საქმეა. ვთქვით და, ჩანთაში რაიმე ბასრი საგანია. თითქმის რომ მეჩხვლიტოს? აი, ჩაის ამბავი კი მომეწონა! იქნებ მსახურს დაუძახოთ და უთხრათ, რომ ჩაი მომართვან. სიამოვნებით დავლევდი, სანამ დანარჩენი ბავშვები ითამაშებენ.

ქეთის დედამ უთხრა, რომ ჩაის ყველანი ერთად დავლევდნენ. სცადა, დაერწმუნებინა, რომ ჩანთაში არავითარი ბასრი საგანი არ იდო და თამაშისკენ მოუწოდა.

მორორ-ბელი უხალისოდ დათანხმდა, თუმცა ხელთათმანების გახდაზე ვერ დაიყოლიეს.

— რა ადვილია, — თქვა, როცა ჩანთა მოსინჯა და მაშინვე გაშმაგებულმა დაიწყო წერა.

— თუ გინდა, შეგიძლია პირველმა ნაიკითხო შენი სია, — უთხრა ქეთის დედამ მორორ-ბელს, როცა ყველა მზად იყო.

— ძალიან კარგი, ნავიკითხავ. დავიწყეთ: ჩანთაში იყო ქალთევზას თმა, ნატვრის თვალი, უჩინმაჩინის ქუდი, ჯადოქრის თვალის გუგა და სპეციალური იარაღი მარტორქის ჩლიქში გაჭედილი ქვების ამოსაღებად.

ყველას გულიანად გაეცინა.

— ფანტაზიის დიდი უნარი გქონია, — შეაქო ქეთის დედამ, — თუმცა მხოლოდ ერთ ქულას იმსახურებ. მართალია, ნატვრის თვალი არ არის, მაგრამ მაინც ზღვის პატარა კენჭია.

ელენის სია შემდეგნაირად გამოიყურებოდა: „წყალმცენარე, ზღვის კენჭი, პატარა ბავშვის კეპი, ყურძნის მარცვალი და ასანთის ღერი.“ გოგონა აღფრთოვანებას ვერ მალავდა, როცა გაიგო, რომ მხოლოდ მას ჰქონდა სწორი პასუხები გაცემული. ჯილდოდ ბეზეს ნამცხვარი მიიღო, რომელსაც თოვლის პაპის ფორმა ჰქონდა.

ჩაის დალევის დროს საშობაო ტკაცუნებიც ააფეთქეს. მორორ-ბელმა უარი თქვა, ქალაღდის გვირგვინს არ დაეიდგამ თავზე, სასახლეში ნაირ-ნაირი გვირგვინები მაქვსო.

— ეს პირბადე რაღად გინდა? — ჰკითხა ერთმა ბავშვმა.

— იმიტომ რომ ჩემი ლამაზი სახე დავმალო. თვალი რომ მოჰკრა, შეიძლება გული წაგივიდეს. შემდეგ ბავშვები სასახლის ამბების მოყოლით გაართო. ელენს უხაროდა, რაკი ამჩნევდა, რომ ბავშვებს მორორ-ბელი მოსწონდათ და კარგად ერთობოდნენ მასთან.

პრობლემები ჩაის მერე დაიწყო. როცა ყველანი სასტუმრო ოთახში დაბრუნდნენ, ქეთის დედამ კარში გაიჭყიტა და გამოაცხადა:

— ის მოდის!

— ჰო-ჰო-ჰო-ჰო! — გაისმა ხმამალალი სიცილი და ოთახში სანტა კლაუსმა შემოაბიჯა. ელენს მღელვარებისგან სუნთქვა შეეკრა, თუმცა ქეთისგან ადრევე იცოდა, რომ სანტა გადაცმული მამამისი იქნებოდა.

— შობას გილოცავთ, გოგოებო და ბიჭებო! — დაიბუბუნა სანტამ, — მხიარულ და ბედნიერ არდადეგებს გისურვებთ, ჰო-ჰო-ჰო-ჰო!

— მეტი რომ არ იქნება, ისე დაგაგვიანდათ! მთელი საჭმელი გავათავეთ! — უთხრა მორორ-ბელმა.

— ჰო-ჰო-ჰო-ჰო! — კიდევ უფრო ხმამალლა და გულიანად გაეცინა სანტას.

— რა არის აქ სასაცილო? — ჰკითხა მორორ-ბელმა.

სანტამ მას ყურადღება არ მიაქცია. ისევ იცინოდა და ასე სიცილ-სიცილით ზურგიდან ტომარა ჩამოიღო.

— რა კარგია, ამჯერად რომ ყველას გაღვიძებულს გხედავთ! საკვამურადან როცა კი ვძვრები ყოველთვის ღრმად გძინავთ. თავს ძალიან მარტოსულად ვგრძნობ ხოლმე.

— რაო, საკვამურიდან ძვრებით? იმედი მაქვს, მძარცველი არ ბრძანდებით. ერთხელ, ვილაცამ სასახლეში შემოაღწია და მთელი სამეფო თვალ-მარგალიტი

მოიპარა. იძულებული ვიყავი, ჩემი ცხენით, ჩემი პატარა ლორდი ელვით გავკიდებოდი, რომ ძვირფასეულობა დამებრუნებინა.

— ჰო-ჰო-ჰო! — სანტა კვლავ იცინოდა, მას ერთი-ორი ბავშვიც აჰყვა. დანარჩენები კი ერთმანეთს ანიშნებდნენ, ჩუმად ვიყოთ.

— აბა, ახლა მითხარით, ვინ იქცეოდა მთელი წელი კარგად? — იკითხა სანტამ და ტომრიდან საჩუქარი ამოიღო.

— მე! — შესძახა ყველამ ერთხმად.

სანტამ კი ერთ ვარსკვლავის ფორმაში გამოწყობილ გოგონას ანიშნა მასთან მისულიყო. ისიც მორცხვად მიუახლოვდა.

— იცი, ცოტათი ვარსკვლავსა ჰგავხარ! ჰო-ჰო-ჰო! — სანტამ საჩუქარი გადასცა და ბავშვმაც მაშინვე გახსნა. ლამაზი საპნები იყო, ზარის ფორმისა.

— მადლობა, — უთხრა ვარსკვლავ-გოგონამ. ელენმა მორორ-ბელს სწრაფად შეავლო მზერა. ის კვლავ დაეჭვებული ჩანდა.

სანტამ ელექტროფარანი აჩუქა იმ ბიჭს, რომელსაც ტკაცუნის ფორმა ეცვა. ხოლო ბეტმენის ფორმაში გამოწყობილს კი ბანქოს დასცა მისცა.

— დიდი ბოდიში, მაგრამ დარწმუნებული ხართ, რომ რასაც გაცემთ, ეს ნივთები თქვენ გეკუთვნით? — ჰკითხა მორორ-ბელმა სანტას.

— ჰო-ჰო-ჰო! — ისევ სიცილით უპასუხა სანტამ, თუმცა ელენს მოეჩვენა, რომ ისე მხიარულად აღარ იცინოდა.

სანტა კლაუსმა მორორ-ბელს ანიშნა მასთან მისულიყო. შეიძლება ფიქრობდა, მივცემ ამასაც საჩუქარს და გულს აღარ გამინყალეზო.

— აბა, ახლა თქვენი რიგია, თქვენო მეფურო უდიდებულესობავ! მოდი, რაიმე განსაკუთრებული მოვძებნოთ თქვენთვის, — უთხრა მორორ-ბელს.

— თქვენ მაინც იცით როგორ მომმართოთ, — ჩაეცინა მორორ-ბელს, მაგრამ როგორ გაუცრუვდა იმედი საჩუქარი რომ გახსნა.

— ეს რა არის? — გაოცებული დაჰყურებდა რბილი ქსოვილისგან შეკერილ ხუთ საგანს.

ამკარა იყო, სანტა კლაუსმა თავადაც არ იცოდა, რა ეპასუხა ამ შეკითხვაზე. ისევ ელენმა უშველა.

— ესენი თითზე ჩამოსაცმელი თოჯინებია. აი, ნახე: პოლარული ირემი, გულწითელი, თოვლის კაცი, საშობაო ნაძვის ხე და სანტა კლაუსი. რა ლამაზებია, არა, მორორ-ბელ?

— ეს შემთხვევით რაიმე ოინი ხომ არ არის, რომ როგორმე ხელთათმანები გამახდევინოთ? — დაეჭვებული მორორ-ბელი სანტას მიუბრუნდა, — მე ამას არ ვაპირებ, მაგრამ თქვენ კი უნდა გაიხადოთ თქვენი წინდები და ფეხსაცმელები.

— რას ამბობ, მორორ-ბელ! გაჩუმდი! — ელენი შეეცადა მის შეჩერებას.

— მაინც რატომ უნდა გაიხადოს? — იკითხა ბეტმენის ფორმაში გამოწყობილმა ბიჭმა.

— იმიტომ, რომ მოპარულებია! — წამოიძახა მორორ-ბელმა, — ისინი იმ მსახურთუხუცესს ეკუთვნის, კარი რომ გაგვიღო.

— არავითარი მსახურთუხუცესი არ არსებობს, ქეთის მამაზე ლაპარაკობს, — თქვა ვილაცამ.

— ვინც იყო, იყო. ფაქტია რომ შავი მტვრიანი ფეხსაცმელი და მწვანე, ყავისფერ რომბებიანი წინდები ეცვა. ნუთუ არ გახსოვს, ელენ? — იკითხა მორორ-ბელმა.

— კარგი ახლა. ხომ გაიცინეთ? მგონი დროა, შემდეგი ბავშვი დავასაჩუქროთ, არა? ჰო-ჰო-ჰო! — თითქოს ნირნამხდარი იცინოდა სანტა კლაუსი და თან ცდილობდა მოსასხამის ქობით ფეხსაცმელები დაეფარა.

— ახლა კი ჩემთვის ყველაფერი გასაგებია, — გააგრძელა მორორ-ბელმა, — კარგად მახსოვს, რო-

გორ გვიტხრა მსახურთუხუცესმა მე და ელენს, მაღლა რომ ადიოდა ტანსაცმლის გამოსაცვლელად. მე ფეხსაცმლის განმენდაც კი ვურჩიე, რაკი შევამჩნიე, რომ მტვრიანი ეცვა. ეტყობა, ზევით რომ ავიდა და ტანსაცმელი გაიხადა, ცოტა ნაუძინა კიდეც. სწორედ ამ დროს უნდა ჩამომძვრალიყო საკვამური მილიდან ბუხარში ეს მძარცველი. ნუთუ პოლიციაში დარეკვას არ აპირებთ? — მიუბრუნდა ბოლოს ქეთის დედას.

— არა, პოლიციაში არა. მაგრამ შეიძლება შენს მშობლებს დაფურეკოთ და ვუთხრათ, რომ მეტისმეტად აფორიაქებული ხარ.

— რა გასაკვირია, რომ ასე ვარ! — წამოიძახა მირორ-ბელმა, — ყოველდღე ხომ არ იჭერ ცხელ კვალზე არამზადას. ერთი შეხედეთ! წვერიც კი ყალბი აქვს! — ხელი გაიწვინა და წვერის მოქაჩვა სცადა, მაგრამ სანტა დაუსხლტა.

— აბა, ეს რას ჰგავს! მე კიდეც როგორი კარგი ბავშვი მეგონე, — თქვა დანანებით სანტამ, — ისე ნუ მოიქცევი, რომ შენი წინდა საჩუქრების ნაცვლად ნახშირით ავაგოს.

— ვერაფერს ჩამიყრით წინდაში! — მირორ-ბელი კარგად შეშინებული ჩანდა, — თუ ცოტათი მაინც მოუახლოვდებით ჩემს სასახლეს, ჩემს ძალს პრინც ძვირფას თათს მოგიქსევთ. არც ჩემი მეგობრის ელენის საკვამურში ჩაძვრომა სცადოთ.

— რა თქმა უნდა, ჩავეძვრები ელენის საკვამურში. ის ძალიან კარგი ბავშვია და საჩუქარსაც იმსახურებს. აი, რაღაც მაქვს მისთვის, — სანტამ ანიშნა ელენს, ჩემთან მოდიო.

სანამ ელენი მას მოუახლოვდებოდა, მირორ-ბელს შეევედრა, რომ დამშვიდებულიყო.

— ახლა კი დახუჭობანას თამაშის დროა, — წამოიძახა ქეთიმ, — აბა, მიდი, მირორ-ბელ, დაიმაღლე. დარწმუნებული ვარ, კარგ სამალავს იპოვი.

— კარგი, დავიმაღლები. აქ მაინც არავის სურს ჩემი ჭკვიანური მსჯელობის მოსმენა — თქვა და ოთახიდან გასხლტა.

მოგვიანებით, როცა ბოლო საჩუქარიც გადაეცა პატრონს და სანტა კლაუსიც გამოემშვიდობა ყველას, ბავშვები მირორ-ბელის მოსაძებნად წავიდნენ. ელენს არ გაჰკვირვებია, როცა მათი მცდელობა უშედეგოდ დასრულდა.

— ყველაფერი წესრიგშია. ვფიქრობ, სახლში წავიდოდა. ასე ხშირად გაიპარება ხოლმე, — უთხრა ქეთის დედას. ის აღარ უთქვამს, რომ მირორ-ბელი სარკეში გაუჩინარდა.

ელენი სანოლში იწვა და გრძნობდა, ვერ დაიძინებდა. ყოველი საშობაო საღამო მსგავსი მღელვარე მოლოდინით იყო სავსე. იცოდა, ცარიელი წინდა (მამამისის, მთამსვლელთათვის განკუთვნილი სქელი წინდა), რომელიც მოკეცილი იდო მის სანოლზე დილით საჩუქრებით სავსე დახვდებოდა და სწორედ ეს სასიამოვნო მოლოდინი არ აძინებდა.

— წინა წლებივით ახლაც დამეძინება, — ეუბნებოდა საკუთარ თავს ელენი და ბოლოს ჩასთვლიმა კიდეც. კაკუნმა გააღვიძა. ელენი სანოლში წამოჯდა. ოთახში ბნელოდა, გარეთაც.

ფეხები სანოლის ბოლოსკენ გაიწვინა და ის ნანატრი სიმძიმე იგრძნო, რაც საჩუქრებით სავსე წინდას ნიშნავდა. მაგრამ გული სიხარულთან ერთად შიშსაც მოეცვა. რაღაც მთლად საშობაო განწყობა არ ტრიალებდა ჰაერში. ის ხმაური არ ასვენებდა, რამაც გააღვიძა. რა უნდა ყოფილიყო?

დედ-მამას უყვარდა, როცა ელენი საჩუქრების წინდას მათ ოთახში ამოალაგებდა ხოლმე, რათა შვილის სიხარული დაენახათ. ელენს განზრახული ჰქონდა წელს ჩაიც მიერთმია მშობლებისთვის. მაგრამ გრძნობ-

და, რომ ჩაისთვის ადრე იყო. ლამაზ აანთო და ნახა, რომ მხოლოდ ხუთის ნახევარი იყო.

ისევ მოესმა კაკუნი. ეს ხმა ზედა ფანჯრიდან მოდიოდა. თითქოს ვიღაც მის ოთახში შემოსვლას ცდილობდა. ელენს გააყრყოლა; გაახსენდა მირორ-ბელის მონაყოლი მძარცველების შესახებ.

— ელენ, შემომიშვი!

ეს ჩახლექილი ხმა მძარცველისას ნამდვილად არ ჰგავდა. ეს პრინცესა მირორ-ბელი გახლდათ.

ო, რა შვებით ამოისუნთქა, ამჯერად, ელენმა ფანჯარაზე მიჭყლეტილი მირორ-ბელის სახის დანახვაზე.

— მოვდივარ, — დაიძახა და სანოლიდან გამოძვრა.

ელენის ოთახი მანსარდაში იყო. ის ფანჯარა, საიდანაც მირორ-ბელი უნდა შემოეშვა, სწორედ დახრილ კედელზე იყო ამოჭრილი, რომლის ქვეშაც უფროსები ნელგამართულები ვერ დგებოდნენ. ელენს სკამის მიდგმაც კი არ დასჭირდა მის გასაღებად.

მირორ-ბელი მშვიდობიანად გადმოვიდა ოთახში. მძინარე მზეთუნახავის ნიშანწყალიც კი აღარ ეცხო. სახემოთუპნულს და თმაგანწილს ღამის პერანგი დახეოდა. ერთ ხელში ახლა უკვე გვარიანად შეჭყუყუული პირბადე ჩაებლუჯა.

— მირორ-ბელ! მეგონა, ქეთის რომელიღაც სარკეში გაუჩინარდი.

— რას ამბობ! და შენ ასე დაუცველს დაგტოვებდი? ნუთუ ასე იცნობ შენს მეგობარს?

— არ ვიცი, რაზე მელაპარაკები. მირორ-ბელ, მთლად კანკალებ! მიდი შეძვერი ჩემს ლოგინში და ჩათბი!

— ეს მართლა კარგი აზრია!

მაღე ორივენი ჩათბუნებულები ისხდნენ სანოლში.

— მაინც რა გინდოდა სახურავზე? რას აკეთებდი? ან როგორ ახვედი?

— იცი, რაზე ავცოცდი? თქვენი სახლის კედელზე აყოლებულმა მცოცავმა მცენარემ მიშველა. ხანდახან რა სასარგებლოა ასეთი რამეები. კარგი იქნებოდა ერთი ასეთი მცოცავი მცენარე იმ კოშკის კედელზეც ყოფილიყო, სადაც იმდენი წელიწადი ჰყავდა იმ ალქაჯს გამომწყვდეული ჩემი მეგობარი რაპუნცელი. მაშინ ხომ პრინცი ამ მცენარის დახმარებით აცოცდებოდა და არ დასჭირდებოდა რაპუნცელის გრძელ თმაზე ჩამოკიდება. უნდა გითხრა, რომ არც ერთ პრინცს არ მივცემდი იმის უფლებას, ჩემს თმაზე ამოცოცებულიყო, რაც არ უნდა გრძელი თმა მქონოდა. იცი რამდენი თმა დასცვივდა ამის გამო და ძველებური სილამაზეც ვერა და ველარ დაიბრუნა?!

— ო, გთხოვ, მირორ-ბელ! აღარ გინდა ამდენი ზღაპრები რაპუნცელზე! ის მითხარი, შენ რის გაკეთებას აპირებდი.

— აი ამის, — მირორ-ბელმა ჩაბლუჯული პირბადე გაშალა. ზედ დიდი შავი ასოებით რაღაც ეწერა.

— ნახშირის ნატეხით კი დავწერე, მაგრამ მგონი, არა უშავს, არა?

ელენი უკვე დაოსტატებული იყო მირორ-ბელის ნაწერის გაშიფრაში. ასე რომ სარკესთან მისი მიტანა და ანარეკლის წაკითხვა აღარ დასჭირდა. პირბადეზე ეწერა: „სანტა კლაუს, წადი სახლში!“

— ეს პირბადე შენს სახურავზე გადავფინე, თავად საბუხრზე ჩამოვჯექი და ასე ვიყავი მთელი ღამე, — საზეიმო ხმით განაცხადა მირორ-ბელმა, — მგონი, ამაზე გაჭრა. არა მგონია, მოვიდეს.

— ეე... — ელენმა თავი ვერ შეიკავა და თავის სავსე საშობაო წინდას შეავლო თვალი. მირორ-ბელს, რა თქმა უნდა, ეს არ გამოჰარვია, იმანაც შენიშნა საჩუქრები.

— ღმერთო ჩემო! იმაზე მოხერხებული აღმოჩნდა, ვიდრე მეგონა. მაინც რანაირად შემოიპარა? გირჩევნია, ახლავე გადახედო შენს ნივთებს. ნახე, რამე ხომ არ მოუპარავს.

— დარწმუნებული ვარ, არაფერი მოუპარავს, — თქვა მტკიცედ ელენმა.

მირორ-ბელმა დაეჭვებით მოავლო თვალი იქაურობას და ისევ საშობაო წინდაზე დარჩა თვალი.

— როგორც ვხედავ, ჩემთვის არაფერი დაუტოვე-ბია. არა უშავს, კარგიც არის, — ასე კი თქვა, მაგრამ იმედგაცრუებული ჩანდა.

ელენს რალაც აზრმა გაუელვა და მეგობარს სთხოვა:

— მე მაქვს შენთვის რალაც, მირორ-ბელ! აბა, ერთი წუთით თვალები დახუჭე!

ამან მირორ-ბელი ძალიან გაახარა. ელენმა საჩქაროდ გაახვია სანტა კლაუსის ის საჩუქარი, რომელიც ქეთის სახლში მიიღო და მირორ-ბელს ჩაუდო ხელში.

— ახლა შეგიძლია თვალი გაახილო!

მირორ-ბელმა საჩუქარს ქალაღი შემოაცალა და აღფრთოვანებული მიაჩერდა პატარა შუშის გუმბათს, რომლის ქვეშ სასიამოვნო სურათი იშლებოდა: ირმები ტყეში.

— მიდი, შენჯღრიე, — ურჩია ელენმა. მირორ-ბელი ასეც მოიქცა. თოვლის ფანტელები წამოიშალა.

— რამდენი ხანია, სწორედ ასეთ რამეზე ვოცნებობ, — თქვა გახარებულმა.

ელენს არასოდეს მოსჩვენებია მეგობრის ხმა ასეთი ბედნიერი. როგორ უხაროდა, რომ ასეთი რამ მოიფიქრა, მიუხედავად იმისა, რომ თავადაც ძალიან მოსწონდა ეს საჩუქარი.

კმაყოფილებმა კიდევ ერთი-ორჯერ შეანჯღრიეს სათამაშო. მირორ-ბელს თვალი ისევ ელენის წინდისკენ გაექცა.

— დანამდვილებით ვიცი, ნახშირით არ იქნება გავსებული.

— მეც მაგის იმედი მაქვს.

— მოდი, მაინც შევამოწმოთ.

— მე ყოველთვის დედასთან და მამასთან ერთად ვხსნი. ახლა მეტისმეტად ადრეა, ვერ გავალვიძებ.

— მე კი მაინც მგონია, რომ ვალდებულები ვართ გამოვიძიოთ, — თავდაჯერებით განაცხადა მირორ-ბელმა.

— რა ვიცი... — ელენს ჭოჭმანი დაეტყო; თვითონაც სული მისდიოდა, რომ გაეგო, რა იყო წინდაში, — ვიცი, რაც უნდა ვქნათ. ორივემ თითო-თითო ნივთი გავხსნათ და მერე ისევ შევფუთოთ.

მირორ-ბელს კუბიკის ფორმის საჩუქარი მისცა, თავად კი გრძელი და თხელი შეკვრა აიღო.

— რა მაგარია! ჩემი მარაოა! შენ რა შეგხვდა? — წამოიძახა ელენმა.

პატარა ყუთი იყო. შიგნით კი გულსაბნევი იღო შოტლანდიური ტერიერის გამოსახულებით.

— ვერც ერთ ჩემს სამკაულთან ვერ მოვა, მაგრამ მაინც საყვარელია. გინდა ღამის პერანგზე დაგიმაგრო? — შესთავაზა ელენს.

— კი, გთხოვ.

უცებ მირორ-ბელმა წამოიყვირა.

— რა იყო? რა მოხდა?

— თითში ვიჩხვლიტე!

— ო, ღმერთო ჩემო! — ელენმა შეხედა შეჭუჭყული, დახეული თეთრი ხელთათმანიდან გამოშვრილ თითს. არც სისხლი ეტყობოდა, ნაჩხვლეტსაც კი ვერ ამჩნევდა, — არ იდარდო, რა! დარწმუნებული ვარ, არაფერი მოგივა.

— სწორედაც რომ მომივა. უკვე ძილი მართმევს თავს.

— ო, გვიშველეთ! მე რისი გაკეთება შემიძლია?

— არაფრის, მაგრამ ნუ გეშინია. ისე, სასიამოვნო შეგრძნებაც კია. ვფიქრობ, ერთი სამასწლიანი ძილი მაინც მჭირდება ამდენი თავგადასავლის შემდეგ.

მირორ-ბელმა გემრიელად დაამთქნარა და ელენის საწოლში ჩანვა.

— არა, რას აკეთებ? მანდ როგორ დაიძინებ? — დაიბნა ელენი.

მირორ-ბელს კი თვალები უკვე მიეღულა და მშვი-

დად ფშვინავდა.

— გაიღვიძე, მირორ-ბელ! — ელენი უკვე ყვიროდა.

— ელენ, რა ხდება? — გაიგონა დედის ხმა კედლის მეორე მხრიდან.

გოგონამ საათს დახედა. ექვსის ნახევარი იყო. ასე ადრე არ აპირებდა მშობლების შენუხებას, მაგრამ ფაქტი იყო, რომ უკვე გააღვიძა.

თანაც, ფიქრობდა ელენი, ერთხელ და სამუდამოდ ხომ უნდა დაუმტკიცოს ოჯახის წევრებს, რომ მირორ-ბელი ნამდვილად არსებობს. თუ ის სამასი წელი აპირებდა ელენის საწოლში ძილს, მაშინ მათი ეჭვების გაფანტვას სულ აღარაფერი ედგა წინ.

* * *

— ბედნიერ შობას გისურვებ, — ნამძინარევი ხმით მიულოცა დედამ და ელენის შეტანილი ჩაის დანახვავზე სიხარულისგან წამოიყვირა.

— შენი საშობაო წინდა სად არის? — ჰკითხა მამამ.

— ჯერ ისევ ჩემს ოთახშია. ისევე როგორც მირორ-ბელი! უნდა აუცილებლად მოხვიდეთ და ნახოთ!

— კარგი რა ელენ! შობის დღეს მაინც დაგვასვენე ამ მირორ-ბელისგან! — შეევედრა დედა.

— მაგრამ მას მართლა ჩემს საწოლში სძინავს! ის მართლა აქ არის! დედა, გთხოვ რა, ძალიან გთხოვ, ნამოდი!

— ჯერ ჩაის დავლევთ, — დაამთქნარა დედამ, — შენ მალე ადი და ჩვენც რამდენიმე წუთში მოგყვებით.

ელენი დათანხმდა. მართლაცდა რა იყო ასე საჩქარო?

მაგრამ როდესაც თავის ოთახში დაბრუნდა, მირორ-ბელს ხელები წინ გაეშვირა და ოთახში წელა დააბიჯებდა.

— მირორ-ბელ! შენ რა, უკვე გაიღვიძე?

— არა, შე სულელო, ძილში დავდივარ.

ელენმა შეამჩნია, რომ მისი საჩუქარი მინის გუმბათი მარჯვენა ხელში ჩაებლუჯა.

— ნახვამდის, ელენ, — უცნაური ხმით წარმოთქვა მირორ-ბელმა და გარდერობის სარკეში გაუჩინარდა.

— მირორ-ბელ! დაბრუნდი! — ელენმა სარკეს ჩასაძახა, მაგრამ იქ საკუთარი გამოსახულების გარდა სხვა ვერაფერს დაინახა.

— აბა, სადა გყავს მძინარე პრინცესა? — იკითხა მამამ. დედაც უკან მოსდევდა.

— ერთი წუთით დაგაგვიანდათ! მძინარემ შეაბიჯა სარკეში და გაუჩინარდა.

— აბა, აბა, მართლაც, რა გასაკვირია, — თქვა დედამ. შემდეგ ელენის საწოლზე საჩუქრის შესაფუთი ქალაღი შენიშნა, — ვხედავ, მოთმინება აღარ გეყო და წინდის ამოლაგება დაიწყე.

— ეგ მირორ-ბელის იდეა იყო.

— კი, აბა რა, — თქვა ღიმილით დედამ.

ელენი გრძნობდა, რომ მშობლებს მისი არ სჯეროდათ. რა თქმა უნდა, ამის გამო ბრაზობდა, მაგრამ მშობლებისაც ესმოდა. მირორ-ბელის ზოგი ამბისა თუ ნათქვამის თავადაც არ სჯეროდა. აი, მაგალითად, მართლა სამასი წლით უნდა დაეძინა? თუ ეს მართალი იყო, მაშინ ელენი ველარასოდეს ნახავდა ერთი გამონაკლისი შემთხვევის გარდა — თუ მირორ-ბელი ძილში მოსიარულე გამოეცხადებოდა.

— აბა, საჩუქრების წინდის ჩამოტანას არ აპირებ? — ჰკითხა დედამ.

— კი, მოვდივარ! — უცებ გოგონა სასიამოვნოდ აღელდა.

მართალია მირორ-ბელი იქ აღარ იყო, მაგრამ შობის დღე თენდებოდა.

თაბგმანი

ალაჰვერდი ტაქლალი

ალაჰვერდი ტაქლალი აზერბაიჯანელი პოეტი, რომელიც საქართველოში დაიბადა. დამთავრა მოსკოვის მ. გორკის სახელობის ლიტერატურის ინსტიტუტი; ეწევა მთარგმნელობით საქმიანობას. მან არაერთი ქართველი პოეტი და პროზაიკოსი აამეტყველა აზერბაიჯანულ-თურქულ ენაზე: ილია ჭავჭავაძე, რევაზ ინანიშვილი, ბესიკ ხარანაული, გოდერძი ჩოხელი და სხვ.

ალაჰვერდი თვითონაც წერს საინტერესო, მინიატურული ხასიათის ლექსებს, ფორმით იაპონურ ტანკა-ხოკუს რომ მოგაგონებთ. მისი სათქმელი ლაკონურია და მხატვრულ-ფილოსოფიური სიღრმეებით ხასიათდება, რაც მკითხველს თავისი ქვეტექსტებითა და გააზრებებით საკამაო საფიქრალს ალუძრავს.

რატომ უყურებს უკუნი შიშით
სანთლის ოქროსფერ ალს?

რას გვეუბნება
ცულით დაჩეხილი ხის ხმა
როდესაც ფოთლები ცვივიან?..

როდისმე უფიქრია თეთრ პეპელას,
შენყვიტოს თავისი მოკლე წუთისოფელი?

ვინ შეამჩნია ჟოლოს ბუჩქებში
რომ ნიავის პერანგი სისხლით არის გაჟღენთილი?

როგორ გამოჩნდება სარკეში გადამფრენი
წეროს ძახილი?..

როგორ შეუძლიათ მკვდრებს
ჩვენს სიზმრებში ლაპარაკი?

რას ეძებს ფარვანა,
როცა ბზრიალებს სანთლის ალზე?

რითი განსხვავდება ჩვენი სიცოცხლე
თოვლზე დატოვებული
ბელურას ნაფეხურებისგან?

თუ მარტოობას ენა არა აქვს,
მარტოხელა კაცთან როგორ მოვნახოთ
საერთო ენა?

რატომ უნდა ამ ქარს, ხანდისხან შეცვალოს
ქალაქის მეეზოვე?

ცულით დაჩეხილი ხის ხმა
კენესად მიუვა ღმერთს?

იციან თევზებმა, რა არის ზღვაში არეკლილი
ვერცხლისფერი მთვარე?

ლექსი, რომელიც მე დავწერე
ცაში გადამფრენმა ფრინველებმა დაკორტნეს...

საინტერესოა, როგორი ხმა აქვს
მთებში უხმაუროდ დაშვებულ თოვლს?

არნივის ფრთების ხმა
სიკვდილის ზარია ზაფხულის მინდვრებში...

იცის ყვავილმა, რომ, როდესაც თესლი იყო,
ფრინველის ნისკარტიდან დავარდა მინაზე?

რატომ იქცვიან პეპელას ფრთებად
ფოთლები, როდესაც ცვივიან?..

რა ენაზე ლოცულობს თეთრი პეპელა
ფრთების ფარფატის დროს?

როგორ ხვდებიან თევზები
წყლის ქვეშ ბინდს?

ვის შეუძლია, ამაღამ მთვარის სხივისგან
გამოჭრას საბანი?..

იმ ბნელ ღამეს,
მგლის ყმუილი რას ეუბნებოდა მთებს?

რას ფიქრობს ჭიანჭველა
გასული ზაფხულის ჩახუთულ სიცხეზე?

როდისმე უფიქრია ფუტკარს,
დანეროს სიმღერა ყვავილებზე?

მარტოხელა ტბას რას
ეჩურჩულება წვიმა?

რაიმე შეიცვლება, რომ თხუთმეტი წლის გოგონას
თვალით დავინახოთ სამყარო?

როგორ ვუთხრა პეპელას,
რომ ობობამ იქ აბლაბუდა გააბა?

რა მოაგონდა შემოდგომის ქარს
ამ მინდორში, რომ ტირის?

რა ენაზე შეიძლება დაანყნარო
ქარის ქვითინი?

რას გვეუბნება გამსკდარი ბროწეული,
როდესაც თავისი მარცვლებით გვიღიმის?

სად გაქრა ის ქალაქი,
რომელიც იმალებოდა თავსხმა წვიმის იქით?

როდესაც კოკისპირულად წვიმს,
ქალაქი რატომ ჰგავს მგლოვიარეს?

ნუთუ ერთხელაც არ ოხრავს ვარდი,
როცა თავის გულიდან ფუტკარს
აძლევს ნექტარს?

რატომ უცქერს ადამიანებს
მიტოვებული სახლის ფანჯარა საგანგაშოდ?

გადაარჩენს ვინმე მიცვალებულის
მიერ წარმოთქმულ ბოლო სიტყვას?

გაიგებს ოდესმე დანგრეული ციხესიმაგრე
გაზაფხულის წვიმის ღელვას?

ასფალტიდან ამოსული ბალახი რატომ
უყურებს მზის სინათლეს
გაკვირვებული თვალებით?

ნეტავ, ფუტკარი ღამით, ძილის წინ,
სიზმარში მხოლოდ ყვავილებს ხედავს?

როდის უნდა გავუხსნათ კარები
შემოდგომის ქარების ქვითინს?..

ვის შეუძლია, განასხვავოს ღმერთის ჩურჩული
შემოდგომის წვიმის ჩურჩულისგან?

თარგმნა
ბალატიერ არაბულმა

კონსტანტინე აფხაზის მუზეუმის დაარსებისათვის

კოტე აფხაზი

წევრად, მონაწილეობას იღებდა „საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტის“ შემუშავებაში და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში იყო დამფუძნებელი კრების წევრი. კ. აფხაზი იყო საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ერთ-ერთი ფუძემდებელი, ხოლო 1921-1923 წლებში ამ პარტიის თავმჯდომარის მოვალეობასაც ასრულებდა.

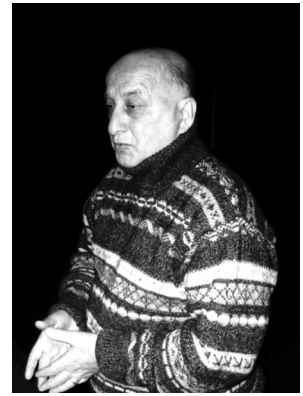
1921 წელს, ბოლშევიკური რუსეთის მიერ საქართველოს ანექსიის შემდეგ, კონსტანტინე აფხაზი ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ერთ-ერთი ლიდერი გახდა. ის ხელმძღვანელობდა „სამხედრო ცენტრს“, რომელსაც უნდა მოემზადებინა საერთო-სახალხო აჯანყება. სამხედრო ცენტრს, გამცემლობის შედეგად, მიაგნეს, კ. აფხაზი დააპატიმრეს და სასიკვდილო განაჩენი გამოუტანეს. 1923 წლის 20 მაისს გენერალი კონსტანტინე აფხაზი თოთხმეტ თანამებრძოლთან ერთად დახვრიტეს.

აფხაზთა საგვარეულო სასახლე სოფ. კარდენახში — სახლი, სადაც 1867 წელს დაიბადა კ. აფხაზი, მრავალი წლის განმავლობაში ინგრეოდა და იძარცვებოდა. დღეს ის ძალიან მძიმე მდგომარეობაშია და გადაუდებელ რესტავრაციას საჭიროებს. მიუხედავად იმისა, რომ სასახლე კერძო საკუთრებას წარმოადგენს (ეკუთვნის აფხაზთა საგვარეულოს წარმომადგენელს) და მას კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსიც აქვს მინიჭებული, მისი აღდგენა მაინც ჭიანჭურდება.

კარდენახთან და აფხაზთა სასახლესთან დაკავშირებულია ილია ჭავჭავაძის სახელიც. ილია ჭავჭავაძის უფროსი და, ნინო, იყო დედა კონსტანტინე აფხაზისა. ილია ხშირად სტუმრობდა დის ოჯახს. გადმოცემით ცნობილია, რომ „კაკო ყაჩაღის“ პროტოტიპი ყაჩაღად გავარდნილი კარდენახელი გლეხი ყოფილა, რომელსაც ილია პირადად შეხვედრია დასთან ერთ-ერთი სტუმრობის დროს. ასეთი კულტურული მნიშვნელობის ძეგლი დღეს სრულიად გაპარტახებულია.

გასულ წლებში რამდენიმე წერილი მიუძღვნენ ამ საკითხს. ამ წერილის მიზანიც იგივეა — კიდევ ერთხელ გამახვილდეს ყურადღება ამ გადაუდებელ საკითხზე. სასახლის აღდგენის შემდეგ აქ უნდა დაარსდეს კონსტანტინე აფხაზის მემორიალური მუზეუმი, რაც ისტორიული სამართლიანობის აღდგენაც იქნება და მადლიერების გამოხატვაც მადლიერი შთამომავლობისგან ღვანლმოსილი წინაპრისადმი.

ზაალ ზოტკოველი

ტკივილების ვერნისაჟზე

ვერნისაჟზე გეპატიჟებით, ბატონებო, ტკივილებით, დიდი სევდითა და დარდით შეფერილ ვერნისაჟზე, რომელსაც სხვა ვერნისაჟებისგან განსხვავებით ერთადერთი ავტორი ჰყავს, თმაში ვერცხლგარეული ქალბატონი, რომელიც ამ ფეერიული მისტერიის მნახველებს თავის სულს სთავაზობს და მის იდუმალ ხვეულებში სამოგზაუროდ ინვევს.

ცირა შალაშვილი.
ჩემდა სამარცხვინოდ უნდა ვალიარო, რომ ეს სახელი და გვარი ბოლო დრომდე თითქმის არაფერს მეუბნებოდა. კი ვიცოდი, რომ ქუთაისში ცხოვრობდა, ქუთაისში მოღვაწეობდა, მაგრამ მის პოეზიასთან ზიარების საშუალება თითქმის არ მქონია. არადა, როგორც კი ხელში ჩამივარდა მისი მრავალმხრივ საინტერესო და საგულისხმო ერთტომეული „მე მახსოვს მინა რომ ვიყავი“, მივხვდი, რომ ჩემი თვალთახედვის არეში მოექცა უაღრესად მნიშვნელოვანი შემოქმედი, რომელსაც საკუთარი ორიგინალური მსოფლალქმა გინა განცდა აქვს, საკუთარი, ყველასგან გამორჩეული ხელწერა... პოეტიკა და სულაც არ ერიდება, მისი ტკივილები და განცდები სამზეოზე გამოიტანოს და ყველას დაანახოს, თუ რისგან იქმნება მისი უნატიფესი სტრიქონები.

ცირა შალაშვილი სხვათა დარად თავის ბავშვობიდან მოდის, იმ ულამაზესი ზღაპრული სამყაროდან, სადაც, როგორც წესი უმსუბუქესი და გამჭვირვალე ფერები სჭარბობს. ამ სამოთხეში

თითქოს ნამცეცა ვარსკვლავები
ზანზალაკებს ანკარუნებენ
და მინა ისე მიიწევენ ცისკენ,
მათ შორის მხოლოდ ნიავივით ღრუბელი
მოჩანს...

ჰოდა, იმ საოცრებებიდან რეალურ სამყაროში შებიჯებისთანავე გრძნობს, თუ რამხელა პასუხისმგებლობაა ქართველად მოველინო სამყაროს, ქართული მიწის მცველად და მეოხად, იმ პანანკინტელა, ნამცეცა მიწის ნაგლეჯისა, რომელიც ამ სიმცირის მიუხედავად ობოლ მარგალიტად უჩნდათ მისი იავარქმნისა და მოსპობის მსურველებს.

სულ ქართველს ჰგავხარ მუხაო,
შენის ბედით და წესითა,
სანუთისოფლო მინდორზე
დარგულო უფლის ხელითა.

ცირა შალაშვილიც ჩაკირული ქართველია, უფლის ხელით დარგული ღვთისმობლის ნილხვდომილ სანუთისოფლო მიწაზე და ისიც, როგორც მამის მხრებს, ისე ეყრდნობა კავკასიონს, მის გორიზ და მიუვალ მწვერვლებს, იქიდან დაჰყურებს საესავ სამშობლოს და გული უკვდება იმის შემხედვარეს, თუ როგორ თანდათანობით ემსგავსება ივერთა მინა

ბაბილონის გოდოლს, ჩამოშლილსა და იავარქმნილს, როგორ ილევა და პატარავდება მისი საბრალო დედოფლოსავით, როგორ პარავენ მის სამშობლოს სახვალ-იო ღიმილს, როგორ სდის ილორში წმინდა გიორგის მირონად ცრემლი. დადის იმ მიწაზე, ადრე რომ სამშობლო ერქვა, საკუთარი ოქროს საუკუნე რომ ჰქონდა, რწმენისა და სიყვარულის ფორპოსტს წარმოადგენდა. ახლა აქ ქართულად არც ვტირით და არც ვმღერით, დიდი ბაგრატიონის, კახთბატონის სამეფო ხმალი მუზეუმში ჟანგდება, სამაგიეროდ კი გესლსა და შხამს ყვავილობის ჟამი უდგას. ვტრაბახობთ, ოქროს საწმისი კოლხური მუხის ტოტზე ეკიდაო და თავად ჯერაც ტყემალზე ვსხედვართ და ერთმანეთს ნაცარს ვაყრით თვალეებში. მშობელივით ძვირფასი დედაენის ხსენება უკვე ქილიკის საგნად ქცეულა, ენის დედობა და მამობა ვინ გაიგონაო. კარგად ესმის, რომ ჭეშმარიტ თავისუფლებას და მომავალს საუფლოს ხონჩით არავინ არიგებს, რომ მათ მოპოვებას სისხლზე მეტად, დაღვრილ სისხლზე მეტად შრომა და ოფლისღვრა, ოფლისღვრა და შრომა სჭირდება. მაგრამ, ეს მაგრამაა, გულს რომ უკლავს:

წარსული როცა
მომავალზე ასჯერ მეტია,
რა ვუთხრა აწმყოს,
ესეც ვითომ ბედის ეტლია?
რაც აქამომდე
ერთადერთი იყო ღვთის მერე,
დღეს სულერთია,
ყველასათვის
დღეს სულერთია!

ყოველივე ამის შემხედვარეს თითქოს ისლა დარჩენია, უფალს შესძახოს, რალას უცდი დალოცვილო, მოდი და ეს თამაშიც დავამთავროთო. მაგრამ როგორ შეველიოთ ამ სილამაზესა და მშვენიერებას, როდესაც გრძნობ, რომ აქედან ლურჯი მარადისობაც სულ ერთი ხელის განვდომაზეა, როდესაც გელათის კედლიდან საქართველოს თვალს არ აშორებს დიდი დავითი, ცალი ხელით ქარქაშიდან თავისით ამოსული ორლესული რომ ჩაუბლუჯავს, როცა ზღვიდან სავსე მთვარესავით მოიწევა თუთაშხია, ღვთიური მაღლით გასხივოსნებული ჩვენი ეროვნული სიამაყე. არა, ბატონებო, ყოველივე ამის შემხედვარეს არც ჩამუხვლის და არც ყურების ჩამოყრის უფლება აღარ გვაქვს, მითუმეტეს ეშმაკისთვის ლოყის მიშვერის უფლება:

თავს ვიკავებ, რა ხანია,
ჯავრით რომ არ გავცივო,
მეტი ლოყა რომ აღარ მაქვს,
რა ვქნა, რალა მოგიშვირო?

ეტყობა, მართლა დამთავრდა ლოყის მიშვ-ერის დრო და ახლა ისლა დაგვრჩენია ქართველებს, თვალეში ჩავხედოთ ერთმანეთს და იმ თვალეში ამოვიკითხოთ, ვართ თუ არა ამ ქვეყნის ღირსნი, თავის დროზე უფალმა რომ გვინყალობა.

ცირა შალაშვილი თითქოს ბევრს არ წერს დე-დაზე, მის უსაყვარლეს არსებას სულ რამდენიმე ლექსი უძღვნა, მაგრამ დედის ხატება, დედის სახე მისი პოეზიის მარადიული თანამგზავრი გახდა, როგორც იმერეთის მკვიდრნი იტყვიან ხოლმე, მის პოეზიას დაედარა და იქ ისე ჩუმად, ისე უხმაუროდ დაიდო ბინა, როგორც ეს მხოლოდ დედებს ეხელ-ნიფებათ. ქალბატონი ცირა დედაზე უბრალოდ, ყო-ველგვარი ყალბი გრძნობების დემონსტრირების გარეშე გვიყვება და ამ სისადავეში იმხელა მუხტია ჩადებული, რომ ცრემლი უნებურად ყელში გებჯინე-ბა და დახრჩობას გიპირებს. გაზაფხულდება და სას-ნრაფოდ უნდა კახეთში გაქცევა, საცაა მერცხლები მოფრინდებიან და დედაჩემი რომ არ დახვდებათ, რა ეშველებათო. ან კიდევ, დედა დაესიზმრება და დილით მხოლოდ იმაზე ფიქრობს,

რომ ენახა

რა ბედნიერს გამომეღვიძა —

ალარასდროს არ მოკვდებოდა.

კიდევ ერთი მინი-შედეგური პოეტი ქალბატონისა: ამოიბრინა ბალახმა კიბე

და ფანჯარაში რომ შეიხედა, —
გაქვავდა!

ისე იყურებოდა

კედლიდან ჩუმი ლოდინით დედა.

ვიმეორებ, მაგანმა შეიძლება ტომეულები უძ-ღვნას დედის ხსოვნას, მაგრამ ასე ზედმინევიტ ზუსტად მაინც ვერ გადმოსცემს სულის იმ მდუღარ-ებას, რასაც ცირა შალაშვილი განიცდიდა იმ უაღრე-სად მნიშვნელოვანი სტროფების შექმნისას. პოეტი კი თავს იმით იმშვიდებს, რომ „სამოთხეში, ალბათ, ახლა მშვიდი ღამეა, ნათელი ღამე, უმზეობით არა მწუხარი, სულებს კარგი აქვს მეხსიერება და სახლში ვინმეს დაბრუნება ჩუმად უხარით“...

თუ რამით დააჯილდოვა არსთაგამრიგემ ცირა შალაშვილი, უპირველესად, სიყვარულის ნიჭით და

მისი პოეზიაც ამ ულამაზესი გრძნობითაა დამუხ-ტული. პოეტის ალტერ ეგო სიყვარულის მხეველად ქცეულა და კარდიოგრამის გადაღებისაც კი ეშინია, წინასწარ იცის დიაგნოზი — ის სახელი, რომლის ხსენ-ებაზეც ლამის გული ამოუფარდეს.

მღელვარებით ხელებგაშლილი

ჩემი მწვანე აეროდრომი

ფეხშიშველა გამორბის შენსკენ

და გზაზე ფანტავს

ათრთოლებულ მოუთმენლობას.

სიყვარული შეუძლია, დიდი სიყვარული და ერთ-გულება, ამიტომაცაა, რომ ტელეფონის სიკვდილსაც უმშვენიერეს რეკვიემს უძღვნის, რომლის ზარიც ალარ აამღერებს ოთახს, ალარ აავსებს მის სამყა-როს ნანადაურის ჟრუანტელისმომგვრელი ხმით, იმ ნანადაურისა, რომელიც ერთმა ღმერთმა იცის, რატომ წააგავს თიბათვის წვიმას. თავადაც სიყვარუ-ლის წვიმებით მთვრალი ბედობა დღეს ხვდება, რომ წუთისოფლის უკვდავებას დაუნანებლად გაცვლიდა მის სიყვარულთან გატარებულ თუნდაც ერთ წამზე იმიტომ, რომ მარტო შვილი, ცოლი და დედა კი არ არის, არამედ ქალი, სიყვარულისთვის და ჟრუან-ტელებისთვის შექმნილი არსება და თუ ვერავინ დაინახა მასში ციური ელვა, დღეში ათასჯერ ეცვლე-ბა მხარი. ჩემს სიზმარს შენი სურნელი ჰქონდა, ისევ ანთია ჩემს სხეულზე შენი ტუჩებიო, ეჩურჩულება სიყვარულს და თან პატიებას სთხოვს, ვერ გადა-გარჩინე, ისე ჩამადნი თითებში ჩიტის ბარტყივით, ფრენაც კი ვერ გასწავლეო. ყოველდღიურობამ შე-ჭამა ჩემი სიყვარული, აი, ახლაც მის თვალწინ წეროს ნისკარტით მოლუსკივით გამოათრია ფიქრის უხ-ილავ ნიჟარაში მიმალული ნატვრის უკანასკნელი ნაგლეჯი და

მე გვალვით ვკვდები —

სხვას არწყულებს

შენი მერწყული,

მზის ქარიშხალმა

ისევ ჩემს ცას გადაუარა —

ყოფის მკლავებზე

ნებიერად წევს ოაზისი

და ვინ გაიგებს,

ამ წყურვილზე ფიქრობს

თუ —

არა.

ამ დროს ზღვადაკარგულ ნიჟარაში მთვლემი წარსული მკვდარი ცრემლივით ჩამოსწყდება ხსოვ-ნას, როგორც კაკალს ჩაგლიჯავს ხოლმე ზაფხულის მეხი კენწეროდან ძირამდე... ამიტომაც ეპატიუება წვიმას თავისთან, მისი თქემით სურს გაგრილება და დაოკება იმ აუხდენელი სურვილებისა, ადრე სამყა-როს წალეკვით რომ ემუქრებოდნენ და ახლა გან-ყალბულ ღვინოს დამსგავსებიან. არადა —

უფლის წელს,

გახსოვს?

ისე გიყვარდი,

სულ ერთადერთი

ვიყავი შენთვის

ანგელოზების

ფრთების შრიალში

თეთრი სუფევა

დავლანდე ღმერთის.

რომ იცოდეთ, როგორ მინდოდა ცირა შალაშ-ვილის ყველა იმ ლექსზე მესაუბრა თქვენთან, რომ-ლებიც სიყვარულის უძღვევლი მადლითაა ნიშანდე-ბული, თითქოს შევეცადე კიდევ, მაგრამ ინტუციამ

მიკარნახა, რომ ეს სიზიფეს ლოდთან შეჭიდების ტოლფასი იქნებოდა, რადგან მაშინ ამ წერილისთვის პოეტის ერთტომეული უნდა დამერთო. ამიტომაც ვჩერდები და მხოლოდ ერთ ლექსს შეგახსენებთ:

ნამო, ზღაპრებში გავიპაროთ!
აქ ყველაფერი
ცხადზე ცხადი და მოსაწყენია.

.....

ზაფხულს უაზროდ მოსდევს ზამთარი
და უშენოდ ვარ
მთელი წელია!

ასე სასხვათაშორისოდ ითქვა ფრაზა, რომელ-მაც ვეება ტკივილი და დარდი დაიტია. იმ წელიწადის ყოველი დღე კი არა, ყოველი წუთი და წამი ხომ ტანჯვით და დაგუბებული ტკივილებით იყო სავსე და წალეკვით ემუქრებოდა ყველას და ყველაფერს.

და მაინც, მზე მიგალობს ხასიათშიო, აცხადებს პოეტი და თვითონაც ვერ ხვდება, რომ ამ ფრაზით იმ კუთხის, იმ ქალაქის მკვიდრთა დევიზს აყალიბებს, იმერეთი და ქუთაისი რომ ჰქვია სახელად. ქუთაისელთა რძალია და საოცრად მოუხდა სავარდო და სამაისო ქალაქს, საკუთარი ფერადები შემატა აკაკის და გალაკტიონის საუფლოს და მისი ცხოვრების განუყოფელ ნაწილად იქცა.

ნამო, ბაგრატი —
იქ ცისფერ ნიავს
მოაქვს გელათის ლურჯი ზმანება
და შენი სული ამ სიცოცხლისთვის
შეგენანება,
შეგენანება!

აქ ხომ სტუმარი ღვთის კაცია და ამიტომაც დღელამის ნებისმიერ მონაკვეთში „სამასპინძლო ჟღერს მოტივი ხმელთა ზე და წყალთა შუა“. და კიდევ ერთი მშვენიერი ლექსი ბაგრატიზე:

როგორ დაბერდა ეს დროც,
ჩემსავით,
შეუსვენებლად მსრბოლი აქამდი.
ისე ფერმკრთალი და საყვარელი,
უმსუბუქესი
ნისლის ბარხატი,
სივრცის ჩარჩოში
მარადისობის
ხელით ნახატი
მოჩანს ბაგრატი.

ისეთი უმსუბუქესი და მშვენიერია ეს ლექსი, რომ ავტორს სულ ადვილად ვპატიობთ ისეთი სიტყვის გამოყენებასაც კი, როგორცაა „ბარხატი“.

ქუთაისი ქუთაისად, მაგრამ ცირა შალაშვილი ყვითელგულა წინილა არ არის, რომელსაც აღარასოდეს ახსენდება ის კვერცხის ნაჭუჭი, საიდანაც გუშინ გამოძვრა. უფრო კი პირიქით:

ისე ბრიალა,
ისე მშვიდი
მზე ამოფრინდა,
ცაც ისეთია,
ლურჯი,
ლურჯი
და ისე წმინდა —
ველარაფერზე ველარ ვფიქრობ,
კახეთში მინდა!

რა თქმა უნდა, კახეთში, ურომლისოდაც საქართველოს ნებისმიერ კუთხეს პენი და ლაზათი დაეკარგებოდა. განსაკუთრებით კი ყვარელია პოეტის სანატრიონი, მისი საფიქრალი. ღრუბლებისა შურს, თითოეულ დაბერვაზე აღმოსავლეთისაკენ

რომ მიფრინავენ, მე კი ბეჩავი, თვალს გაგაყოლებთ მხოლოდ და მხოლოდო, თუმცა მისთვის მთავარი მაინც ისაა, რომ ალუბლები დღემდე ჰყვავიან ყვარელს და ღმერთმა სხვანაირად ნუ ჰქნას მე ახლა მწვანე ალაზანს იქით ვწევარ და შენით ვირწყულვ გვალვას.
და მსურს თუ არა, და მსურს თუ არა,
არცერთი წამით უშენოდ არ ვარ.

.....

რომ ხარ მისთვისაც მადლობა უფალს,
რომ არ მჭირდება გამოგიგონოთ.

ალაზანი რომ ალაზანია, მდორედ და ტაატი იმ-იტომ მიედინება, რომ სულაც არ ეჩქარება საქართველოდან გასვლა და, ალბათ, ამიტომაც უყვარს პოეტს განსაკუთრებით...

სიბერემდე ჯერ კიდევ შორია, მაგრამ ცირა შალაშვილი პოეტია და წარმოუდგენელია იმ დროზე არ ფიქრობდეს, როცა მისი ნავი სტიქსის მეორე ნაპირს მიადგება. მღვრიე წყალი შემომწვდენია სულამდე უკვეო და ისიც კარგად მოეხსენება რომ

ვიდრე ციდან ჩუმი სხივი
ჩემს წილ დღეებს ნათელს მოჰფენს,
ერთ ლუკმადაც არ ვეყოფი
გაავებულ წუთისოფელს.

ეს მწარე რეალობა გახლავთ, ბატონებო, მაგრამ პოეტი იმითაა საინტერესო, თუ რა კითხვა ებადება ამ დროს საწუთროს მიმართ, კითხვა კი მეტად უცნაური და ღიმილის მომგვრელია, ნეტავ რას იზამს ჩემი დაბადების დღე, კიდევ რომ მოვა და მე აღარ დავხვდებიო. ასეთი კითხვა სულით ძლიერ ადამიანს შეიძლება გაუჩნდეს და თანაც პოეტს, დუელში რომ იწვევს სიკვდილს და უყვარს ბედისწერასთან გათამაშება, ვერაფრით გადაუხდია წუთისოფლის ვალი, წუთისოფლისა, სადაც ახლა უცხო ქარები ქრიან, სადაც თმენის ფიალა დიდი ხანია, რაც ნაქცეულა და, ამიტომაც, ველარასოდეს აივსება, სადაც ლექსიკონიდან ქრება სიტყვა — ღირსება. მეუფებს ჟამი, უაზროდ ფლიდი, ჟამი დაბმული ქვიშის საბელით და პატიოსან ადამიანს ისლა დარჩენია, მარტოობაში ეძებოს შვება. იცის, რომ მარტოობა მარადიული მეუღლეა მისი, დაბადებამდე რომ იქორწინა და აბა ახლა ვინ დასწერს ხელმეორედ ჯვარს ბედნიერებასთან. მისტირის ულექსებო დღეებს, იმ კომპარულ და აუტანელ დღეებს, როცა მზეც კი ბნელეთს შეიკეტება ხოლმე. ასეთ დროს მავანს შეიძლება სულეთში გადასვლაც კი მოუხდეს, მაგრამ პოეტი მაინც დაყოვნებას არჩევს. რატომ?

უნდა ვნახო,
ამ უაზრო,
ქაოსური ლამიდან
როგორ შექმნის
ღმერთი ისევ
დედამინას
თავიდან!

მართლაც საინტერესოა არა, ძვირფასო მკითხველო, ამისთვის მართლაც ღირს დროებით შეჩერება ამ ცოდვითდაცემულ სამყაროში, იქ, სადაც სიზმრად ყოფნა უფრო მისაღებია მათთვის, ვისაც მიაჩნია, რომ სიზმარს ჰგავს წუთისოფელი.

ხოხბის ფერით ლივლივებენ სიზმრები,
მიაქვს ჟამი ორფეროვან წყალს,
ჯავრო, მაინც რა უაზროდ იზრდები,
რა ნისლებით იზურბურებ თავს!

ცირა შალაშვილი ქრისტიანია, მართლმორწმუნე ქრისტიანი და მუდამ ბედნიერია, როცა იორ-

დანეში ნათლისღების სხივი ინთება, მიმწუხრის ჟამი ღვთისმშობელის სევდიან თვალებს ახსენებს, რომლის ფერხით, როგორც ლივლივა სივრცე, მორჩილად განოლილა მარადისობა. მაგრამ ჭეშმარიტ შემოქმედს ისიც აოცებს, რომ ტაძრებში, მეჩეთებში, სინაგოგებში მლოცველები უზენაეს ღვთაებას მხოლოდ სანთლის ენით ესაუბრებიან. ზოგჯერ ასეთი ხილვაც აქვს:

ბუნდოვნად, ყრუ-მუნჯ უღრანში
გაკრთება ხოლმე მოგონების თეთრი სამრეკლო,
რომლის ზარებსაც მზის სხივები აწკარუნებენ
და კამკამა ცის ლურჯი გუმბათი
სულ სიფრიფანობს
სიზმრისფერი ანგელოზებით.

ეს კია, პოეტი რაღაც მეხუთე გრძნობით იმასაც ხვდება, რომ აპოკალიფსის ჟამი დამდგარა, ნისლში გახვეული სამყარო მეორედ მოსვლის მოლოდინში გატრუნულა და მორჩილად ელის განაჩენს...

ხმამალლა შემიძლია განვაცხადო, რომ ცირა შალაშვილი ის პოეტი, რომელიც არავითარ შეღავათებს არ ითხოვს, უფრო მეტიც, იგი ქართული პოეზიის ორგანულ ნაწილს წარმოადგენს და თავისი აზროვნების სტილით, თავისი მსოფლალქმითა თუ მსოფლგანცდით, ქართული ტრადიციული თუ არატრადიციული ლექსთწყობის აქსესუარების ლამის უზადო წვდომით გამოირჩევა და ქართველ პოეტთა ავანგარდში მოიაზრება. მშვენიერი ხილვებისა თუ ზმანებების ავტორია, ღრუბლებში აზიდული ზეცა მინაქრის ფრესკას აგონებს, ვაზი — მზისხივებ-შემოხვეულ სალოცავს, ყვარელი — დიდი ილია მართლის ყვარელი — ხობზის ნატიფ ყელს, ღობის ძირას აყვავებული ალუჩა მარტის ფიფქებით გადაპენტული საპატარძლოა, იმის დანახვაც შეუძლია, თუ როგორ წვიმს მზეში ლაჟვარდთა წყება. გვარწმუნებს იმაშიც, რომ ისე გამალებით მიიწევს ცად ქათქათა ალავერდი, რომ საცაა მოსწყდება მიწას და მარადისობას შეერევა. ხალხური პოეზია მისი შთაგონების

ერთ-ერთი უმთავრესი წყაროა. ნახეთ, რა მოხდენილად იყენებს მის სალექსო ფორმას:

მზეს რომ შესცინი იაო,
ნეტავ რა გიხარიაო,
აგე, ღრუბლები შეყრილან,
კარგს არას გიქადიანო —
შენც რალა იმათ უყურებ,
გაუშვი, მისთვის იარონ,
იმათაც შეუყვარდებათ,
ცრემლადაც დაიღვრიანო.

ეს ცირა შალაშვილის ლექსია, რომელიც ვინ იცის, საუკუნეების შემდეგ ხალხურ ლექსადაც მოიხსენიონ, იმდენად დახვეწილია და იმდენად ახლოს დგას ბრძენი გლეხიკაცის ფილოსოფიასთან.

ცირა შალაშვილის პოეზიაში უამრავი ნაღმია ჩადებული, ოღონდ ნამდვილი ნაღმებისაგან განსხვავებით, მათი აფეთქება კი არ გვაშინებს, არამედ სიხარულისა და სინრფელის განცდით გვაგვებს და გვახალისებს.

ეს წერილი ქალბატონ ცირას ერთი უმშვენიერესი ლექსით მინდა დავასრულო, რომელიც ზედმიწევნით ზუსტად ახასიათებს მის ბობოქარ დაუდგრომელ სულს, გეზი მარადიულობისა და ვარსკვლავებისაკენ რომ აქვს აღებული.

წუხელ ცას ჩუმად
დარჩენოდა
სარკმელი ღია
და მე გაფვრინდი,
ბოლოს და ბოლოს,
დედამიწის ცხრაკლიტულიდან —
პეპელასავით
შევერიე
იისფერ ციაგს.

იცით, დიდი სიამოვნებით ვიქნებოდი ამ ფეერიული მისტერიის მონაწილე, სიამოვნებით შევერეოდი იისფერ ციაგს.

თქვენ?

მხატვარი ლია ბადურაშვილი

ნალი ზურობილი

მუსიკალური ხელოვნების ჭეშმარიტი კერა

თელავის მუსიკალური სასწავლებელი.

თელავი მდიდარი ისტორიული წარსულისა და კულტურის მქონე ქალაქია, გამორჩეული თავისი განსაკუთრებული ლანდშაფტით, გასაოცარი სილამაზით, გულგრილი მასპინძლობით, კოლორიტული პიროვნებებით და ამავე დროს, სიმშვიდითა და სიმყუდროვით.

თელავი, როგორც ქალაქი, ისტორიულ წყაროებში, ჩვენი წელთაღრიცხვის II საუკუნიდან მოიხსენიება. ჟამთა მდინარეებში, როგორც სატახტო ქალაქმა, მან მრავალი ისტორიული სახეცვლილება განიცადა. მისი აღორძინება და გაძლიერება უკავშირდება ქართლ-კახეთის მეფის — ერეკლე მეორის ხანას.

სწორედ, ამ დიდებული მეფის კარზე იბადება ქართული თეატრი, საფუძველი ეყრება სასულიერო სემინარიას, დიდი გასაქანი ეძლევა საეკლესიო გალობასა და პოეზიას, საკრავიერ მუსიკას.

თელავი ყოველთვის მაღალი კულტურის ქალაქი იყო, სადაც მოღვაწეობდნენ: უნიჭიერესი პოეტები, პროზაიკოსები, ჟურნალისტები, მუსიკოსები, ექიმები, მხატვრები, ფოტოგრაფები, მსახიობები და სხვ.

თავის დროზე, აკაკის დრამატული პოემის „პატარა კახის“ მიხედვით, კომპოზიტორი და ლოტბარი, ნიკო სულხანიშვილი წერდა პირველ პატრიოტულ ოპერას. თელავში შედგა აკაკი წერეთლის დრამატული პოემის „თამარ ცბიერის“ მიხედვით, მელიტონ ბალანჩივაძის ოპერის პირველი მოქმედების მოსმენა.

თელავს ხშირად სტუმრობდნენ: ილია ჭავჭავაძე, კოტე მესხი, დიმიტრი არაყიშვილი, მელიტონ ბალანჩივაძე, კოტე მარჯანიშვილი და სხვ.

მდიდარმა კულტურულმა მემკვიდრეობამ განაპირობა ჩვენს ქალაქში სამუსიკო საგანმანათლებლო კერის გაჩენა.

„საქართველოს სამუსიკო საზოგადოების“

გამგეობის წევრის ზაქარია ჩხიკვაძის ინიციატივით და ქალაქის მესვეურთა ხელშეწყობით 1919 წლის 7 აპრილს თელავში დაარსდა „თელავის სამუსიკო საზოგადოება“. მისი პირველი კრება ჩატარდა წმიდა ნინოს სახელობის ქალთა სასწავლებლის დარბაზში (ყოფილი მუზეუმის შენობაში). საზოგადოება მიზნად ისახავდა პროფესიული მუსიკის პროპაგანდას და, რაც მთავარია, სამუსიკო სკოლის გახსნას.

და, აი, 1919 წლის 22 სექტემბერს გაიხსნა თელავის სამუსიკო სკოლა, რომლის დირექტორად დაინიშნა თვით ზაქარია ჩხიკვაძე. სკოლის გამოშვების პირველი მერცხლები იყვნენ: შ. კიკვიძე, ეკ. ფერშანგიშვილი, გ. ანდრონიკაშვილი, ს. სახეიშვილი, შემდგომში ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორები, ევროპაში ცნობილი მეცნიერები, აკადემიკოსები ც. ჩხუბინაშვილი, თ. ლეჟავა და სხვ.

შალვა კიკვიძემ თითქმის ნახევარი საუკუნის განმავლობაში უდიდესი ენერგია შეაღია სამუსიკო სკოლის, როგორც — ადმინისტრაციულ, ისე — მოსწავლეთა შემოქმედებითი დონის ამაღლების საქმეს. „შალვა კიკვიძის სკოლა“, — თაობები დღესაც ასე მოიხსენიებენ ზაქარია ჩხიკვაძის მიერ ჩაყრილ ფუნდამენტზე დაფუძნებულ პირველ მუსიკალურ სკოლას, რომელსაც მალე შეუსრულდება დაარსებიდან 100 წელი. ამ ხნის განმავლობაში, დირექტორები იყვნენ: შ. კიკვიძე, ნ. ჭანკვეტაძე, შ. სიხარულიძე, ლ. ონიანი. ამჟამად სკოლას სათავეში უდგას მ. ავალიშვილი.

თელავში სამუსიკო საგანმანათლებლო საქმიანობის განვითარებამ დღის წესრიგში დააყენა — მუსიკალური სასწავლებლის გახსნა.

1932 წლის 12 ოქტომბერს გაიხსნა მუსიკალურ-პედაგოგიური ტექნიკუმი (ასეთი სახელი დაერქვა მას პირველად), რომლის დირექტორად დაინიშნა ქართველი კლასიკოსი კომპოზიტორი ვიქტორ დოლიძე. პედაგოგიური საბჭოს შემადგენლობაში შედიოდნენ: შ. ბაბალაშვილი, ალ. ყარალაშვილი, დ. გროსმანი, ვიშნევეცკი, თათუზოვი და სხვ.

თავდაპირველად სწავლა მიმდინარეობდა ორი სპეციალობით: ფორტეპიანოსი და ვიოლინოსი. მუსიკალურ-პედაგოგიურმა ტექნიკუმმა ბინა დაიდო ერეკლე მეორის მეფისეულ სასახლეში.

1937-38 წლებში მუსიკალური ტექნიკუმი გამოეყო პედაგოგიურ ტექნიკუმს და გადავიდა ეფემია იმნაძის სახლში (ამჟამად ე. ახვლედიანის #22-ში). სამი ოთახი ვერ აკმაყოფილებდა სასწავლებლის მოთხოვნებს; მუსიკალურ ტექნიკუმს არ ჰქონდა შემუშავებული დამაჯერებელი პროგრამა, არ გააჩნდა მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა.

ოპერა „დაისი“. ფინალური სცენა.

1939 წლის 10 ივლისის ბრძანებულებით ტექნიკუმი დაიხურა. ინვენტარი გადასცეს სამუსიკო სკოლას.

ზოგიერთი წყაროებიდან ვგებულობთ: თითქოს, ტექნიკუმმა იარსება 1941 წლამდე.

სამუსიკო სკოლაში კი, რომელიც, ერთი პერიოდი, ჯერ ახლანდელ ცენტრალურ სტომატოლოგიურ კლინიკაში იყო განთავსებული, მეცადინეობები უწყვეტივ მიმდინარეობდა. პედაგოგებად მოღვაწეობდნენ: ს. და ს. სახეიშვილები, ეკ. შიუკაშვილი, შ. კიკვიძე, ეკ. ფერშანგიშვილი, მ. ავალიშვილი და სხვ.

ომის მძიმე წლებში კი არავის უცდია მუსიკალური ტექნიკუმის აღორძინება.

გადიარა ომმა. ქვეყანა დაადგა აღმშენებლობის გზას, მაგრამ, — პოლიტიკურ ცხოვრებაში დიდი მუხრუჭები იყო.

1962 წელს გამოჩენილი ქართველი მუსიკისმცოდნის, თელავის მკვიდრის, პროფესორ ნიკო ჩიგოგის (1892-1962) დაჟინებული მოთხოვნით, მედეა მეზერიშვილის თანადგომითა და საქართველოს კულტურის სამინისტროს დასტურით, თელავში კვლავ აღდგა მუსიკალური სასწავლებელი. მის დირექტორად დაინიშნა თელავის მკვიდრი, კომპოზიტორი რამაზ ქარუხნიშვილი (პროფ. ა. ბალანჩივაძის ყოფილი სტუდენტი კონსერვატორიაში), მის მოადგილედ კი — რესპუბლიკის დამსახურებული პედაგოგი ეკ. ფერშანგიშვილი

პირველი პედაგოგები მოიწვიეს თბილისიდან, — პიანისტები: მზ. ჭილაძე, ჯ. პაციაშვილი, ჩ. ჯაფარიძე, ი. დიუკასოვა, ჩელისტი ნ. კოზმინსკაია, რესპუბლიკის დამსახურებული პედაგოგი — თელაველი ნ. კახაშვილი.

მუსიკალურ სასწავლებელში პირველ მისაღებ გამოცდებს თავმჯდომარეობდა გამოჩენილი ქართველი კომპოზიტორი პროფესორი ა. ბალანჩივაძე. მისაღები გამოცდების პირველი აბიტურიენტი იყო ც. მარკოზაშვილი, შემდეგ, ნ. ბურდული, ნ. ჭანკვეტაძე, დ. დგებუაძე, მ. ქობულაშვილი, გ. არაბაშვილი (შემდგომ ანსამბლ „რუსთავის“ წევრი), ს. შავლოხოვი, ჰ. ჩაბრაშვილი, მ. ბალარჯიშვილი (შემდეგში ცნობილი ჟურნალისტი, ივ. ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჟურნალისტიკის ფაკულტეტის დეკანი), მ. ანდრონიკაშვილი, ც. ჩიბირაშვილი, ნ. გრიშკაშვილი, ნ. მირველოვა-თუშიშვილი, ვ. მარკოზაშვილი, ნ. სალუქვაძე.

სასწავლებლის პირველ კურსზე ჩაირიცხა ოცდაათამდე მოსწავლე. აქედან, ორმა: ს. შავლოხოვა (ვიოლინოს კლასი) და ნ. ჭანკვეტაძემ (ფორტეპიანოს კლასი) მიიღეს შეფასება — ხუთი.

მაღევე, ამ მოსწავლეებს დაემატა თბილისის მუსიკალური სასწავლებლიდან გადმოსული შვიდი თელაველი მოსწავლე, რომლებმაც სწავლა მეორე კურსე გააგრძელეს. ესენი იყვნენ: ლ. ავალიშვილი, ნ. კიკვიძე, ა. კირაკოზოვი, მ. მახანაშვილი, თ. ნაცვლიშვილი, ნ. ნინოშვილი, ქ. ყარაულაშვილი.

თავდაპირველად, სასწავლებელი მდებარეობდა თელავის მესამე საშუალო სკოლის დამხმარე შენობის ოთხ ოთახში. შემდეგ, ის გადავიდა ყოფილი ფოსტის შენობაში. თუმცა, არც — ადგილმდებარეობით, არც — ფართით (არ იყო მცირე საკონცერტო დარბაზიც კი), არც — ეთიკური თვალსაზრისით, ეს შენობა არ შეეფერებოდა სასწავლებლის მზარდ მოთხოვნებს.

მიუხედავად ამისა, სასწავლებელი, პირველი დღიდანვე, აქტიურად ჩაება მუსიკალურ-საგანმანათლებლო საქმიანობაში. პირველ წლებში, მას დიდ დახმარებას უწევდნენ თელავის მკვიდრნი, თბილისის კონსერვატორიის პროფესორები: ნ. კოზმინსკაია-ჩიგოგიძე, და-ძმა ვანდა (პიანისტი) და ლეო (მევიოლინე) შიუკაშვილები.

სასწავლებლის პირველი გამოშვება შედგა 1966 წლის ივნისში. სახელმწიფო გამოცდაზე, რომელსაც თავმჯდომარეობდა საქართველოს სახელმწიფო სიმფონიური ორკესტრის დირიჟორი ზაქარია ხუროძე, დაინერა სამი „ხუთიანი“. ნითელი დიპლომები დაიმსახურეს ნ. ბურდულმა და ც. მარკოზაშვილმა.

სასწავლებლის პირველივე გამოშვებიდან, კონსერვატორიაში ჩაირიცხნენ მისი კურსდამთავრებულები და მაღევე შეუდგნენ პედაგოგიურ საქმიანობას თელავის სამუსიკო სასწავლებელში.

ესენი იყვნენ: ნ. ბურდული, გ. არაბაშვილი, ც. მარკოზაშვილი, თ. ნაცვლიშვილი, ნ. ჭანკვეტაძე, ქ. ყარაულაშვილი, ჰ. ჩაბრაშვილი (ნ. ბურდულს და ც. მარკოზაშვილს მიჰყავდათ ფორტეპიანოს კლასი, ისინი, ასევე, მუშაობდნენ კონცერტმაისტერებად).

1966 წელი მნიშვნელოვანი თარიღი იყო თელავის მუსიკალური სასწავლებლის ისტორიაში. ამ წლის 26 მაისს სასწავლებლის ძალებით დაიდგა ზაქარია ფალიაშვილის ოპერა „დაისი“. მისი დადგმის იდეა

1966 წ. ზ. ფალიაშვილის ოპერა „დაისის“ ომზადებისას. I რიგში, მარცხნიდან: გ. არაბაშვილი (მალხაზი), ზოია შილოვა (ნენო), პედ. შ ტეტუნაშვილი, ლია კალმახელიძე (მარო). II რიგში, მარცხნიდან: ვ. დავიდოვი (ცანგალა), ო. კვინტრაძე (ტიტო).

ეკუთვნოდა ვოკალის პედაგოგს შალვა ტეტუნაშვილს; მთავარ როლებს ასრულებდნენ სასწავლებლის მოსწავლეები: გაიოზ არაბაშვილი, ლიანა კალ-

მახელიძე, ზოია შილოვა, ვალერიან დავი-
დოვი, ომარ კვინტრაძე. კიაზოს როლის
შემსრულებელი იყო ცნობილი ქართვე-
ლი მომღერალი ბათუ კრავეიშვილი; კონ-
ცერტმაისტერები: ეკ. ფერშანგიშვილი,
მ. ჯანდიერი, ნ. ონიკაშვილი. სპექტაკლს
დირიჟორობდა პედაგოგი ვ. კარდენახ-
იშვილი. გუნდთან ბევრი იმუშავა ნ. კახ-
აშვილმა. ოპერა „დაისის“ დადგამა დიდი
რეჟონანსი გამოიწვია საქართველოში;
ამ საამაყო ფაქტით დიდხანს ინონებდნენ
თავს თელაველები.

რ. ქარუხნიშვილის დირექტორო-
ბის დროს, თელავს ხშირად სტუმრობდა
ცნობილი ქართველი დირიჟორი ჯ. კახ-
იძე სიმფონიურ ორკესტრთან ერთად.
თელავის მუსიკალური სასწავლებლის მოსწავლეები
იმდენად წარმატებულები იყვნენ, რომ უკრავდნენ ამ
ორკესტრთან: მერი კველიშვილი, ს. არჯვენიშვილი
(პედ. ლ. ბახიანაშვილი), პაატა დემურიშვილი (პედ.
ც. მარკოზაშვილი), ა. მჭედლიშვილი, ნ. ოსტრიაგინა
(პედ. თ. ნაცვლიშვილი), ნ. ებლაშვილი (პედ. გ. ანი-
სიმოვა) და სხვანი. ისინი ასრულებდნენ: ბახის, ჰაიდ-
ნის, ბეთჰოვენის, გრიგის, ლისტის, რახმანინოვის
კონცერტებს.

1966 წელს სასწავლებლის დირექტორად დაინიშ-
ნა ახალგაზრდა ნიჭიერი პიანისტი ოთარ ბრეგაძე.
მისი დიდი გარჯის შედეგად, მუსიკალური სასწავ-
ლებელი გადავიდა ბავშვთა ყოფილ საავადმყოფოს
შენობაში (დღევანდელი მეორე სამუსიკო სკოლა).

სასწავლებლის პედაგოგები. 80-იანი წლები

ამ დროს, სასწავლებელში ფორტეპიანოს კლა-
სის პედაგოგად მუშაობდა შემდგომში ცნობილი
დირიჟორი ვახტანგ ჟორდანიას. მალე, ო. ბრეგაძე
გაინვიეს სამხედრო სამსახურში. დირექტორის თან-
ამდებობაზე მოვიდა თელავის მკვიდრი, ვოკალისტი
ალექსანდრე (საშა) მამუკელაშვილი. მის მოადგ-
ილედ დაინიშნა ახალგაზრდა ნიჭიერი პიანისტი მერი
ნიკლაური.

სწორედ, მათი ინიციატივით 1968 წელს სასწავ-
ლებელმა განახორციელა ვიქტორ დოლიძის კომი-
კური ოპერის „ქეთო და კოტე“-ს დადგმა. სპექტაკლს
დირიჟორობდა ხელოვნების დამსახურებული მოღ-
ვაწე — პიანისტი თეიმურაზ კობახიძე (სასწავლებ-
ლის პედაგოგი). კონცერტმაისტერები იყვნენ: ნათე-
ლა ბურდული და დალი დგებუაძე. მთავარ როლებში
მონაწილეობდნენ: ნუნუ კიკვიძე, მიშა აბაშიძე, საშა
მამუკელაშვილი, ოთარ ყურაშვილი, ვალერიან და-

სპექტაკლის შემდეგ.

ვიდოვი, შალვა სიხარულიძე, მზია ქებაძე და სხვ.
შესანიშნავი იყო ოპერის საგუნდო ეპიზოდები, —
სასწავლებლის მოსწავლეთა მონაწილეობით.

ოპერა დიდი წარმატებით დაიდგა და მას დიდი
გამომხაურება ჰქონდა ქართულ პრესაში. ოპერის
წარმატებამ დიდი სტიმული მისცა პედაგოგებსაც და
მოსწავლეებსაც.

60-იან წლებში თელავის მუსიკალურ სასწავლე-
ბელში „დაისის“ და „ქეთო და კოტე“-ს დადგმა იყო ის
ფაქტი, რომელიც წარმოადგენს ჩვენი ქალაქის კულ-
ტურის საუკეთესო ფურცლებს!

უნდა აღინიშნოს, რომ სასწავლებელში პირ-
ველ კურსზე ჩარიცხული ცხრაკლას-
დამთავრებული მოსწავლეები სწავ-
ლობდნენ ისეთ საგნებს, როგორცაა:
ფიზიკა, ბიოლოგია, ფილოსოფია, ისტო-
რია, ქართული, რუსული და იტალიური
ენები. ეს საგნები საფუძვლიანად ისწავ-
ლებოდა. ავტორიტეტული, მაღალკვალი-
ფიციური პედაგოგები მუშაობდნენ —
თავიანთი საგნების კაბინეტებში, სას-
წავლებელს ამარაგებდნენ დიაფილმე-
ბით, სასწავლო პროცესისათვის საჭირო
სტენდებითა და დანადგარებით.

მოკლედ, სწავლება ყველა მიმა-
რთულებით სრულფასოვანი იყო. დიდი
პასუხისმგებლობით ეკიდებოდნენ პედა-
გოგები და მოსწავლეები: სემინარებს,
დახურულ და ღია კონცერტებს, სარ-
ვამარტო თუ საშობაო გასართობ საღა-
მოებს. ექსკურსიები კი დაუფინყარ მოგო-
ნებებად დაგვრჩა. იყო, — სხვა ქალაქების

სასწავლებლებთან ურთიერთობა, დასწრება თბილი-
სის საოპერო თეატრის სპექტაკლებზე.

რთველში პედაგოგებისა და მოსწავლეების
შრომაც კი სახალისო და სიხარულის მომტანი იყო.
ამ დროს, მოსწავლეები და მასწავლებლები უფრო
კარგად ვეცნობოდით ერთმანეთს.

1973 წელს სასწავლებელში ერთდროულად
ჩამოყალიბდა გოგონათა კამერული გუნდი (ხელმძ-
ღვანელი რესპუბლიკის დამსახურებული მოღვაწე
პავლე დემურიშვილი) და გოგონათა კამერული გუნ-
დი „ქალგულო“ (ხელმძღვანელი კლარა კეყერაშვი-
ლი).

1975 წლის 20 მარტიდან მუსიკალური სასწავ-
ლებელი გადადის ახალ შენობაში, რომელიც აშენ-
და გიორგი ბარძიშვილის ხელმძღვანელობით. შე-
ნობა გათვალისწინებული იყო სხვა დანიშნულების
დანესებულებისთვის, მაგრამ გაკეთდა კეთილი საქმე

სასწავლებლის მოსწავლეები. I რიგში მარცხნიდან: ქყარაულაშვილი, თ. ნაცვლიშვილი, ა. კირაკოზოვი. II რიგში მარცხნიდან: თ. სამადაშვილი, ა. მანუკოვი, ჰ. ჩაბრაშვილი, გ. არაბაშვილი, მ. ბალარჯიშვილი.

და გიორგი ბარძიმოვის ინიციატივით, ეს შესანიშნავი სამსართულიანი ნაგებობა, თავისი მშვენიერი საკონცერტო დარბაზით მუსიკალურ სასწავლებელს გადაეცა, რამაც მუსიკალური ცხოვრება კიდევ უფრო საინტერესო გახადა, — იმატა საგასტროლოდ ჩამოსულმა მაღალი რანგის მუსიკოსების რიცხვმა.

თითქმის, 25 წელი სამუსიკო სასწავლებელს (ეს ტერმინი მოგვიანებით დაინერგა ჩვენს მუსიკალურ ყოფაში) სათავეში ედგა ფორტეპიანოს კლასის პედაგოგი თინა ნაცვლიშვილი.

ამ პერიოდშიც, სასწავლებელმა შინაარსიანი და საინტერესო გზა განვლო.

1996 წლის სექტემბერში, სამუსიკო სასწავლებელს, „ნიკო სულხანიშვილის საზოგადოების“ ინიციატივით (დაარსდა 1989 წლის 19 ოქტომბერს) და სასწავლებლის ადმინისტრაციის თანადგომით, მიენიჭა დიდი ქართველი კლასიკოსი კომპოზიტორის, ლოტბარის, პროფესიული საგუნდო მუსიკის ფუძემდებლის, ნიკო სულხანიშვილის სახელი.

80-იანი წლების დასაწყისში, პედ. ნ. ზუროშვილის დიდი მცდელობით, სასწავლებელში დაარსდა ფონოთეკის კაბინეტი, რომელმაც შესაძლებელი გახადა სასწავლებლის პედაგოგებსა და მოსწავლეებს ესარგებლათ ფონოთეკის მდიდარი მუსიკალური მასალებითა და ჩანაწერებით. სასწავლებლის ფონოთეკა გახდა ყველა თელაველი მუსიკის მოყვარულის საყვარელი კუთხე, სადაც შეიძლებოდა ზიარებოდა მაღალ ხელოვნებას. აქვე, ისმინებოდა ჩანერილი კონცერტები, — მოსწავლეები ნახულობდნენ დიაფილმებს — სხვადასხვა კომპოზიტორებზე. ეს, რა თქმა უნდა, ამაღლებდა მათი ცოდნის დონეს. სას-

დავით (კუხა) ბაგდაშვილი ბიზეს ოპერა „კარმენში“ — ესკამილიოს როლში ამერიკელ მომღერალთან ივეტა პენსინთან.

წავლებელში ოთხი ფირსაკრავი იყო. მოსკოვიდან, ლენინგრადიდან, კიევიდან ვინერდით უამრავ ფირფიტებს. ადმინისტრაციაც მხარს გვიჭერდა ამ საჭირო საქმის წინსვლაში. საქართველოს კულტურის სამინისტრომ მოიწონა ეს ფაქტი და ჩვენი მოთხოვნით დაუშვა ფონოთეკარის შტატი.

1983 წლის გაზაფხულზე საბჭოთა კავშირის კულტურის მინისტრის მოადგილემ ფ. კუხარსკიმ, ჩვენს სასწავლებელში სტუმრობის შემდეგ, გამოგვიგზავნა ძვირფასი საჩუქარი (150 ფირფიტა). თელაველებს საშუალება მიეცათ ძვირფასი სტერეოდისკებიდან გასცნობოდნენ ძველ და თანამედროვე კომპოზიტორებს, მსოფლიო მუსიკალური საშემსრულებლო ხელოვნების ბრწყინვალე წარმომადგენლებს. ფონოთეკა დახმარებას უწევდა სამუსიკო სკოლებს, საჯარო სკოლებს, უნივერსიტეტს მნიშვნელოვანი ღონისძიებების მუსიკალურ გაფორმებაში.

1984 წლიდან 1992 წლის ჩათვლით თელავის მუსიკალური სასწავლებელი მასპინძლობდა კამერული მუსიკის სემინარ-ფესტივალს „ქება ვაზისა“-ს. ფესტივალის ინიციატორები იყვნენ: ცნობილი ქართველი პიანისტი ელისო ვირსალაძე, ცნობილი მუსიკოსები: ჩელისტი ნატალია გუტმანი და მისი მეუღლე — მევიოლინე ოლეგ კავანი.

ეს იყო ბარაქიანი, ოქროსფერი შემოდგომის კვირეულები, დახუნძლული უმაღლესი რანგის მუსიკოს-შემსრულებლების ხელოვნებით, მასტერკლასებით, სემინარებით, გულთბილი ურთიერთობებით, აღტაცებებით. მოკლედ, საოცარი აურა სუფევდა ქალაქში. ის მუხტიკი, რომელიც ჩვენი მიმართულებით მოდიოდა, შემდეგ შემოდგომამდე გვეოფნიდა და ჩვენც თავდაუზოგავად ვშრომობდით: პედაგოგებიც და მოსწავლეებიც.

ჩვენმა სასწავლებელმა, ისევე, როგორც სრულიად ქართულმა საზოგადოებამ, მტკივნეულად განიცადა 1989 წლის აპრილის ტრაგიკული მოვლენები. მახსოვს, — თელავში გამართულ მიტინგებზე შეკრებილი, საქართველოს დამოუკიდებლობის იდეით აღსავსე გულმხურვალე თელაველები. აზვირთებულ ტალღასავით მოვარდნილმა ეროვნულმა მოძრაობამ დიდინ-პატარიანად შეგვძრა. მახსოვს, — დაუმორჩილებელი მზერაც, მრისხანებაც, დიდი შემართებაც, მრავლისმთქმელი სირუმიც...

ჩვენც, დანარჩენ მოქალაქეებთან ერთად, გავიარეთ უმძიმესი 90-იანი წლები: მეცადინეობა გაყინულ კლასებში (გათბობა ახლაც ყველგან არ გვაქვს), შიმშილი, უხელფასობა, უშუქობა, მაგრამ... სასწავლებელში სწავლების რიტმი არ შენელებულა. სასწავლებელი ატარებდა საშეფო კონცერტებს თელავისა

და რაიონის სკოლებში. მუსიკალური სასწავლებელი იყო ის ნავსაყუდელი, სადაც მიგვიხაროდა. ჩვენს მოსწავლეებს ჰქონდათ ჩვენი იმედი და არასოდეს არ გაგვიცრუებია მათი იმედები.

მუსიკალურ სასწავლებელს ჰქონდა მუდმივი შემოქმედებითი ურთიერთობები: თბილისის, ბათუმის, სოხუმის, ქუთაისის, გორის, სიღნაღის სამუსიკო სასწავლებლებთან.

ჩვენს საკონცერტო დარბაზში კონცერტები ჩაუტარებიათ უდიდეს მუსიკოსებს: ნ. პერელმანს, რ. კერერს, ე. ვირსალაძეს და ცნობილ მუსიკალურ კოლექტივებს.

დიდად გვახარებდა შეხვედრები გამოჩენილ ქართველ კომპოზიტორებთან: ა. ბალანჩივაძესთან, ა. მაჭავარიანთან, ს. ცინცაძესთან, ბ. კვერნაძესთან, ს. ნასიძესთან, შ. მილორავასთან, ვ. აზარაშვილთან და სხვ. თელავს არაერთხელ სტუმრობდა ნ. სულხანიშვილის სახელობის საქართველოს სახელმწიფო კაპელა, თელავის მკვიდრის, გივი მუნჯიშვილის ხელმძღვანელობით. საშემსრულებლო კოლექტივებიდან, დიდ სიხარულს გვანიჭებდა შეხვედრა სულხან ცინცაძის სახელობის საქართველოს სახელმწიფო სიმებიან კვარტეტთან, ცნობილ საფორტეპიანო დუეტთან (მედეა ფანიაშვილი და მედეა ალთუნაშვილი), ესტონური ძველებური მუსიკის ანსამბლთან „ხორტუს მუსიკუს“ და სხვ. მრავალი შემოქმედებითი საღამო გაუმართავთ თელავის მკვიდრთ: ცნობილ ქართველ კომპოზიტორს შალვა დავითაშვილს (თელავზე დაწერილი შესანიშნავი სიმღერის ავტორი. ტექსტი დ. კეჭერაძის; ფ. სიღამონიშვილის შესრულებით. ამ

„დაისის“ რეპეტიცია. 1965 წელი.

ნაცვლიშვილი, ზ. ხუციშვილი, ლ. ბაიხანაშვილი, ქ. ყარაულაშვილი.

ამ განყოფილებაზე მოღვაწეობდნენ მართლაც გამოჩენილი პედაგოგები: ეკ. ფერშანგიშვილი, მზ. ჭილაძე, ო. ბრეგაძე, თ. კობახიძე, გ. ჭაბაშვილი, გ. ჩარბაძე, თ. ამირიძე, მ. ნიკლაური, ლ. ხიმშიაშვილი, თ. ნაცვლიშვილი, ც. ბეგიაშვილი, დ. არჯევანიძე, ბ. გვაზავა, რ. ჩაჩაშვილი, ნ. აღნიაშვილი, ზ. ხუციშვილი, ო. მალრაძე (შემდგომში ცნობილი ჯაზმენი), ო. თევდორაძე. წლების განმავლობაში სიყვარულით ეკიდებოდნენ თავის საქმეს ც. მარკოზაშვილი, ქ. ყარაულაშვილი, ლ. ბაიხანაშვილი, კ. მარკოზაშვილი, ლ. ონიანი, მ. გიორგანაშვილი, თ. ანდრონიკაშვილი, ნ. ნინოშვილი, მ. მაზანაშვილი, მ. კეკელიშვილი, ს. არჯევნიშვილი.

სასწავლებლის მუსიკალური განყოფილებებიდან დიდი აქტიურობით გამოირჩეოდა ვოკალური განყოფილება. თითქმის 40 წელია ამ განყოფილებას ხელმძღვანელობს იზა ცერცვაძე, რომელმაც არაერთი ნიჭიერი მომღერალი აღზარდა.

თავის დროზე მომღერალთა აღზრდის საქმეს დიდი გულის სითბოთი ეკიდებოდნენ საქართველოს სახალხო არტისტი, დიდებული გარეგნობის და ადამიანური თვისებების ლეილა გოცირიძე; ტერეზა თუხარელი, ირინა ფინდიკატი, ვერა ჩუჩმანსკაია, ელენა მეგორსკაია, მამუკა მანჯგალაძე, ნინო გზირიშვილი და სხვ.

თელაველების განსაკუთრებული სიყვარულით სარგებლობდა დავით (კუსა) ბატიაშვილი. მისი ულამაზესი ტემბრი და ძლიერი ხმა ვოკალის ცნობილი სპეციალისტების გაცეცხას იწვევდა. მუსიკალური ავტორიტეტები იწვევდნენ კუსას წამყვან პარტიებზე საოპერო თეატრში. მას არაერთხელ უმღერია მსოფლიო საოპერო ხელოვნების თვალსაჩინო წარმომადგენლებთან. ბიზეს ოპერა „კარმენში“ ის მღეროდა ამერიკელ მომღერალ ქალთან ივეტა ჰენსისთან, შეასრულა ესკამილიოს პარტია.

ჩვენ გვახსოვს ერთი საინტერესო ფაქტი პოლონეთში მისი საგასტროლო მოგზაურობიდან. იქ მან შეასრულა რუსლანის არია მ. გლინკას ოპერაში

სასწავლებლის სასულე ორკესტრი.

სიმღერამ თელაველების დიდი სიყვარული მოიპოვა) და კომპოზიტორ რამაზ ქარუხნიშვილს.

მინდა აღვნიშნო დიდი თავდადება იმ ღვაწლმოსილი პედაგოგების, როგორებიც იყვნენ: ჩელისტი, პროფ. ნინა კოზმინსკაია-ჩიგოგიძე, ეკატერინე ფერშანგიშვილი, ნუნუ კახაშვილი, საშა მამუკელაშვილი, თეიმურაზ კობახიძე, მზია ჭილაძე, გივი ჩარბაძე. უდროოდ გარდაცვლილები: ოთარ ბრეგაძე, გელა კუჭაიძე, გივი სეხნიაშვილი, მერი ნიკლაური, დავით (კუსა) ბატიაშვილი, ანატოლი კაზაჩენკო, ვოვა სტეფანოვი, ლალი ლომკაცი, გივი კუკუჯანიშვილი, ნათელა ბურდული, თინა ნაცვლიშვილი და სხვ.

სასწავლებლის მუსიკალურ ცხოვრებაში წამყვანი ადგილი ეკისრებოდა საფორტეპიანო განყოფილებას, მას მონდომებით და თავისი საქმის ცოდნით ხელმძღვანელობდნენ: ვ. მარკოზაშვილი, თ.

პიანისტი ნათან პერელმანი (დგას ცენტრში — ხნიერი მამაკაცი). სასწავლებლის პედაგოგებთან და მოსწავლეებთან ერთად.

„რუსლანი და ლუდმილა“. მომღერლის ხმამ ისე მოხიბლა ერთ-ერთი პოლონელი გენერალი, რომ მოწონების და მაღლიერების გამოსახატავად დათოს ტანკის მაკეტი აჩუქა. ტანკი 100 კილომდე იწონიდა, ის თვითმფრინავთან მიართვეს და ასე ჩამოაღწია საქართველოში. დ. ბატიაშვილმა ტანკი თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრის მუზეუმს აჩუქა. სამწუხაროდ, 70-იან წლებში, ოპერაში გაჩენილი ძლიერი ხანძრისას ტანკი განადგურდა, მაგრამ დ. ბატიაშვილის არაჩვეულებრივი ძლიერი, მსუყე ხმა ჩანანერებში შემორჩა მის სათაყვანებელ თელავს. დათოს და მისი კონცერტმაისტერის ნათელა ბურდულის ტანდემი უსაყვარლესი იყო თელაველებისათვის.

დათო 90-იან წლებში გარდაიცვალა. ამ დევივით კაცს ჩიტის გული ჰქონდა. სამწუხაროდ, ქართველებს უჭირთ თავიანთი ნიჭიერი ხალხის დაფასება.

ამავე პერიოდში, საქართველომ, კიდევ ერთი დიდი მომღერალი დაკარგა, — ეს იყო — რეზო კაკაბაძე.

90-იან წლებში სასწავლებელში პედაგოგად მუშაობდა ბადრი დავითაშვილი. შემდეგ, მან გადაუხვია პროფესიული ვოკალური მუსიკის გზას და ესტრადის განხრით გააგრძელა მოღვაწეობა. მრავალრიცხოვანი მოსწავლეები მას, სიყვარულით „მაესტროს“ ეძახდნენ. „მაესტრო“ მალევე გაემგზავრა თელავიდან (როგორც ბევრი სხვა ადგილობრივი მუსიკოსი) უკეთესი ბედის საძიებლად.

მინდა ცალკე მოვიხსენიო უნიჭიერესი მომღერალი, თელავის სასწავლებლის აღზრდილი, შესანიშნავი წკრიალა ტემბრით, ახალგაზრდობაშივე რომ დაიმკვიდრა თელავის კოლორიტის სტატუსი — გაიოზ არაბაშვილი. მის შესახებ ჩვენ გვქონდა საუბარი. ის მღეროდა ანსამბლ „რუსთავეში“ უდიდესი ხელოვანისა და პიროვნების ჰამლეტ გონაშვილის გვერდით. გაიოზ არაბაშვილის ნაადრევმა სიკვდილმა დაამწუხრა მთელი საქართველო.

რამდენიმე წელი სასწავლებელს ამშვენებდა მისი კურსდამთავრებული, თბილისის კონსერვატორიაში ცნობილი პედაგოგის პროფ. ვერა ეგოროვას მოსწავლე ნინო გზირიშვილი. სხვათა შორის, ნინო გზირიშვილმა და ჩვენი სასწავლებლის კიდევ ერთმა აღზრდილმა — მამუკა მანჯგალაძემ, ჯერ კიდევ კონსერვატორიის სტუდენტებმა, თბილისის საოპერო სტუდიის სცენაზე შეასრულეს მთავარი პარტიები ს. რახმანინოვის ოპერაში „ალეკო“.

ამჟამად, ვოკალურ განყოფილებაზე მუშაობს

კიდევ ერთი ნიჭიერი პედაგოგი ნანა დარჩიაშვილი. ამ დარგის სპეციალისტების წინაშე, მოსწავლეებთან მუშაობისას, წამოიჭრება მრავალი პრობლემა, რადგან ადამიანის სახმო და სასუნთქ ორგანოებთან აქვთ საქმე. გასათვალისწინებელია მოსწავლის ასაკი, ბიჭებთან მუტაციის პერიოდის გადახვევა და სხვ.

მოსწავლის წარმატება, ასევე, დამოკიდებულია კონცერტმაისტერებზე. სასწავლებელს ყოველთვის ჰყავდა შესანიშნავი კონცერტმაისტერები.

ჩვენი სასწავლებლის აღზრდილები წარმატებულნი არიან საზღვარგარეთაც. ი. ცერცვაძისა და ცნობილი ქართველი მომღერლის პროფ. ნოდარ ანდლულაძის მოსწავლეები: ვახტანგ ჯაშიაშვილი (ის სრულყოფდა თავის ვოკალურ ხელოვნებას რომის აკადემიაშიც, ამჟამად თბილისის საოპერო თეატრის სოლისტია), მამუკა მანჯგალაძე მოღვაწეობს გერმანიაში, დათო სუმბაძე — საფრანგეთში.

გიორგი დავითიძე (ი. ცერცვაძის, კონსერვატორიაში პროფ. ნ. ანდლულაძის და პროფ. გოჩა ბეჟუაშვილის მოსწავლე) შარშან თბილისის კონსერვატორიის II კურსის სტუდენტი მიიწვიეს გ. დონიციეტის ოპერაში „სიყვარულის ნექტარი“ მთავარი პარტიის შესასრულებლად. ის, ასევე, მღერის საპატრიარქოს გუნდში და შესანიშნავად უკრავს საქსოფონზე.

წარმატებულები არიან სასწავლებლის აღზრდილები სალომე მახათელაშვილი (პედ. ნ. დარჩიაშვილი), გვანცა სულხანიშვილი (პედ. ი. ცერცვაძე), რომლებიც ამჟამად ცოდნას უმაღლეს სასწავლებლებში იღრმავებენ.

ჩასაბერ საკრავთა განყოფილებაზე აღიზარდა მრავალი ნიჭიერი შემსრულებელი, რომლებმაც სწავლა გააგრძელეს საქართველოს სხვადასხვა უმაღლეს მუსიკალურ სასწავლებლებში. ამ განყოფილებაზე, თავდაპირველად, ორი პედაგოგი იყო აკ. ზურომილი (კლარნეტის კლასი) და სოსო შავლობოვი (საყვირის კლასი).

ახლადგახსნილი სასწავლებლის მოსწავლეთა ჯგუფი და პედაგოგები. სხედან, მარცხნიდან ეკ. ფერშანიგვილი, ლ. აბულაძე, ნ. კახაშვილი.

ამ სფეროში დიდი დამსახურება მიუძღვით პედ. ს. შავლობოვს, ან გარდაცვლილ პედაგოგებს: ა. კაზაჩენკოს, ვ. სტეფანოვს, გ. კუკუჯანიშვილს (წლების განმავლობაში ის ხელმძღვანელობდა ამ განყოფილებას და სასწავლებლის პრაქტიკის სექტორს).

ამ განყოფილებაზე ჩასაბერ საკრავებზე დაკვრის ხელოვნებას მოსწავლეები ეუფლებოდნენ პედაგოგებთან: მ. ტაბატაძესთან (ფლეიტა), გ. ბრო-

ძელთან (ფლეიტა), ლ. ყარაულაშვილთან (ფლეიტა), ა. ყიფშიძესთან (ფლეიტა), ძმებთან: გ. და რ. ქევხიშვილებთან. ა. ყიფშიძის აღზრდილმა გურამ თარხნიშვილმა დაამთავრა თბილისის კონსერვატორია. ის მუშაობდა ჩვენს სასწავლებელში პედაგოგად. ამჟამად ხელმძღვანელობს ქალაქის ბენდს „Music town“-ს („მუსიკის ქალაქი“) და მუშაობს პირველი სამუსიკო სკოლის ფლეიტის პედაგოგად.

თელავის სამუსიკო სასწავლებლის სასულე საკრავთა განყოფილება შეუერთდა სავიოლინო განყოფილებას და ეწოდა საორკესტრო განყოფილება.

საორკესტრო განყოფილების მოსწავლეები გავიდნენ საერთაშორისო ასპარეზზე და არიან სხვადასხვა კონკურსებისა და ფესტივალების ლაურეატები.

სავიოლინო კლასში მუდამ იყვნენ მაღალკვალიფიციური პედაგოგები: ლევ ტრონიკი, რამაზ კემულარია, გელა კუჭაიძე (თბილისი), გივი სეხნიაშვილი (ქუთაისი). ადგილობრივი პედაგოგებიდან მინდა აღვნიშნო გალინა ანისიმოვა, მანანა დალაქიშვილი, ნუნუ ებელაშვილი. მინდა დიდი პატივი მივავო უნიჭიერესი მევიოლინის გელა შიშმანაშვილის ხსოვნას. სასწავლებლის აღზრდილმა სოფო მუშკუდიანმა დაამთავრა თბილისის კონსერვატორია და ახლა მშობლიურ ქალაქს ემსახურება.

რამდენიმე წლის წინ ისწავლებოდა ალტიც (პედ. თ. ოქროპირიძე). ამ კლასიდანაც ერთი გოგონა მოეწყო თბილისის კონსერვატორიაში.

სამი წელია, რაც თელავის სამუსიკო სასწავლებელში მოღვაწეობს თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის ორკესტრის ჩელისტი თამარ ხუხაშვილი.

როგორც ადრე აღვნიშნე („ოლე“ 2017, #2), თელავში უდიდესი სიყვარულით (არა მარტო მუსიკოსების მხრიდან) სარგებლობდა ცნობილი ჩელისტი

ლ. ონიანის მოსწავლე ნელი ზაკალაშვილი (III კლასი) კომპოზიტორ კახა ცაბაძესთან.

ჰაიდნი, მოცარტი, ბეთჰოვენი, ქართველი კომპოზიტორები და სხვ. თავისი უმაღლესი ადამიანური თვისებებით, მუსიკისადმი ერთგულებით, ეს, დიდი შემოქმედი ჩვენთვის ნამდვილ ეტალონად იქცა.

ამ სამი წლის წინ ჩელოს კლასის გახსნამ და ჩელოს კარგი პროფესიონალის თამარ ხუხაშვილის თელავში ჩამოსვლამ დიდი სიხარული მოგვიტანა. სასწავლებელში ოთხი მოსწავლე ეუფლება ჩელოზე დაკვრის ხელოვნებას: ნათია გლურჯიძე, ოთარ ჭკადუა, ხატია შათირიშვილი, სანდრო დვალი. კონცერტმანისტერად მათთან მუშაობს შესანიშნავი მუსიკოსი, პიანისტი ციცილო მარკოზაშვილი (ჩვენი კურსდამთავრებული მ. მარსურაძე მოეწყო მილანის კონსერვატორიაში ჩელოს სპეციალობაზე).

თელავის პროფესიული საგუნდო ხელოვნების განვითარებაში განუზომელი წვლილი შეიტანა საქართველოს დამსახურებულმა პედაგოგმა ნუნუ კახაშვილმა. მან პირველმა მაღალ პროფესიულ დონეზე ააყვარა ნ. სულხანიშვილის საგუნდო შედეგები, რამაც დიდად აღაფრთოვანა საქართველოს ავტორიტეტული მუსიკოსები. მახსოვს, ერთ-ერთ სადღესასწაულო კონცერტზე, ძველ თეატრში, მის მიერ მომზადებულმა ნ. სულხანიშვილის გუნდებმა რა აღტაცება გამოიწვია მსმენელში. გუნდში „სამშობლო ხევსურისა“ (რაფ. ერისთავის ლექსზე), როდესაც უნიჭიერესი მომღერალი გაიოზ არაბიშვილი შემოსძახებდა ფრაზას „არ გავცვლი მე ჩემს სამშობლოს“ — გაისმოდა, როგორც ლაღადისი უფალთან. ასე მგონია, ყველას ყრუანტელი უვლიდა, ხალხი ფეხზე დგებოდა, რომ უკეთ დაენახათ ეს მომღერალი. იყო უსასრულო ცრემლიანი ოვაციები, პატრიოტული ალტყინება!

საგუნდო მუსიკის სფეროში დიდია საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის პავლე დემურიშვილის დამსახურება. მისი ხელმძღვანელობით, გოგონათა შესანიშნავი კამერული გუნდი (კონცერტმანისტერი ლ. ჩიხლაძე) არაერთხელ მიუწვე-

მარცხნიდან: იოსებ ყორღანია, იაპონელი ფოლკლორისტი, ჰამლეტ ჩაბრაშვილი. 80-იანი წლები.

პროფ. ნინა კოზმინსკაია-ჩიგოგიძე. ის გვასწავლიდა კამერულ ანსამბლს და უფრო მეტად შეგვაყვარა

ვით საზღვარგარეთ. ის არაერთი საგუნდო ფესტივალის ლაურეატი და მრავალი მედლის მფლობელია. პავლე დემურიშვილმა ბევრი ნიჭიერი მოსწავლე

ფაკულტეტზე: ი. ქიტუაშვილი, ე. მრელაშვილი, მ. მიშიძე, ე. ოთარაშვილი, მ. კიკნაძე და სხვ. ისინი საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებში ეწვეიან პედაგოგიურ მოღვაწეობას.

ლ. ონიანის მოსწავლე ნანა კუბინიძე. ბელგია.

გვეამაყება, რომ სწორედ თეორეტიკოსებისაგან წამოვიდა სასწავლებელში ფონოთეკის შექმნის იდეა. 80-იან წლებში დავინყე ფირფიტების (მსოფლიო შედეგების) შეგროვება. კონსერვატორიის ფოლკლორის კაბინეტიდან ჩამომქონდა ხალხური სიმღერებისა და საგალობლების ჩანაწერები, გავაკეთე მათი კატალოგიზაცია. სწორედ, იმ დროიდან ქართულმა საგალობლებმა დაიმკვიდრეს თელავში ღირსეული ადგილი, როგორც — სცენაზე, ისე — ყოფაში.

როგორც აღინიშნა, სასწავლებელმა მრავალი მძიმე წელი გადაიტანა; გამოგვაკლდნენ კოლეგები და მეგობრები; პოლიტიკური კატაკლიზმები ჩვენც ისევე შეგვეხო, როგორც სხვებს.

გამოზარდა, რომლებიც მოღვაწეობენ საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ.

დიდია ვაჟა კარდენახიშვილის ღვანლი საგუნდო კადრების აღზრდაში, ლია აბულაძის წვლილი საგუნდო განყოფილების მუშაობაში, კლარა კეჭერაშვილის დამსახურება. მისი ხელმძღვანელობით სასწავლებლის გოგონათა ეთნოგრაფიულმა ანსამბლმა „ქალგულომ“ მოიპოვა საკავშირო ფესტივალის ლაურეატის წოდება და სხვ.

საგუნდო განყოფილების განვითარების საქმეში დიდი წვლილი მიუძღვით პედაგოგებს: ლ. ხახიძეს, მ. პაიჭაძეს, ნ. ლეჟავას და სხვ. მათი აღზრდილები, თბილისის კონსერვატორიის დამთავრების შემდეგ, ამ სფეროში მუშაობენ.

ცოტა ხნის წინ, ჩინეთში და შვეიცარიის ქ. დავოსში ბ. ბიძინაშვილის ფოლკლორულმა ანსამბლმა იქაური მსმენელის დიდი მოწონება დაიმსახურა.

ბავშვთა გუნდს ხელმძღვანელობს ამ სასწავლებლის აღზრდილი მაია შალიკაშვილი, მისი გუნდი ძალზე წარმატებულად მონაწილეობს ეროვნულ და საერთაშორისო კონკურსებსა და ფესტივალებში.

თელავში ნ. სულხანიშვილის დიდებული გუნდები არაერთხელ აახმიანა ნიჭიერმა თელაველმა მუსიკოსმა, კომპოზიტორმა ჯუმბერ სახიევილმა.

არ შეიძლება არ აღინიშნოს სამუსიკო სასწავლებლის კონცერტმანისტერების ღვანლი: ნ. ბურდულის, ბაზიერაშვილის, დ. დგებუაძის, ნ. ჯეჯილაშვილის, ე. ჭინკორაშვილის, მ. გიორგანაშვილის, მ. კეკელიშვილის, ლ. ჩიხლაძის და სხვ.

თეორიული საგნების სწავლება სამუსიკო სასწავლებელში მაღალ დონეზე დგას. ამ სფეროს გაძლიერებას დიდი ამაგი დასდეს თბილისიდან ჩამოსულმა პედაგოგებმა: ივ. ჟღენტმა, ბ. ბარამიძემ, დ. მელაძემ, ნ. ონიკაშვილმა, ნ. მაისურაძემ, მ. გარშაულაშვილმა. მოგვიანებით მათ შეემატნენ მათივე აღზრდილები: ლ. მჭედლიშვილი, ნ. გიგოლაშვილი, ქ. დარჩიაშვილი, ნ. ზუროშვილი, ნ. ვაშაძე, ნ. მამალაშვილი, ე. ალთუნაშვილი, დ. აბრამია, ქ. მამუკელაშვილი, ლ. ზატიკაშვილი.

თელავის სასწავლებლის მრავალი კურსდამთავრებული ჩაირიცხა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის მუსიკისმცოდნეობის

საქართველოსათვის უმძიმეს პერიოდში (90-იანი წლები) თელავში, სასწავლებლის წიაღში, საფუძველი ჩაეყარა დიდი ქართველი კომპოზიტორისა და ლოტბარის, პროფესიული საგუნდო მუსიკის ფუძემდებლის „ნიკო სულხანიშვილის საზოგადოებას“. მასში გაერთიანდნენ, არა მხოლოდ, სასწავლებლის პედაგოგები, არამედ — ქალაქის ინტელიგენციის თვალსაჩინო წარმომადგენლები (თავმჯდომარე ნ. ზუროშვილი). წლების განმავლობაში საზოგადოება დიდ საგანმანათლებლო საქმიანობას ეწეოდა: მართავდა ლექცია-კონცერტებს თელავისა და კახეთის რეგიონის — სხვადასხვა საშუალო და სამუსიკო სკოლებში.

90-იან წლებში, როდესაც სასწავლებელს არ გააჩნდა შესაბამისი ბიუჯეტი, საკუთარი ხარჯებითა და ფიზიკური შრომით, სასწავლებლის მეორე სართულზე ორი კლასის გაერთიანებით მაშინდელმა სასწავლო ნაწილის გამგემ, ჰამლეტ ჩაბრაშვილმა, მწე ზურა ჩხეტიანმა, პედაგოგმა დათო ქვებიშვილმა და რამდენიმე მამაკაცმა გააკეთეს მშენებრივი მცირე საკონცერტო დარბაზი. იმ პერიოდში დიდი დარბაზის გათბობა შეუძლებელი იყო. დიდი მადლობა მათ, — გარჯისთვის. დარბაზმა საშუალება მოგვცა არ შენელებულიყო სასწავლო პროცესი და საკონცერტო მაჯისცემა.

მცირე ხნის მანძილზე სასწავლებელში მოხდა რეორგანიზაცია. სასწავლებელი გადაკეთდა კოლეჯად (დირექტორები: თ. ნაცვლიშვილი, შემდეგ ვ. კეკელიშვილი).

სამუსიკო კოლეჯი სიძნელეების წინაშე აღმოჩნდა: შემცირდა როგორც მოსწავლეთა კონტინგენტი, ისე თანამშრომელთა რიცხვი, გამოგვაკლდნენ კოლეგები, პედაგოგებს მიზერული ხელფასები გექონდა, სწავლა გახდა ფასიანი. ვინც ვერ იხდიდა საფასურს, იმ მოსწავლეებმა, სამწუხაროდ, დატოვეს სასწავლებელი. ჩვენთვის ეს მძიმე გადასატანი იყო. საქართველოში მოიშალა მუსიკალურ-საგანმანათლებლო სისტემა: დაიხურა უამრავი დაწესებულება, სამსახურის გარეშე ბევრი ნიჭიერი მუსიკოსი აღმოჩნდა (და, არა მარტო მუსიკოსი).

ეს ყველაფერი უმტკივნეულო არ ყოფილა. უსახსრობით სამუსიკო სასწავლებლის შენობაც ნადგურდებოდა. რამდენიმე ხანში გარემონტდა დიდი საკონ-

ცერტო დარბაზი. მის განახლებაში უშუალოდ მაშინ-დელი დირექტორი ვასილ კეველიძე და რამდენიმე თანამშრომელი მამაკაცი იღებდა მონაწილეობას. დიდი დარბაზის ახალმა იერსახემ, ცნობილი მუსიკოსების სტუმრობამ ახალი ბიძგი მისცა პედაგოგთა და მოსწავლეთა საქმიანობას, სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებას.

2009 წლის 16 სექტემბერს კოლეჯის ბაზაზე კვლავ სამუსიკო სასწავლებელი დაფუძნდა — თერთმეტწლიანი სწავლებით. დირექტორად დაინიშნა ფორტეპიანოს პედაგოგი, კონცერტმაისტერი ნ. სულხანიშვილის სახელობის პირველი სამუსიკო სკოლის ყოფილი დირექტორი ლელა ონიანი, სასწავლო ნაწილის გამგედ ამავ სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე ნატალია (ნეტარი) დავითაშვილი.

სამუსიკო სასწავლებელი, რომელსაც ათეული წლების განმავლობაში არ ღირსებია კაპიტალური რემონტი ნაწილობრივ განახლდა, I და II სართულზე გაკეთდა გათბობა (III სართული ჯერჯერობით არ არის მიერთებული გათბობის სისტემაზე). შექმნილი იქნა ახალი ინვენტარი. დირექტორის მეორე მოადგილის ნ. ზაგაშვილის ძალისხმევით სახე იცვალა სასწავლებლის ინტერიერმა.

მოსწავლეების რიცხვმა იმატა, სწავლა კვლავ უფასო გახდა. საბედნიეროდ, ისევ ახმიანდა სასწავლებელი. სამწუხარო ის იყო, რომ ყველა ამ დადებით მოვლენებს თან სდევდა გაუთავებელი სასამართლო პროცესები ყოფილი დირექტორის მხრიდან.

სასწავლებლის სათავეში ამჟამად მდგარი ადმინისტრაცია (დირექტორი ლ. ონიანი, სასწავლო ნაწილის გამგე ნ. ლეჟავა), პედაგოგიური კოლექტივი, ტექპერსონალი თავს არ ზოგავენ იმისათვის, რომ არა მარტო კახეთის, არამედ საქართველოს პროფესიული სამუსიკო განათლება იყოს იმ სიმაღლეზე, რასაც იმსახურებს ჩვენი ქვეყანა.

საინტერესოა ის ფაქტი, რომ სასწავლებლის სასწავლო პროცესში ჩაირთო ახალი საგნები: პოლიფონია, მუსიკის მოსმენა, ჯაზის ისტორია და ჯაზის ჰარმონია.

თელავის სამუსიკო სასწავლებელმა დიდი ხანია მიზნად დაისახა ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების პოპულარიზაცია. აქ მნიშვნელოვანია ოსტატდებოდა ცნობილი ფოლკლორული ანსამბლი „წინანდალი“ ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის ლევან აბაშიძის ხელმძღვანელობით. ამ მხრივ, დიდი დამსახურება ჰქონდა ჰ. ჩაბრაშვილს (სასწავლებლის ყოფილ სასწავლო ნაწილის გამგეს). მან, ასევე, დიდი გულის სითბოთი გაუღო სასწავლებლის კარი ლ. აბაშიძის ბიჭუნათა ფოლკლორულ ანსამბლს „პატარა კახს“. ყოფილი „პატარა კახის“ წევრები ბექა და გოჩა ბიძინაშვილები ახლა სათავეში ჩაუდგნენ განახლებულ ფოლკლორულ-სამგალობლო ანსამბლს „პატარა კახს“. მათი მოსწავლეები ბავშვობიდანვე სწავლობენ ხალხურ სიმღერებს, ხალხურ საკრავებზე დაკვრას, დიდებულ ქართულ საგალობლებს.

2017 წლის 24 აპრილს, თელავის სამუსიკო სასწავლებელსა და საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრს შორის გაფორმდა მემორანდუმი. სასიხარულოა, რომ ამ მიმართულებას სათავეში ძმები ბიძინაშვილები ჩაუდგნენ. სასწავლებლის ადმინისტრაციის მხრიდან მათ სრული მხარდაჭერა აქვთ.

სასწავლებელში არა მხოლოდ სამუსიკო-საგანმანათლებლო კადრები იზრდებიან, აქ შემოსული მოსწავლეები იძენენ ესთეტიკურ და, რაც ძალზე მნიშვნელოვანია, ეთიკურ აღზრდას.

კულტურა, ზრდილობა, მსოფლიო და უპირვე-

ლეს ყოვლისა ჩვენი ეროვნული ღირებულებების დაფასება — აი, ის კრიტერიუმები, რასაც აქ მოსწავლე იძენს.

ჩვეული სითბოთი, უდიდესი პასუხისმგებლობის გრძნობით იზრდებიან, იძენებიან მომავალი მუსიკოს-შემსრულებლები. ახალი თაობის რამდენი კარგი პიანისტი, მომღერალი, მევიოლინე, დირიჟორი, თეორეტიკოსი აღიზარდა თელავის სამუსიკო სასწავლებელში: შორენა შაშვიაშვილი, ნანა ქუბინიძე, ნათია ჯაჯანაშვილი, დათო სუმბაძე, მამუკა მანჯგალაძე, ვახტანგ ჯაშიაშვილი, გიორგი დავითიძე, ს. ნინიკელაშვილი, სულიკო და გულიკო ლაზიაიძეები, გურამ თარხნიშვილი და სხვები, რომელთა საშემსრულებლო ხელოვნება მოიწონეს და სათანადოდ დააფასეს, როგორც ეროვნულ, ისე — საერთაშორისო კონცერტებსა და ფესტივალებზე.

ე. მანიას სიტყვები რომ მოვიშველიოთ, „მუსიკა ერთადერთი „საჭირო ძალადობაა“ დედამიწაზე“. მუსიკა ადამიანს აკეთილშობილებს, აძლიერებს, ამშვიდებს და „ფრთებსაც ასხამს“. დამეთანხმებით, რომ მუსიკა, — უფრო, „კეთილი განზრახვის ხელოვნებაა“ (თუმცა უარყოფითის გამოხატვაც ძალუძს).

სამყარო ცვალებადია, ზოგი პედაგოგი ასაკის გამო ტოვებს სასწავლებელს, ზოგი — საზღვარგარეთ მიდის, ზოგმა ზეციურ საქართველოში გადაინაცვლა. სასწავლებელში დარჩენილებს კი, კარგი იქნება, ერთი არეალი გვექონდეს — თანაგრძნობის,

პედაგოგი ნელი ზუროშვილი საყვარელ მოსწავლეებთან. 1983 წელი.

უნყვეტი მიზანსწრაფულობის, მუსიკის ზეაღმატებული სიყვარულისა.

სამუსიკო სასწავლებელი მუდამ ერთგვარ მონივნებას იწვევდა, არა მხოლოდ, მოსახლეობაში, არამედ — ხელისუფლებაშიც. ხელისუფალთ კი უნდა ახ-

სოვდეთ, რომ ქალაქში არის ძვირფასი სულიერების კერები (მწერალთა ასოციაცია, თეატრი, სამუსიკო სასწავლებელი, სამხატვრო სკოლა, მუზეუმი), რომ მათ მოვლა-პატრონობა სჭირდება, რომ — მხარში უნდა ამოუდგინენ ხელოვან ადამიანებს. სამწუხაროდ, ბევრმა ნიჭიერმა მუსიკოსმა დატოვა თელავი (თამარიკო ბოჭორიშვილი, ეთერი ბოჭორიშვილი, ან გარდაცვლილი გელა შიშმანაშვილი და სხვა). რამდენი საესტრადო მუსიკის მიმდევარი, ჯაზმენია თელავში, ძლივს რომ გააქვთ თავი. მათ ცოტათი მაინც უნდა გაუადვილდეთ შრომაც და ყოფაც. ასეთი „შეხმატკბილება“ კარგ ნაყოფს გამოიღებს. ასე იქმნება ჰარმონია ჩვენს სინამდვილეში. ჩვენ გვაქვს ამის ცოცხალი მაგალითი: ხელისუფალის თანადგომით სულდგმულობს თელავში ყველასთვის საყვარელი ლიტერატურული ჟურნალი „ოლე“, სამხატვრო სკოლა, განახლდა დრამატული თეატრი, კულტურის ცენტრი და სხვ.

სამუსიკო სასწავლებლის კედლებში ხშირია დისკუსიები, „თავზეხელაღებული“ იდეები (რომლებიც კარგის კეთებისაკენ მოგვინოდებენ), აზრთა შეხლა-შემოხლა, კომპრომისებზე წასვლა და სხვ. ეს ყველაფერი მაინც ერთი მიზნისაკენ მიემართება — მიაგნო ჰარმონიას, ლოგიკის დედაძარღვს. მეორე ადამიანის მოსმენით, მისი ლოგიკური აზრის გათვალისწინებით, თითოეული ჩვენთაგანი იფართოებს საკუთარ, ჯანსაღ სივრცეს. პოლარული სხვადასხვაობები, ქართული მრავალხმიანობის მსგავსად, ბოლოს და ბოლოს საერთო ენას პოულობენ.

დღეს, თელავის სამუსიკო სასწავლებელს ღირსეული ადგილი უჭირავს საქართველოს სამუსიკო-საგანმანათლებლო სივრცეში. ეს, ჩვენც გვეამაყება და ალბათ ჩვენს ხელისუფლებასაც ახარებს. სამუსიკო სასწავლებელი თელავის კულტურული ცხოვრების სახეა. სასწავლებელი ყოველწლიურად მასპინძლობს მსოფლიოში სახელგანთქმულ სემინარ-ფესტივალს ლეგენდარული ელისო ვირსალაძის თაოსნობით.

დაბოლოს, თელაველი მუსიკოსების დიდი ხნის სურვილია, რომ სასწავლებლის დიდ დარბაზს მიენიჭოს ქართული სამუსიკო კულტურის თვალსაჩინო წარმომადგენლების: თბილისის ვ. სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიის პროფესორის, ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის, ქართული კულტურის დიდი მოამაგისა და ჰუმანისტის, ღვანლმოსილი მეცნიერის, ნიკო ჩიგოგიძის და მისი თანამოაზრისა და მეუღლის, თბილისის კონსერვატორიის პროფესორის, საქართველოს დამსახურებული არტისტის, ცნობილი ჩელისტის ნინა კოზმინსკაია-ჩიგოგიძის სახელი.

როგორც ადრე აღვნიშნე, ამ დიდებულ

პედაგოგები: ნ. ვაშაძე და გ. კუკუჯანაშვილი მოსწავლეებთან. მარჯვნივ ვიორჯი და ვითიძე — სასწავლებლის სიამაყე. 90-იანი წლები.

პიროვნებებს დიდი ღვაწლი მიუძღვით თელავის სამუსიკო სასწავლებლის აღდგენაში. მათ აღზარდეს მუსიკოსთა თელი თაობები. უდიდესი სიყვარული და სიბორო ჩააქსოვეს პროფესიული სამუსიკო განათლების დანერგვისა და განვითარების საქმეს.

მუსიკა, — ეს მარადიული ფასეულობა, ყოველთვის იყო და იქნება ადამიანების ერთიანობის ერთ-ერთი საშუალება.

ზოგიერთი ცნობისა და ფოტოს მონოდებისათვის მინდა მადლობა გადავუხადო: ც. მარკოზაშვილს, ნ. არაბაშვილს, ჯ. სახეიშვილს, ქ. ყარაულაშვილსა და ჰ. ჩაბრაშვილს.

2017-2018 წელი

P.S.

აპრილის ბოლოს თბილისში გაიმართა გამორჩეული ქართველი კომპოზიტორის ო. თაქთაქიშვილის სახელობის მუსიკოს-შემსრულებელთა ლია კონკურსი, რომელშიც ჩვენი სასწავლებლის მოსწავლეებმა მიიღეს მონაწილეობა.

ჟიურის წევრები ევროპის ცნობილი, მაღალი რანგის მუსიკოსები იყვნენ.

ჩვენი სასწავლებელი ღირსეულად წარსდგა მუსიკის ამ ფორუმზე და ასეთი შედეგებით ასახელა თელავი.

ქეთევან ჭკადუა (ფორტეპიანო, VI კლასი — პედ. ლ. ონიანი) — II პრემია და სპეციალური პრიზი პოლიფონიის საუკეთესო შესრულებისთვის. ეს პრიზი დაანესა საფრანგეთში მოღვაწე ქართველმა პიანისტმა თეა მარიამიძემ.

თეონა ჯინჭველაძე (ვიოლინო, VIII კლასი — პედ. გ. ანისიმოვა) — II პრემია;

II პრემია დაიმსახურა სასწავლებლის საგუნდო-სადირიჟორო განყოფილების გუნდმა (ხელმძღვანელი **პ. დემურიშვილი**);

თინათინ ბასოშვილი (სოლო სიმღერა, VIII კლასი — პედ. ი. ცერცვაძე) მიიღო პრიზი არტისტისთვის.

უნდა ითქვას, რომ ლია კონკურსში მონაწილეობდნენ საქართველოს, სომხეთის, უკრაინის, რუსეთის მოსწავლეები და კონსერვატორიის სტუდენტები.

დიდად გაახარა თელავის სამუსიკო სასწავლებელი და თბილისის კონსერვატორია ჩვენი კურსდამთავრებულის, კონსერვატორიის II კურსის სტუდენტის **სოსო ნინიკელაშვილის** გამარჯვებამ უკრაინის ქალაქ დნიპროპეტროვსკში გამართულ ფ. შოპენის სახელობის საერთაშორისო კონკურსზე. სულით და გულით ვულოცავთ მას ამ დიდ გამარჯვებას.

მიმდინარე წლის 18 აპრილს ნიკო სულხანიშვილის სახელობის თელავის სამუსიკო სასწავლებლის დარბაზში დიდი ხალხმრავლობა იყო. აქ ჩატარდა თელავის ქალთა კაპელა „კახეთის ჰანგები“-ს დაარსებიდან 45 წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო საღამო, ეს დღე დიდხანს ეხსომებათ თელაველებს, როგორც, მუსიკის დიდი ზეიმი...

ანსამბლის სამხატვრო ხელმძღვანელია — ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე პავლე დემურიშვილი, კონცერტმამისტერი — ლელა ჩიხლაძე.

პავლე დემურიშვილმა გაიხსენა ანსამბლის ძველი და ახალი თაობის შემოქმედებითი მოღვაწეობის საინტერესო დეტალები და წარმატებული პროექტები.

კონცერტზე შესულდა ცნობილი კომპოზიტორების: შალვა დავითაშვილის, რამაზ ქარუხნიშვილის, იოსებ კეჭაყმაძის, პავლე დემურიშვილის, ჯემალ ბეგლარიშვილის, რევაზ ლალიძის, გიორგი

ცაბაძის სიმღერები — დავით კეჭეყმაძის, შიო მღვიმელის, ემზარ შალიკაშვილის, ლევან თანდილაშვილის, ნუნუ მატარაძის, ალექსანდრე ნაცვლიშვილის, ბერდია ნანობაშვილის, მუხრან მაჭავარიანის, ანა კალანდაძის, ფარნა რაინას, გიორგი ბერძინაშვილის, პეტრე გრუზინსკის ტექსტებსა და აგერთვე — ხალხურ ლექსებზე.

ყოველი სიმღერის შემდეგ გაისმოდა ხანგრძლივი ტაში.

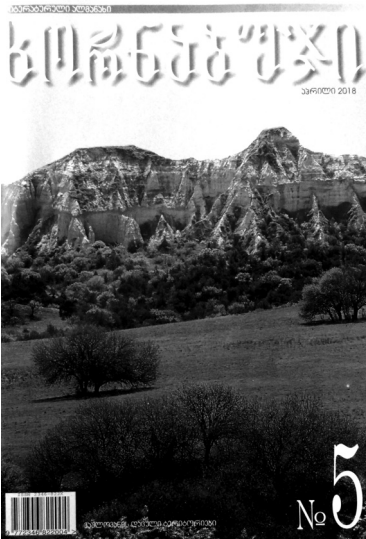
კაპელამ, მართლაც, ძნელი გზა გამოიარა, — მძიმე იყო მისთვისაც ძნელბედობის წლები, ლამის, აღარ დაეფინანსებინათ, მაგრამ... გულისხმიერმა ადამიანებმა თავგამოდებით იბრძოლეს კაპელის გადასარჩენად. მიუხედავად დიდი სიძნელეებისა, დღეს, — მონმენი ხართ, რომ ეს, 45 წელი, კაპელასთვის, ჭეშმარიტი ტრიუმფალური სვლის წლები იყო. თელავი ამაცობდა, ამაცობს და იამაყებს მისი მაღალი ხელოვნებით.

საიუბილეო საღამოს დასასრულს თელავის მუნიციპალიტეტის მერმა შოთა ნარეკლიშვილმა მიულოცა ანსამბლს ღირსშესანიშნავი თარიღი და გადასცა მადლობის სიგელი ქართულ საგუნდო ხელოვნებაში შეტანილი წვლილისათვის.

ლონისძიების ორგანიზატორი გახლდათ თელავის მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრი.

საიუბილეო კონცერტს უძღვებოდა თელავის მუნიციპალიტეტის მერიის კულტურის, განათლების, სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამსახურის უფროსი ფიქრია ყუშიტაშვილი.

ლიტერატურული აღმანახი „ხორნაბუჯი“ №5

გამოვიდა ლიტერატურულ აღმანახ „ხორნაბუჯის“ მეხუთე ნომერი (რედაქტორი გიორგი ნატროშვილი). გარეკანი გაფორმებულია დედოფლისწყაროს რაიონში მდებარე ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ფოტოებით (ავტორები: ვაჟა ჩერქეზიშვილი, თემურ პოპიაშვილი, დაცული ტერიტორიების სააგენტო).

რუბრიკაში „პოეზია“ მკითხველი გაეცნობა: ედუარდ უგულავას, თამაზ ნიკლაურის, ბადრი სულაძის, ლევან ალავერდაშვილის, ელდარ ჭიჭიაშვილის, ჯუბა ლებელის, ქეთევან ნათელაძის, თენგიზ ბეჟაშვილის, ეკა ჯავახიშვილის, გივი სომხიშვილის, აკაკი სამუკაშვილის, ვაჟა ჯანყარაშვილის, ნონა ჯიბლაშვილის და ზიზო ბურდულის ლექსებს.

რუბრიკა „პროზა“ სამ ავტორს წარმოგვიდგენს: ლევან ლორიას, ლია რობიტაშვილს და ბესიკ კეკელიძეს.

რუბრიკა „გახსენება“ გვაცნობს ახლახან გარდაცვლილი ნათელა მაჭარაშვილის შესანიშნავ ლექსებს.

აღმანახის ტრადიციულ რუბრიკაში „ახალი სახელები“ შესაძლებლობა გექნებათ, ნაიკითხოთ ლევან კაკალაშვილის მოთხრობები და გიორგი არაბულის ლექსები.

რუბრიკა „თარგმანი“ გვთავაზობს XIII საუკუნის სირიელი ავტორის აბულ ფარაჯის ბოლო ნაწარმოების — „თავშესაქცევ ამბავთა წიგნის“ გაგრძელებას.

ლიტერატურულ აღმანახ „ხორნაბუჯის“ მე-5 ნომერში წარმოდგენილია ახალი რუბრიკა „ხიდისყურული“. სოფელ სნოს შესავლელში, სნოს ციხის ძირას, მდინარე ხევის არაგვზე ხიდი გადის, სადაც იკრიბებიან სოფლელები. ამ ადგილს „ხიდის ყურს“ ეძახიან. აქ ხშირად ექსპრომტად ლექსაობდნენ რაიმე თემაზე. ერთი ერთ სტროფს იტყოდა, მეორე — მეორე სტროფს და ხშირად ასე იქმნებოდა შედეგები, მაგრამ უმრავლესი მათგანი დაკარგულია. სხვადასხვა ავტორის ასეთი კრებითი ლექსის ერთ-ერთ ნიმუშს გვთავაზობს ეს რუბრიკა.

რუბრიკაში „დედოფლისწყაროს ისტორიიდან“ ნაიკითხავთ დალი ბალაშვილის წერილს „ნავთობის მოპოვების ისტორია დედოფლისწყაროში“.

ხოლო რუბრიკაში „იუბილე“ წარმოდგენილია ნანა ჭიჭინაძის წერილი „თსუ-ის საიუბილეო საღამო დედოფლისწყაროში“. აქვე გაცნობთ დედოფლისწყაროელი უნივერსიტეტელების მოგონებებს მშობლიურ უმაღლეს სასწავლებელზე.

თბილისის IV საერთაშორისო ლიტერატურული ფესტივალი

62

2018 წლის 19 მაისს, პირველად ფესტივალის ისტორიაში, ლიტერატურული შეხვედრა თბილისის ფარგლებს გარეთ შედგა. თელავის ისტორიული მუზეუმის ვერანდაზე, თბილისის IV საერთაშორისო ლიტერატურული ფესტივალის დასკვნითი ღონისძიება გაიმართა. წლევანდელმა ფესტივალმა მსოფლიოს 20 ქვეყნის 24 ავტორს უმასპინძლა და ქართველ კოლეგებთან ერთად დაუვიწყარი დღეები აჩუქა ლიტერატურის მოყვარულებს.

ღონისძიებაზე ლექსები თავად ავტორებმა წაიკითხეს, ხოლო მწერალმა შოთა იათაშვილმა და ფესტივალის სხვა ორგანიზატორებმა ლექსების ქართული თარგმანები წარმოადგინეს. მაცურებლის წინაშე წარსდგნენ: მარინე პეტროსიანი (სასომხეთი), ანდრეი ხადანოვიჩი (ბელარუსი), ნილსონ მუნისი (ბრაზილია), რონ ვინკლერი (გერმანია), სემიონ ხანიჩი (ლატვია), ბარბარა კლიცკა (პოლონეთი), იოლანდა კასტანიო (ესპანეთი), ბარბარა პოგანიჩი (სლოვენია) და ზურაბ რთველიაშვილი — ქართული წარმოშობის შვედი ანარქისტი პოეტი, რომელმაც საუნდ-პოეზიის და პერფორმანს-არტის თანამედროვე მიმდინარეობებით მოხიბლა თელაველი მსმენელი.

შეხვედრის დასასრულს, ღონისძიების ორგანიზატორმა, მწერალთა სახლის დირექტორმა ნატა ლომოურმა მადლობა გადაუხადა მასპინძლებს და თბილისის მეოთხე საერთაშორისო ფესტივალის მხარდამჭერებს.

2018 წლის 30 მარტი... ნიკო სულხანიშვილის სახელობის სამუსიკო სასწავლებლის სცენას ყვითელი ფოთლები ამშვენებს... ეს პოეტის შემოდგომაა... გაზაფხულზე...

ჩვენი სათაყვანებელი პოეტის ზინა სოლომნიშვილის საღამოა... აპრილის ღამაზე დღეს...

ლონისძიების ორგანიზატორია არასამთავრობო ორგანიზაცია „ჩემი თელავი“ (დამფუძნებელი ზურაბ ბარდნაშვილი, თავმჯდომარე თენგიზ კაციტაძე); მხარდამჭერი თელავის მუნიციპალიტეტის მერია.

ზინა სამი პოეტური კრებულის ავტორია: „სიყვარულის წვიმა“, „შთაგონება“, „სხივთა წვიმები“.

დიახ, დღეს მისი პოეტური რთველია. ლონისძიების ერთ-ერთი წამყვანი — ნაზი ჩიდრაშვილი ზინას ლექსით გვესალმება.

„ხელში მიჭირავს მზე, როგორც თასი, დე, გაიხარონ მთებმა, ველებმა, მოვდივარ რწმენით, იმედით სავსე, გულს ელხინება და ემღერება. მლიმარეს ვხედავ უცნობს და ნაცნობს, თვალს სიხარულის ცრემლი ერევა, გოგო და ბიჭო, ქალო და კაცო, ყველას გისურვებთ ბედნიერებას“.

ეს ზინას საპროგრამო ლექსია.

საღამოს კიდევ ერთი წამყვანი — გვანცა ქეშიკაშვილი სიყვარულის დიდ საგალობელს წარმოთქვამს ზინას პოეზიიდან...

„მთებს აპრილი დაჰკისკისებს სერაფიტად, ცხელ მიწაზე დაკონებას მთხოვს სხეული, აბა, მითხარ, მე უშენოდ მზე რად მინდა?! ლერწამი ვარ, საღამურად მომსხვრეული. ნუ გამისწრებთ, წლებს მივკვივი მდევარივით, მე ამ ქვეყნად ვარ სიტკბოსთვის მონვეული, კახურ ვაზზე ასაგლეჯი მტევანი ვარ, შენ ცხელ გულზე დასაწურად მონვეული.“

დამოუკიდებელი ვაჟთა ანსამბლი „თ ე ლ ა ვ ი“ (ანსამბლის ხელმძღვანელი არჩილ ტეტიაშვილი) ასრულებს სიმღერას „გაზაფხული შემოსულა ლენ“.

პოეტს ესალმება მომღერალი ჯული ზაალიშვილი. საბავშვო საესტრადო სტუდია „თელავი“ (ხელმძღვანელი ნაზი ჩიდრაშვილი) ასრულებს სიმღერას.

თენგიზ ალდამიძე საინტერესო მოგონებებით

წარსდგა დამსწრე საზოგადოების წინაშე.

მსახიობებმა ვენერა ფეიქრიშვილმა და თემურ ხუნაშვილმა წაიკითხეს ქალბატონ ზინას ლექსები და მისი ცხოვრებიდან გაიხსენეს ღამაზე ეპიზოდები.

ნიკო სულხანიშვილის სახელობის პირველი სამუსიკო სკოლის მოსწავლემ — დათა ჩაბრაძემ კი გრეჩანინოვის „მაზურკა“ შეასრულა.

პოეტის ლექსებზე აჟღერდა სიმღერები „მარგალიტის მძივი“, „ჩაიკისკისეს ნაკადულებმა“ (მუსიკის ავტორი ბელა ზურაბიშვილი), შემსრულებლები: ნინო ბაქრაძე, ბელა ზურაბიშვილი, მაია ახმეტელი.

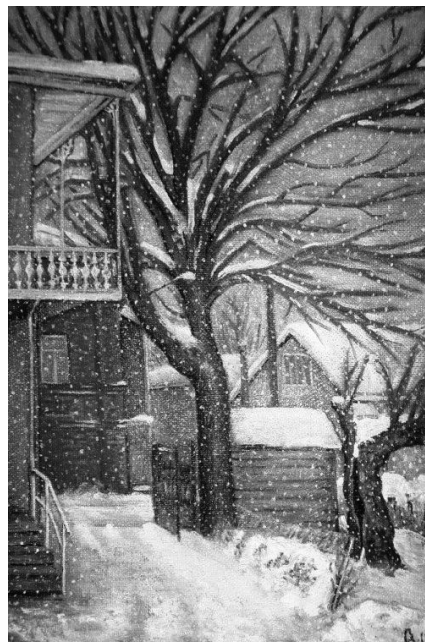
პოეტს მიესალმნენ: კახეთის მხარეში სახელმწიფო რწმუნებულის, გუბერნატორის ადმინისტრაციის მთავარი სპეციალისტი კულტურისა და სპორტის სფეროში ლეილა ლეგაშვილი და მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ თავმჯდომარე ფარნა რაინა, რომელმაც პოეტს გადასცა საპატიო ჯილდო — გიორგი ლეონიძის სახელობის ლიტერატურული პრემია.

პოეტმა ნუნუ ძამუკაშვილმა წაიკითხა ზინა სოლომნიშვილისადმი მიძღვნილი ლექსი.

ორგანიზაცია „ჩემი თელავის“ თავმჯდომარემ თენგიზ კაციტაძემ კი შემოქმედს ორგანიზაციის სახელით „ღირსების სიგელი“ გადასცა.

თელავის მუნიციპალიტეტის მერიის კულტურის, განათლების, სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამსახურის უფროსმა ფეიქრია ყუშიტაშვილმა პოეტის შემოქმედებითი საღამოს მოწყობისათვის მადლობა გადაუხადა ორგანიზაცია „ჩემი თელავის“ წევრებს.

დასასრულ ანსამბლმა „ჩაკრულომ“ შეასრულა კახური მრავალჟამიერი.

მხატვარი ლია ბადურაშვილი

მიმდინარე წელს, კიდევ ერთი, ლამაზი პოეზიის დღესასწაულის მოწმენი გავხდით.

29 აპრილს ვაჟა-ფშაველას სახელობის თელავის სახელმწიფო თეატრის მცირე დარბაზში, — მოეწყო პოეტ მარიამ კოზმანიშვილის საიუბილეო საღამო.

ლონისძიების ორგანიზატორია არსამთავრობო ორგანიზაცია „თელავი ჩემი ქალაქია“ — თავმჯდომარე თამარ ლაზარიაშვილი; მხარდამჭერი თელავის მუნიციპალიტეტის მერიის კულტურის, განათლების, სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამსახური.

პოეტის შემოქმედებაზე ისაუბრა თამარ ლაზარიაშვილმა და აღნიშნა, რომ მარიამი ოთხი პოეტური კრებულის ავტორია. მის ლექსებში მისი გულია ჩაქსოვილი და სასიამოვნო საკითხავია.

იგი არის ჟურნალ „ოლეს“ პრემიის ლაურეატი, მონაწილეობას იღებს სხვადასხვა ლიტერატურულ კონკურსებში, მიღებული აქვს მრავალი ჯილდო.

მარიამს აქვს სხვა გატაცებაც, მუზა და ნიჭი, — ქვებით ამზადებს სუვენირებს. მას ელენე ახვლედიანის სახელობის საგამოფენო დარბაზში ჰქონდა გამოფენა და დამთავრებულთა დიდი მონონება დაიმსახურა.

მარიამი პოეტურ შემოქმედებას კარგად უთავსებს ოჯახს, ჰყავს მეუღლე, ოთხი შვილი და ექვსი შვილიშვილი.

იუბილეზე მოგონებებით გამოვიდა მარინა ზუროშვილი.

მსახიობმა კარლო ქართველიშვილმა წაიკითხა პოეტის ლექსები.

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ თავმჯდომარემ ფარნა რაინამ ვრცლად ისაუბრა ჭეშმარიტი პოეზიის მნიშვნელობასა და ღირებულებებზე, შეეხო პოეტის შემოქმედებას, იუბილარს წარმატებები უსურვა და წაიკითხა პოეტის ლექსები.

მარიამ კოზმანიშვილი და ფარნა რაინა

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ ახალგაზრდა მწერალთა სექციის ხელმძღვანელი, — ნუნუ ძამუკაშვილი მიესალმა მარიამს და წაიკითხა მისდამი მიძღვნილი ლექსი.

თბილისიდან მოწვეული სტუმრებიდან იუბილარს მიესალმნენ: ალექსანდრე ელერდაშვილი, მარინა თექთუშანიძე, მაია მიქაია, ელდინო სალარაძე, ბელა ალანია, ირმა გირგვლიანი, კახა შალამბერიძე, ხოლო კოტე მიქაძემ შეასრულა მარიამ კოზმანიშვილის ლექსზე დაწერილი საკუთარი სიმღერა.

იუბილარს მიესალმა კახეთის მხარეში სახელმწიფო რწმუნებულის, გუბერნატორის ადმინისტრაციის მთავარი სპეციალისტი კულტურისა და სპორტის სფეროში ლეილა ლევაშვილი.

ლალი ქავთარაძემ მარიამ კოზმანიშვილის მიერ გამოცემული ნიგნიდან „Facebook-ის სკივრი“ წაიკითხა საკუთარი ნოველა.

მომღერლებმა: თამარ ლეშკაშელმა, ნაზი ჩიღრაშვილმა და სალომე გოგინაშვილმა შეასრულეს კომპოზიტორ ჯუმბერ სახეიშვილის მიერ მარიამ კოზმანიშვილის ლექსებზე დაწერილი სიმღერები.

პოეტს გადაეცა სამახსოვრო საჩუქრები. დასასრულს იუბილარმა პოეტმა ისაუბრა თავის შემოქმედებაზე, წაიკითხა ლექსები და მადლობა გადაუხადა ლონისძიების ორგანიზატორებსა და დამსწრე საზოგადოებას.

საღამოს უძღვებოდა თელავის მუნიციპალიტეტის მერიის კულტურის, განათლების, სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამსახურის უფროსი ფიქრია ყუშიტაშვილი.

მხატვარი
ლია გაღურაშვილი
ავტოპორტრეტი

ISSN 1512-3095

15123095